मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९३८/२००७

१) श्री संजय जनार्धन घंगाळे
मु.पो.अंदुरा, ता.बाळापूर, जि.अकोला-४४४३११. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस अधीक्षक
अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा पोलीस स्टेशन अधिकारी,
पो.स्टे. उरळ, ता.बाळापूर, जिल्हा अकोला. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १४.६.२००७रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विना अनुमती गैरहजर आहे. तत्कालीन जन माहिती अधिकारी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.१२.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा ठाणेदार, उरळ पोलीस स्टेशन यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिलि : "उरळ पो.स्टे.अंतर्गत उमेश जाधव रा. अंदुरा हयांच्यावर वर्तणुक कायदा व सुव्यवस्था यास बाधक असल्याने त्यांचे विरुध्द आता पर्यंत किती प्रतिबंधात्मक कार्यवाही केली व आज पर्यंत ठाणेदारांनी नोंदविलेल्या प्रतिकुल नोंदी विषयी त्वरती माहिती मिळण्याबाबत."

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक २९.१२.२००६ रोजी श्री उमेश प्रल्हाद जाधव यांना त्यांची त्रयस्थ पक्षाची माहिती मागितली असल्यामुळे पत्राने विचारणा करण्यात आलेली दिसून येते व त्याप्रमाणे श्री उमेश प्रल्हाद जाधव यांनी कळविल्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांना दिनांक ३०.१२.२००६ रोजी प्रभारी अधिकारी, पोलीस स्टेशन, उरळ यांनी श्री

उमेश जाधव यांचेवर पोलीस स्टेशन उरळ येथे दाखल प्रतिबंधात्मक कार्यवाहीची माहिति त्यांना उपलब्ध करुन दिली. परंतु ठाणेदार उरळ यांनी घेतलेल्या प्रतिकुल नोंद देण्यास श्री उमेश जाधव यांनी हरकत घेतल्यामुळे त्या उपलब्ध करुन दिलेल्या नाहीत. असे कळविलेले दिसून येते. सदरच्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक ३१.१.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा पोलीस अधीक्षक यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक २६.२.२००७ रोजी देण्यात आला असून जन माहिति अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय कायम करण्यात आलेला दिसून येतो. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केल्याचे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितलेली आहे ती माहिती त्रयस्थ पक्षाच्या संदर्भात असल्यामुळे प्रभारी अधिकारी पोलीस स्टेशन उरळ यांनी त्याबाबत श्री उमेश प्रल्हाद जाधव यांना पुरवावयाची माहिति उपलब्ध करुन देण्याचे संदर्भामध्ये केलेली कार्यवाही योग्य आहे व त्यामुळे जी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे तसेच जी माहिती उपलब्ध करुन देण्यास असमर्थता दाखविलेली आहे त्याकरीता दिलेले कारण सुध्दा योग्य आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ५.१२.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे जी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे ती योग्य असल्यामुळे तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी दिलेला निर्णय सुध्दा योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-१.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १७७९/२००७

१) श्री लक्ष्मण उपासराव पोटे,
लालगंज मेहंदीबाग रोड, पोस्ट ऑफिस समोर,
नागपूर. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस उपायुक्त,
परिमंडळ क्रं.२, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक पोलीस आयुक्त,
पाचपावली विभाग, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती अधिकारी हे आजारी असल्यामुळे उपस्थित राहू शकत नाही असा त्यांचा अर्ज आला आहे. त्यांना अनुपस्थित राहाण्यास परवानगी दिलेली आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २६.२.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक पोलीस आयुक्त, पाचपावली यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :

"१) पाचपावली अपराध नंबर ९४/०७ आणि ९६/०७ हया गुन्हयाचे एफ.आय.आर. प्रती.

२) पांचपावली ठाण्यातील स्टेशन डायरी दि. १८.२.०७ व दि. १९.२.०७ च्या सत्यप्रती

३) वरील अपराधाचे घटनास्थळ कोणत्या बीट मध्ये आहे. त्या बिटचे अधिकारी कोण आहे. त्यांचे नांव व हुद्या.

४) बिट प्रमुख यांची दि. १८.२.०७ व १९.२.०७ रोजी त्यांचे बिट मध्ये डयूटी होती काय. असल्यास कधीपासून तर किती वाजेपर्यंत होती.

५)	पांचपावली येथील दिनांक १८.२.०७ ते १९.२.०७ रोजीचे अटक रजिस्टर, लॉकअप रजिस्टरच्या संपूर्ण सत्यप्रती.

६)	दि. १९.२.०७ रोजी पी.एस.आई. काळबांडे यांची डयूटी कोठे व किती वाजेपर्यंत होती. त्याबाबत डयूटी रजिस्टरचा उतारा.

७)	पी.एस.आई.काळबांडे सहाय्यक पोलीस आयुक्त कार्यालयात कधी पासून व कोणाचे आदेशान्वये काम करतात त्या आदेशाची सत्यप्रत.

८)	दि. १९.२.०७ रोजी पी.एस.आई. काळबांडे लूटारुंना पकडण्यासाठी गेले होते. त्याबाबत स्टेशन डायरीत नोंद केली आहे काय.

९)	पी.एस.आई. काळबांडे यांना गुन्हयाची खबर मिळाल्यानंतर त्यांनी त्याबाबत स्टेशन डायरी मध्ये नोंद घेतली आहे काय. घेतली नाही तर कां घेतली नाही.

१०)	अप.क्रं.९६/०७ मधील आरोपी विरुध्द यापूर्वी पो.स्टे. पांचपावली येथे किती गुन्हे दाखल आहे. असल्यास त्याबाबत संपूर्ण माहिती द्यावी.

११)	पोलीस कर्मचारी चंदू बारापात्रे, निलेश ठाकूर व इतर कर्मचा-यांची दि. १८.२.०७ व दि. १९.२.०७ ला काय डयूटी होती. डयूटी रजिस्टरचा उतारा द्यावा.

१२)	पी.एस.आई.काळबांडे हे सहाय्यक पोलीस आयुक्त कार्यालयात काम

१३)	पी.एस.आई काळबांडे यांना साध्या कपडयात पिस्तुल वापरण्याबाबत लेखी अथवा तोंडी आदेश आहेत काय. असल्यास त्याची प्रमाणित प्रत द्यावी.

१४)	पी.एस.आई. काळबांडे हे ए.सी.पी. कार्यालयात गणवेषात हजर राहात होते की साध्या वेषात.

१५)	ते जर कार्यालयात काम करतात तर, त्यांना जर काही माहिती मिळाली तर ते प्रत्येक गुन्हयाचे घटनास्थळावर आजपर्यंत कितीदा गेले व कोणाचे आदेशान्वये गेले, याबाबत माहिती द्यावी.

१६)	दि. १९.२.०७ रोजी पी.एस.आई. गणवेषात कां नव्हते.

१७)	त्यांचा गणवेष/साधा वेष तपासकामी जप्त करण्यात आला काय.

१८) माझा रक्ताने माखलेला शर्ट जप्त करण्यात आला. कायद्यानुसार मला जप्तीची प्रत देणे आवश्यक असतांना मला जप्तीची प्रत कां देण्यात आली नाही. त्याबाबत खुलाशासह जप्तीची प्रत द्यावी.

१९) माझ्या कुटूंबातील लोकांना अटक केल्याबाबत अटकेची सूचना कोणाला कधी व किती वाजता देण्यात आली. अटकेच्या सूचना पत्राची प्रत द्यावी.

२०) जेव्हा पी.एस.आई. काळबांडे हे कार्यालयात काम करीत असतांना त्यांना गुन्हयाबाबत फोन वरुन माहीती मिळाली त्यावेळी त्यांना फिर्यादीने पोलीस स्टेशनला रिपोर्ट देण्यास न सांगता ते घटनास्थळा ावर गेले, याबाबत माहिती द्यावी.

२१) जर ते रात्री १२.०० पर्यंत सहाय्यक पोलीस आयुक्त पांचपावली यांचे सोबत होते तर ए.सी.पी.घटनास्थळी त्यावेळी कां गेले नाही. गेले असल्यास एस्तऐवज द्यावे.

२२) जबरी चोरीच्या गुन्हयात त्यांनी भेट देणे बंधनकारक आहे काय.

२३) पी.एस.आई. काळबंडे हे दारुचे नशेत असतांना त्यांचे दारु पिण्याबाबत व रक्ताचे नमूणे घेण्याबाबत पत्र दिले असल्यास त्या पत्राची प्रत द्यावी. रक्ताचे नमूणे घेण्यात आले नसल्यास कां घेण्यात आले नाही.

२४) दि. १९.२.०७ रोजी रात्री पी.एस.आई. गणवेषात नसतांनाही तपासाबाबत डयूटी नसतांनाही कलम ३५३ हेतु पुरस्सर लावण्यात आले. खोटे कलम लाण्याचे कारण काय."

सदरची माहिती खुलाशासह प्रमाणित सत्य प्रतीत द्यावी अशी मागणी केलेली आहे. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक ९.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक श्री डी.डी. गावंडे यांनी सहाय्यक पोलीस आयुक्त यांना दिनांक ६.३.२००७ रोजी पाठविलेल्या माहितीच्या सहित माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. परंतु उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी प्रत्येक मुद्यांच्या संदर्भात असलेल्या त्रुटी दाखवून दिनांक १६.३.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. पुन्हा दिनांक २९.३.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस उप आयुक्त-२ यांना मुद्या क्रमांक ८, ९, १० व ११ या संदर्भामध्ये माहिती विचारलेली दिसून येते. परंतु त्यापूर्वी दिनांक

१२.४.२००७ रोजी पोलीस उप आयुक्त, परिमंडळ २ यांनी अपीलकर्ता यांना माहिती ७ मुद्यांमध्ये उपलब्ध करुन दिलेली दिसते. तसेच दिनांक ९.४.२००७ रोजी सहाय्यक पोलीस आयुक्त तथा माहिती अधिकारी यांनी पोलीस उप आयुक्त यांचेकडे पाठविलेल्या २४ मुद्यांचे संदर्भातील माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसते. परंतु त्यामुळेही समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. द्वितीय अपीलामध्ये अपीलकर्ता यांनी त्यांना जी माहिती उपलब्ध झाली त्याबध्दल अपीलाची कारणे दिलेली आहेत. व त्या कारणांमध्ये ज्या कागदपत्रांच्या किंवा अभिलेख्यांच्या प्रती मिळालेल्या नाही त्या प्रतीची त्यांनी मागणी केली आहे.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २६.२.२००७ च्या माहिती मागण्याच्या अर्जातील २४ मुद्यांचे अवलोकन केले असता अपीलकर्ता यांनी मुद्या क्रमांक ८, ९, १४, १६, २०, २३ व २४ ची माहिती ही प्रश्न उत्तराच्या माध्यमातून मागितलेली आहे. ज्या प्रश्नांच्या माध्यमातून जन माहीती अधिकारी यांचे अभिमत येईल अशा प्रकारच्या प्रश्नांची उत्तरे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे अपेक्षित नाही. "माहिती" या संज्ञेच्या व्याख्येमध्ये "माहिती" याचा अर्थ, कोणत्याही स्वरुपातील कोणतेही साहित्य असा असून त्यामध्ये अभिलेखे, दस्तऐवज, ज्ञापन, इ-मेल, अभिप्राय, सूचना, प्रसिध्दी पत्रके, परिपत्रके, आदेश, रोजवहया, संविदा, अहवाल, कागदपत्रे, नमूने, प्रतीमाने (model) कोणतीही इलेक्ट्रॉनिक स्वरुपातील इतर सामुग्री, याचा समावेश होतो. व त्याच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन देणे असा माहितीचा अधिकार आहे. व त्यामुळे कोणत्याही प्रकरणातील कारण मिमांसा विचारणे हे अपेक्षित नाही व तसेच वर नमूद केल्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी अपेक्षित केलेले आहे. तरी सुध्दा त्यांच्या प्रश्नांची उत्तरे देण्यात आलेली आहेत. अपीलकर्ता यांचा प्रमुख मुद्या असा आहे की, अपराध क्रमांक ९४/२००७ ची माहिती मागितली होती. व अपराध क्रमांक ९५/२००७ ची माहिती त्यांना देण्यात आली. अर्थात ही निश्चितच दिशाभूल करणारी माहिती होती. त्याचप्रमाणे त्यांच्या राज्य माहिती आयोगाकडील अपील मेमो मध्ये वर नमूद केल्याप्रमाणे त्यांनी जे मुद्ये उपस्थित केले आहे त्या मुद्या मध्ये सुध्दा दस्तऐवजाची, कागदपत्रांची किंवा पत्रांची प्रत मागितली असेल ती उपलब्ध

असल्यास त्याबाबत छायांकित प्रत उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. मात्र सूचना पत्र दिलले नसल्यास स्पष्ट खुलासा करण्यात यावा अशा प्रकारची माहिती अपेक्षित नाही. त्याचप्रमाणे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी स्टेशन डायरीची प्रत मागितली होती. ती त्यांना उपलब्ध करुन दिलेली नव्हती. मात्र नंतर अपीलात उपलब्ध करुन दिलेली आहे. दिनांक १२.४.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली आहे व ती बरोबर आहे असे त्यांनी लेखी दिलेले आहे. ते आयोगाच्या निदर्शनास प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी आणले.

यावरुन अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २६.२.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे त्यांना अपूर्ण माहिती उपलब्ध करुन दिलेली होती हे दिसून येते व त्यामुळे संबंधीत तत्कालीन जन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येतात. तसेच वर नमूद केल्याप्रमाणे अपीलकर्त्यांच्या राज्य माहिती आयोगाकडील अपील मेमो मध्ये उपस्थित केलेल्या मुद्यांच्या संदर्भामध्ये जी कागदपत्रांच्या स्वरुपात माहिती उपलब्ध करुन देता येईल व ती उपलब्ध करुन दिलेली नसल्यास ती माहिती छायांकित प्रतीच्या स्वरुपात उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय येईल अशा प्रश्नांची माहिती उपलब्ध करुन देण्याची आवश्यकता नाही. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून राज्य माहिती आयोगाकडील अपील मेमो मध्ये उपस्थित केलेल्या १० मुद्यांच्या संदर्भामध्ये ज्या मुद्यांमधून कागदपत्रे उपलब्ध करुन देता येतील अशी माहिती असल्यास त्या कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती हा निर्णय मिळाल्यापासून ३ दिवसांचे आंत अपीलकर्ता यांन व्यक्तीशः विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात याव्यात.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-१.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९४२/२००७

१) श्रीमती यशोदाबाई मार्तंडराव मामिलवार
प्लॉट क्रं. ३४२ अ, घर क्रं.७३३
बारलिंगे ले आऊट, दिक्षा भूमी समोर,
लक्ष्मीनगर (पूर्व) नागपूर-४४००२२. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता,
नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता,
नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक २.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.४.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांचे वतीने " अपीलाद्वारे मागितलेली माहिती प्राप्त झाली असल्यामुळे वरील अपील खारीज करण्यात यावे. तसेच अपीलकर्ती श्रीमती यशोदाबाई मामिलवार यांचे दिनांक १७.८.२००८ रोजी निधन झाले आहे. " असे लेखी दिल्यामुळे सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात येत आहे.

दिनांक :-२.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९४८/२००७

१) श्री निजामुद्दीन ललकार
पठाणपूरा, मौलाना आझाद चौक,
मु.पो. मुर्तिजापूर, जि. अकोला-४४४१०७. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाकारी (माध्यमिक)
जिल्हा परिषद, अमरावती.
३) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपसंचालक (माध्य.)
अमरावती विभाग, अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षण उपसंचालक कार्यालय,
अमरावती विभाग, अमरावती. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ४.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १४.३.२००६ रोजी माहिती अधिकारी तथा शिक्षण उपसंचालक (माध्यमिक) यांचे कार्यालयात समता शिक्षण प्रसारक मंडळ बनोसा द्वारा संचालित बोगस उर्दू माध्य.शाळा टाकलीपूर्णा ता. दर्यापूरची शाळा संहितानुसार मान्यता रद्य करणे संबंधी झालेल्या कार्यवाहीबध्दल माहिती मिळणेबाबत. उपरोक्त शाळा संबंधी मा. कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन पत्र क्रमांक : माशाव्य १४०५/(१५८/०५) माशि ३, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई दि. ३ जानेवारी, २००६ चे संदर्भाने संघटनेच्या वतिने दि. ८.२.२००६ रोजी विभागीय शिक्षण उपसंचालक (माध्य.) कार्यालयात सादर तक्रारीनुसार सदर शाळेबध्दल आपले कार्यालयाकडून झालेल्या कार्यवाहीबध्दल माहिती मिळावी ही विनंती. सदरची माहिती टपालाद्वारे उपलब्ध करुन घेणार असे नमूद केले आहे.

विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.४.२००६ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षण उपसंचालक (माध्यमिक) यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या अर्जाचे संदर्भात अपीलकर्ता यांना शासकिय माहिती अधिकारी कार्यालय शिक्षण उपसंचालक यांचेकडून दिनांक ८.२.२००६ रोजीचे अनुषंगाने शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, अमरावती यांना या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक/माध्यमिक/क/९७७५/०६, दिनांक ५.५.२००६ नुसार अहवाल मागविण्यात आलेला आहे. सदरचा अहवाल प्राप्त होताच आपणास सादर करण्यात येईल, असे कळविण्यात आलेले दिसून येते. मात्र प्रथम अपीलाच्या सुनावणीस अपीलकर्ता गैरहजर असल्यामुळे प्रथम अपीलाचा निर्णय झाला नाही असे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सांगितले.

अपीलकर्ता यांनी केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने व शासनाकडून आलेल्या पत्राचे अनुषंगाने संस्थेस कारणे दाखवा नोटी देण्यात आलेली असून त्याबध्दलचे उत्तर आल्यानंतर चौकशीची कार्यवाही केली जाईल व त्यानंतर अपीलकर्ता यांना चौकशीच्या कार्यवाहीचा अहवाल उपलब्ध करुन दिला जाईल असे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी आयोगापूढे सांगितले. अपीलकर्ता यांनी सुध्दा चौकशी अहवाल उपलब्ध व्हावा असे त्यांनी आयोगाकडे विनंती केली आहे व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १४.३.२००६ च्या माहितीच्या अर्जामध्ये मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये जी कार्यवाही होत आहे त्या कार्यवाही मधील संपुर्ण कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती हया चौकशी व कार्यवाही पूर्ण झाल्यानंतर १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात याव्या.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-४.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक ३४५/२००८

१) श्री विकास आत्माराम कसुरकार
मु. हाताला पो. लोणाग्रा, ता.जि. अकोला **अपीलकर्ता**

विरुध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी
पंचायत समिती, अकोला, ता.जि. अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक,
गट ग्राम पंचायत लोणाग्रा हातला, ता.जि. अकोला. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ४.९.२००८)

निर्णय

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.१.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी यांचेकडे माहिती मागितलेली दिसून येते. परंतु, प्रथम अपीलात व द्वितीय अपीलामध्ये दिनांक २५.१.२००६ रोजी सचिव, गट ग्राम पंचायत लोणाग्रा यांना गट विकास अधिकारी, पंचायम समिती, अकोला यांनी दिलेल्या पत्रानुसार माहिती दिली नाही. तसेच दिनांक १४.११.२००६ ला प्रथम अपील दाखल केले व आजपर्यंत माहिती दिली नाही, असे आयोगापुढील अपीलामध्ये नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या प्रकरणामध्ये अपील क्रमांक ३४५/०७ मध्ये जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक, गट ग्राम पंचायत, लोणाग्रा यांना अपीलाच्या दिनांक २०.१.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे गट ग्राम पंचायत, लोणाग्रा हातला येथील संपुर्ण दलीत वस्तीतील यशवंत ग्राम समृध्दी योजनेअंतर्गत सन २००४-०५ मधील संपुर्ण कामाचे स्टेटमेंट, एम.बी., सी.सी. माहिती संबंधी कालावधी ३१.१.२००६ पर्यंत मागितलेली माहिती उपलब्ध करुन देण्याकरीता दिनांक

२६.५.२००८ रोजी आदेश देण्यात आले होते. सदरच्या आदेशाप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी रुपये ३४/- चा भरणा केल्यास त्यांना माहिती उपलब्ध करुन द्यावी असे आदेश देण्यात आले होते. त्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी रुपये ३४ चा भरणा केलेला होता परंतु त्यांना पुर्ण माहिती उपलब्ध करुन देण्यात आली नाही. त्यावर जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, गट ग्राम पंचायत यांनी असे सांगितले की, सुपर्ण दलीत वस्तीतील यशवंत ग्राम समृध्दी योजनेच्या अंतर्गत सन २००४-०५ मधील कामाच्या संदर्भामध्ये जो निधी उपलब्ध झाला होता त्याबध्दलची व कामाच्या बध्दलची माहिती अपीलकर्ता यांना उपलब्ध करुन दिली आहे. परंतु अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, सदरची माहिती ही अपूर्ण उपलब्ध करुन दिली आहे. योजनेच्या संदर्भामध्ये मागच्या वर्षी निधी उपलब्ध झाला व त्यामुळे त्यांना ती माहिती उपलब्ध करुन दिली नव्हती, असे जन माहिती अधिकारी यांनी सांगितले. त्यामुळे संपुर्ण माहिती उपलब्ध करुन देणे हे संयुक्तिक राहील.

तसेच अपीलकर्ता यांनी अपील क्रमांक ३४५/२००७ च्या चौकशीचे वेळी जन माहिती अधिकारी यांनी ग्राम पंचायतीचे शिपाई श्री गोपाळ रमेश पारधी हे अपीलकर्ता यांचेकडे पत्र घेवून गेले होते परंतु अपीलकर्ता यांनी तसे पत्र घेतले नाही. व त्यामुळे माहिती उपलब्ध करुन देता आली नाही असे प्रतिपादन केले होते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी रुपये ३४ चा भरणा केल्यानंरच माहिती उपलब्ध करुन द्यावी असा आयोगाने निर्णय दिला होता. त्यावर गोपाळ रमेश पारधी हे आज आयोगापूढे हजर आहे. त्यांनी प्रतिज्ञापत्र आयोगाकडे सादर केले असून "श्री विलास कसुरकार यांना मी कुठलेही पत्र दिले नाही. त्यांनी कुठलेही पत्र स्विकारण्यास नकार दिला नाही. हा माझ्या नांवाचा खोटा उल्लेख केलेला आहे. हे सर्व खोटे व न्यायालयाची दिशाभूल करणारे आहे. हे सर्व मी न्यायालयासमोर येवून सांगण्यासाठी तयार आहे, असे मी प्रतिज्ञापत्र लिहून देत आहे," असे त्यांनी लिहून दिलेले आहे. मात्र गोपाळ रमेश पारधी यांनी आयोगापूढे तोंडी असे सांगितले की, त्यांच्या को-या कागदावर सहया घेतल्या होत्या. परंतु ही बाब त्यांनी प्रतिज्ञापत्रामध्ये दिलेली नाही. सदरचे प्रतिज्ञापत्र दिनांक २९.५.२००८ रोजी केलेले आहे. तसेच उपसरपंच, ग्राम पंचायत लोणाग्रा हातला यांनी सुध्दा आयोगापूढे दिनांक ४.२.२००६ रोजी ग्राम पंचायतीचे चपराशी श्री गोपाळ रमेश पारधी यांनी ग्राम सचिव, लोणाग्रा

यांनी ग्राम पंचायतीचे पत्र घेवून श्री विकास आत्माराम कसुरकार, रा. हातला यांचेकडे पाठविले होते. परंतु श्री विलास आत्माराम कसुरकार यांनी पत्र घेण्यास नकार दिला असे ग्राम पंचायत चपराशी श्री गोपाळ रमेश पारधी यांनी माझ्या समक्ष ग्रामसचिव यांना सांगितले व श्री गोपाळ रमेश पारधी यांनी विलास आत्माराम कसुरकार हे पत्र घेत नाही असे लिहून दिलेले पत्रावर माझ्या समक्ष सही केली असा जबाब दिलेला आहे. व ते स्वत: सुध्दा आज आयोगापूढे हजर आहे. व त्यामुळे हयाबाबत आयोगास निर्णय घेण्यासाठी सदरच्या प्रकरणामध्ये चौकशी करुन अहवाल सादर करण्यासाठी पोलीस यांना आदेश देणे संयुक्तिक राहील. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना आयोगाचे दिनांक २७.५.२००८ चे आदेशाप्रमाणे सन २००४-०५ मधील संपुर्ण दलीत वस्तीतील यशवंत ग्राम समृध्दी योजने अंतर्गत झालेल्या कामांचे संदर्भात संपुर्ण निधी सहित माहिती विनामुल्य रजिस्टर पोस्टाने उपलब्ध करुन द्यावी.

२) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव, ग्राम पंचायत यांनी अपीलकर्ता यांना जे गोपाळ रमेश पारधी यांचे माध्यमातून पत्र पाठविले होते त्या पत्राच्या संदर्भामध्ये चौकशी करण्यासाठी जिल्हा पोलीस अधीक्षक, अकोला यांना आदेशीत करण्यात येते की, सदरच्या प्रकरणात पोलीस उपनिरीक्षकां मार्फत चौकशी करण्यात येवून तसा अहवाल आयोगाकडे सादर करावा.

३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत स्वतंत्रपणे जिल्हा पोलीस अधीक्षक, अकोला यांचेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पोस्टाने पाठविण्यात यावी.

४) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-४.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९५०/२००७

१) श्री सपना रमेश तलरेजा
०३३३, बाबादीप अपार्टमेंट, १० नंबर पुलाजवळ,
कश्मीरी गली, नागपूर- ४४००१७. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी
नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक आयुक्त,
महानगरपालिका, शांती नगर झोन, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ५.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३०.३.२००७ रोजी असिस्टेंट कमिश्नर तथा सहायक आयुक्त, तथा माहिती अधिकारी, शांतीनगर झोन १(९) यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : " अवैद्य ढंग से किए गए अतिक्रमण बाबत मा. असिस्टंट कमीश्नर जी हमने दिनांक २०.०१.०६ को ळी कहारखान दुकान के सामने किए गए अवैद्य अतिक्रमण के बाबत शिकायत पत्र दिया था जिसमें दुकान के स्थले के बाहर व फुटपाथ पर के अवैद्या इस्तेमाल की जानकारी व कार्यवाही मांगी थी, उसकी आज की तारीख में क्या स्थिती है. इस विषय में आपने क्या किया है. इस बाबत सही सही माहिति देकर आभारी करे. धन्यवाद "

सदरची माहिती रजिस्टर पोस्टाने घेणार असेही नमूद केले आहे. सोबत दिनांक २०.१.२००६ च्या अर्जाची प्रत जोडलेली आहे असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाप्रमाणे दिनांक १५.५.२००७ रोजी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. तत्पुर्वी अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.५.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाची सुनावणी दिनांक १८.५.२००७, ८.६.२००७, २५.६.२००७, ६.६.२००७, ३.७.२००७ रोजी घेण्यात आलेली दिसून येते. दिनांक १.२.२००८ रोजी अपीलार्थी किरायेदार आहे. त्यांनी त्यांच्या वापरात असलेल्या जागेची कागदपत्रे झोन कार्यालयात ३ दिवसांत जमा करावी तसेच श्री कहार खान महाराष्ट्र एम्पोनियम हाऊस, गुरुनानकपूरा नागपूर यांची जागेची कागदपत्रे कार्यालयाने मागवावी व संपुर्ण प्रकरण तपासून दिनांक १०.२.२००८ पुर्वी नियमानुसार कार्यवाही करुन संबंधीतास लेखी कळवावे. तसेच दिनांक ७.३.२००८ रोजी अपीलार्थीने विचारलेली पुढील माहिती दिनांक १५.३.२००८ पर्यंत द्यावी.

१) दुकानाच्या जवळ फुटपाथ ४ फुट जागेच्या वापराबाबत.

२) अतिक्रमण करणा-यांवर नियमानुसार कोणती कार्यवाही करण्यात येईल.

त्याप्रमाणे दिनांक २५.३.२००८ व पुन्हा दिनांक १५.३.२००८ रोजी माहिती अधिका-यांकडून अपीलार्थीस जी माहिती देण्यात आली त्या माहिती मधील मालकी हक्काचा मुद्या काढण्यात यावा व शेजारील दुकानदारास अतिक्रमणाबाबत ताकीद देण्यात यावी. उपरोक्त माहिती अपीलकर्त्यांस १५ दिवसांचे आंत देण्यात यावी. प्रकरण आदेशाकरीता बंद करण्यात येत आहे असे नमूद केले आहे. व सदरचा निर्णय दिनांक २५.३.२००७ रोजी दिलेला असून वार्ड अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र क्रमांक १७२२, दिनांक १५.३.२००८ अन्वये अपीलार्थीस माहिती दिलेली आहे. त्यात त्यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे की, अतिक्रमण विभागातर्फे अतिक्रमण काढण्याची कारवाई नेहमीच होत असते. म.न.पा. फक्त शासकीय जागेवरचेच अतिक्रमण हटवू शकते. दिलेली माहिती योग्य वाटत असल्यामुळे अपीलार्थीचे अपील खारीज करण्यात येते. असा निर्णय दिलेला आहे.

वास्तविक अपीलकर्ता यांना त्यांच्या अनेक अर्जाच्या संदर्भामध्ये माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. व त्यातही ज्या सहाय्यक आयुक्त यांच्या पत्रामध्ये विषयांकित इमारती

समोरील मोकळी जागा ही खाजगी मालमत्ता असून फुटपाथ व रस्ता महानगरपालिकेच्या मालकीचा आहे, असे कळविण्यात आलेले आहे. व त्यावरुन अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २०.१.२००७ च्या अर्जामध्ये जी माहिती मागितलेली आहे ती माहिती त्यांना उपलब्ध झालेले आहे हा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. तसेच दिनांक १५.३.२००८ च्या पत्रामध्ये सुध्दा सहाय्यक आयुक्त यांनी फुट पाथ व इमारत दरम्यान मोकळया खाजगी जागेवर दुकान मालक सामान ठेवू शकतो असा अभिप्राय बाजार विभाग, म.न.पा. यांनी दिनांक २७.८.२००७ नुसार दिलेला आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना फुटपाथ व इमारती दरम्यान मोकळया जागेच्या मालकी हक्कासंबंधी सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे, असे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी श्री कहार खान यांच्या दुकाना समोरील मोकळया जागेवरील ठेवण्यात येत असलेल्या सामानाच्या संदर्भामध्ये तसेच त्यांचे स्वतःचे दुकानासमोरील मोकल्या जागेतील संदर्भामध्ये अतिक्रमणाच्या संदर्भामध्ये कार्यवाहीची मागणी त्यांची आहे. परंतु माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे कोणत्याही प्रकारच्या प्रकरणामध्ये कारवाई करण्याचे आदेश देण्याची तरतूद अधिनियमात नाही. व त्यामुळे अतिक्रमणाच्या संदर्भामध्ये त्यांची तक्रार असल्यास त्यांना न्यायालयामध्ये जावून न्याय मिळवून घेता येईल. मात्र, त्यांना दिनांक ३.५.२००७ व १५.३.२००८ च्या अर्जाप्रमाणे माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या माहितीच्या अर्जाप्रमाणे माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९५२/२००७

१) श्री सुखदेव संपत अडायके,
C/o दे.स. तायडे, मु. निळकंठ नगर,
खामगांव, ता. खामगांव, जिल्हा बुलढाणा. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक
सहकारी संस्था, खामगांव, ता.खामगांव, जि. बुलढाणा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा अध्यक्ष/सचिव,
सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या.
टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव, ता.खामगांव, जि. बुलढाणा. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ५.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विना अनुमती गैरहजर आहे. प्रतिनिधी म्हणून श्री दे.स. तायडे यांना परवानगी द्यावी असा अर्ज केला आहे. सदरचा अर्ज अमान्य करण्यात येत आहे.

अपीलकर्ता स्वतः हजर असेल व त्यांच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये युक्तीवाद करता येत नसेल तर सहका-यास परवानगी देता येवू शकते. परंतु अपीलकर्ता स्वतः गैरहजर असून, दारिद्रय रेषेखाली असून अर्जामध्ये पाठविलेल्या प्रतिनिधीने श्री दे.स. तायडे यांनी हा सर्व खर्च केलेला आहे व त्यामुळे त्यांना परवानगी देण्यात यावी, असे जे म्हटलेले आहे याचा अर्थ माहिती ही प्रतिनिधी यांना हवी आहे. व त्यांनी दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तीचा वापर करुन घेतलेला आहे हे स्पष्ट होते. व त्यामुळे सदरचा अर्ज हा अमान्य करण्यात आला आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २५.४.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून अध्यक्ष/सचिव, सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव

यांचेकडे माहिती मागतांना स्वतःचा पत्ता सुध्दा C/o दे.स. तायडे, निळकंठ नगर, खामगांव असाच दिलेला दिसून येतो व खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : " माहे ऑक्टोबर, २००६ ते मार्च २००७ या महिन्याच्या दरम्यान माध्य. विभागातील कर्मचा-यांचा हप्त्याचा पिशिलकारणासह पाहिजे. २) किती महिन्याचा हप्ता आला नाही स्वतः हस्ते देण्यात यावी. " माहितीचा कालावधी ऑक्टोबर, २००६ ते फेब्रुवारी व मार्च, २००७ पर्यंत कर्जाचा परतफेडीचा हप्ता.

१) माहे ऑक्टोबर, २००६ ते मार्च, २००७ या महिन्यांच्या दरम्यान माध्यमिक विभागातील कर्मचा-यांच्या हप्त्याचा तपशिल

२) किती महिन्याचे हप्ते आले नाही.

माहिती स्वतः हस्ते देण्यात यावी, असे नमूद केलेले दिसून येते. आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल पुन्हा मुद्या क्रमांक ३ मध्ये खालीलप्रमाणे दिलेला दिसून येतो.

मुद्या क्रमांक ३ : " (२) टिळक विद्यालय माध्यमिक विभागातील कर्जाचा कर्मचा-यांचा परतफेडीचा कोणत्या महिन्याचा हप्ता आला नाही. त्याचा तपशिलवार प्रमाणित अहवाल द्यावा. (३) हया महिन्याचा हप्ता कां आला नाही याचे कारण तपशिलवार प्रमाणित करुन अहवाल द्यावा. (४) हप्ता आला नाही याबध्दल आपण काय कार्यवाही केली आहे किंवा नाही याचा तपशिल द्यावा. (५) हप्ता कोणत्या नियमाने भरणा केला नाही व त्यांना सुट देण्याचे अधिकार आपणास कोणत्या नियमाने आहेत तो नियम सांगावा. (६) जर हप्ता न भरण्याचे योग्य कारण दिले कां. याचा संपूर्ण तपशिल प्रमाणित करुन मिळावा."

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अध्यक्ष/सचिव, सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांनी दिनांक १७.५.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना " शासनाकडून कोणत्याही प्रकारचे अनुदान किंवा आर्थिक सहाय्य सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांना मिळत नसल्यामुळे माहितीच्या अधिकाराचा कायदा यापुढे संस्थेस लागू होत नाही. त्यामुळे आपण दिलेला अर्ज नाकारण्यात येत आहे," असे कळविलेले दिसून येते. सदरच्या उत्तराने व्यथील होऊन अपीलकर्ता यांनी

दिनांक २२.५.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक २१.६.२००७ रोजी देण्यात आला असून अपीलार्थी यांनी दिनांक १९.६.२००७ रोजी माझ्या समक्ष हजर राहून अपील अर्ज मागे घेत असल्याबाबत स्वत: निवेदन करुन त्यावर स्वाक्षरी केली व त्यानुसार माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ अन्वये मला प्राप्त झालेल्या अधिकारानुसार माहिती दिपक ठाकूर, अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था खामगांव आदेश देतो की, "अपीलार्थीने स्वत: अर्ज मागे घेतल्यामुळे अपील खारीज करण्यात येत आहे." असा निर्णय दिलेला आहे. सदरच्या निर्णयाने व्यथीत होऊन अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. द्वितीय अपीलाचे कारण माहिती मिळाली नाही. उलट त्यांनी धमकी दिली की, तुमच्याकडून जे होईल ते करुन घ्या. व धमकी दिली की, पोलीस स्टेशन मध्ये तुमच्या विरुध्द तक्रार दाखल करण्यात येईल व त्यानंतर मागितलेल्या माहितीचा तपशिल दिला आहे. परंतु राज्य जन माहिती अधिकारी, अध्यक्ष/सचिव यांनी माहिती तर दिली नाही, उलट त्यांनी असे लिहून दिले की, सहकारी संस्था अनुदान घेत नाही. म्हणून या सहकारी संस्थेला माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ लागू होत नाही, असे हेतुपुरस्परपणे व मी मागासवर्गीय असल्यामुळे केवळ जातीद्वेषापोटी त्यांनी मागितलेली माहिती दिली नाही. व धाकदपडशा करुन माझी मानहानी केली आहे. तरी मेहरबान साहेब यांच्यावर नियमानुसार कार्यवाही करुन मला न्याय मिळवून द्यावा, ही विनंती.

वर नमूद केल्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी आज आयोगापूढे दाखल केलेल्या अर्जामध्ये दिनांक २१.५.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, खामगांव यांचेकडे दूसरा अर्ज केला होता. त्यांनी माहिती दिली नाही. व माझ्यावर श्री ठाकूर, श्री वानखेडे व श्री असलमोल या तीघांनी लिहून देण्यासाठी दबाव टाकला होता की, मला माहिती पाहिजे नाही. परंतु, मी त्या दिवशी लिहून दिले नाही व मी घरी आलो. व नंतर त्यांनी दिनांक १८.६.२००७ ला सुनावणीसाठी बोलाविले असता मी हजर झालो होतो. परंतु ते त्या दिवशी गैरहजर होते. म्हणून दूस-या दिवशी दिनांक १९.६.२००७ रोजी बोलाविले होते. त्या दिवशी श्री ठाकूर (प्रथम अपीलीय अधिकारी) श्री वानखडे (अध्यक्ष) व असलमोल (सचिव) हे

हजर होते. व त्यांनी मला पोलीस स्टेशन मध्ये तुमच्या विरुध्द तक्रार देवून अटक करण्याची त्या तिघांनी धमकी दिली म्हणून मी त्यांना भीतीपोटी व एकटाच असल्यामुळे त्यांनी माझ्या कडून पोलीसाचा धाक टाकून जबरदस्तीने लिहून घेतले आहे. माझ्या इच्छेच्या विरुध्द त्यांनी माझ्या कडून लिहून घेतले आहे. व ही बाब श्री दे.स. तायडे गुरुजीला सांगीतली. तसेच मी दारिद्रय रेषेखालील असल्यामुळे नागपूरला हजर राहू शकत नाही. करीता मी माझे निवेदन श्री तायडे गुरुजी मार्फत पाठवित आहे. कारण आता पर्यंतचा सर्व खर्च त्यांनी (तायडे गुरुजींनीच) केला आहे. असे लेखी आयोगाच्या कार्यालयात दिलेले आहे.

द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीस अध्यक्ष/सचिव, सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांचे तर्फे ॲड. श्री इंदर जैन यांनी युक्तीवाद केला. युक्तीवाद करतांना त्यांनी सांगितले की. अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली आहे त्या माहितीच्या संदर्भामध्ये संचालक मंडळाने निर्णय घेवून शासनाच्या दिनांक ८.९.२००६ च्या आदेशाप्रमाणे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा सहकारी पत संस्थेस लागू नाही व त्यामुळे तसे उत्तर अपीलकर्ता यांस दिलेले आहे. मात्र, प्रथम अपीलामध्ये अपीलार्थीने स्वत: अर्ज मागे घेतला असल्यामुळे व त्या कारणावरुन प्रथम अपील हे खारीज करण्यात येत असल्यामुळे त्या विरुध्दा द्वितीय अपील हे चालू शकत नाही. तसेच अपीलकर्ता यांच्या द्वितीय अपील मेमो मध्ये जे आरोप करण्यात आलेले आहेत ते अपीलाचे कारण होऊ शकत नाही. कारण माहितीच्या अधिकारातील उत्तर किंवा प्रथम अपीलाच्या निर्णयामध्ये तशा प्रकारची कोणतीही वस्तुस्थिती दिसून येत नाही. वस्तुस्थिती विषद करतांना त्यांनी असाही युक्तिवाद केला की, आज आयोगासमोर जी व्यक्ती प्रतिनिधी म्हणून हजर आहे ते श्री तायडे हे यापूर्वी संस्थेचे सचिव होते व आज ते संस्थेमध्ये पदाधिकारी नसल्यामुळे दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तीस हाताशी धरुन ते संस्थेच्या विरुध्द सुड उगविण्यासाठी अशा प्रकारची माहिती मागत असतात. व त्यामुळेही सदरचे जे कारण दिलेले आहे ते अपीलाचे कारण होऊ शकत नाही. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा वास्तविक प्रथम अपीलाचा निर्णय स्वयंस्पष्ट असल्यामुळे त्यांचे स्पष्टीकरण विचारण्याची आवश्यकता नाही. परंतु अपीलकर्ता यांनी अपील मेमोमध्ये व

आयोगाच्या कार्यालयात आज दिलेल्या अर्जामध्ये आरोप केलेले असल्यामुळे सदरचे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांना अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेस कोणत्या प्रकारे दबाव अपीलकर्ता यांचेवर आणला होता किंवा नाही, याबध्दल विचारले असता त्यांनी असे सांगितले की, असे काहीही घडले नाही. मात्र अपीलकर्ता यांना स्वत:ला माहितीची आवश्यकता नसल्यामुळे अर्ज मागे घेत आहे असे लेखी दिलेले असल्यामुळे (त्याबध्दलच्या नोटशिटची छायांकित प्रत दाखल केलेली आहे.) सदरचे अपील हे खारीज केलेले आहे.

अध्यक्ष/सचिव, सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांनी सुध्दा आयोगापूढे खुलासा दाखल केला आहे. व त्या खुलाशा मध्ये श्री तायडे यांचे संबंधात संपूर्ण वस्तुस्थिती विषद केलेली आहे. यावरुन असे दिसून येते की, माहिती ही श्री दे.स. तायडे यांना हवी होती. परंतु माहितीचा खर्च करावा लागू नये म्हणून त्यांनी सुखदेव संपत अडायके या दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तीच्या माध्यमातून माहिती मागण्याचा प्रयत्न केला आहे. व ही बाब त्यांनी सुध्दा मान्य केली आहे. अपीलकर्ता यांच्या आरोपाच्या संदर्भामध्ये विचार केल्यास, अध्यक्ष/सचिव, सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांनी दिलेले उत्तर किंवा प्रथम अपीलाचा निर्णय यामध्ये कोणत्याही प्रकारे तशा प्रकारची वागणुक किंवा वर्तणुक असेल असे दिसून येत नाही.

सर्वोदय शिक्षक सहकारी पतसंस्था मर्या. टिळक राष्ट्रीय विद्यालय, खामगांव यांस माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा लागू आहे किंवा नाही तसेच सहकार आयुक्त यांचे दिनांक ८.२.२००६ चे परिपत्रक हे वैध आहे किंवा नाही याबध्दलचा निर्णय हा या अपीलामध्ये आज देता येत नाही. कारण प्रथम अपील जर मागे घेतलेले असेल व प्रथम अपीलाच्या निर्णया विरुध्द द्वितीय अपील असेल तर प्रथम अपीलाच्या निर्णयाचा विचारा करावा लागतो. परंतु, त्यामुळे वर नमूद केल्याप्रमाणे प्रथम अपीलाच्या निर्णयाच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांचे द्वितीय

अपील हे मंजूर करता येत नाही. व त्यामुळे ते खारीज करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपीलाचा अर्ज हा मागे घेतलेला असल्यामुळे व त्या कारणास्तव प्रथम अपील हे खारीज करण्यात आल्यामुळे व अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील मेमोमध्ये दिलेले कारण संयुक्तिक नसल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९५३/२००७
अपील क्रमांक १९५४/२००७

१) श्री मयाराम सहजराम साधवानी
C/o साधवानी इन्शुरन्स सर्विसेस,
जूना बस स्टॅन्ड, मेन रोड, पो. कारंजा-४४४१०५.
जिल्हा वाशिम. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अतिरिक्त मुख्य कार्यपालन अधिकारी,
जिल्हा परिषद, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक),
जिल्हा परिषद, अकोला. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ५.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये दोन द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या दोनही द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपील क्रमांक १९५३/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.२.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा प्राथमिक शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद, अकोला यांचेकडे कारंजा येथील हिंदी प्राथमिक शाळा " भारतीय ज्ञानपीठ मध्ये कार्यरत असलेली सहाय्यक शिक्षिका कु. सुनिता दौलत चोटमोरे हिच्या salary approval साठी, तीचे नियुक्ती आदेश दिनांक ३१.८.१९९६ (जावक क्रमांक १७४) यासोबत किंवा त्यानंतर आपल्याकडे सादर करण्यात आलेले आवश्यक कागदपत्र, स्कुल कमेटीचा ठराव, तिच्या नियुक्ती संबंधी किंवा संस्थेचा ठराव, या

सर्व कागदपत्रांच्या नकला सत्यप्रती झेरॉक्सद्वारे मला पाहिजेत व कृपया त्या मला देण्यांत याव्यात.

नोट : वाशिम येथे सदरहु रेकार्ड आपल्या कडून transfer करण्यात आलेले नाही अशी माहिती मला देण्यात आल्यामुळे हा अर्ज आपल्याकडे सादर करीत आहे. माहिती नोंदणीकृत टपालाद्वारे घेणार " असे नमूद केले आहे.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २८.३.२००७ रोजी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांनी अपीलकर्ता यांना संबंधीत शाळेचे मुख्याध्यापक माहिती अधिकारी असून प्रथम अपीलीय अधिकारी संस्थेचे अध्यक्ष/सचिव आहे. करीता अपण मागितलेली माहिती संबंधीत मुख्याध्यापक यांचेकडून घेण्यात यावी. असे कळविलेले दिसते. सदरच्या उत्तरामुळे व्यथित होऊन अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.४.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अकोला यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये दिनांक ५.५.२००७ रोजी शासकिय नियमाप्रमाणे खाजगी प्राथमिक शाळेचे माहिती अधिकारी मुख्याध्यापक असून अपीलीय अधिकारी संस्थेचे अध्यक्ष/सचिव आहे. त्यामुळे संबंधीत माहिती त्यांचेकडून घेण्यात यावी, असे कळविण्यात आलेले दिसून येते. व सदरच्या अर्जाची प्रतिलीपी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, वाशिम यांना दिलेली दिसून येते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी व्यथीत होऊन राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपील क्रमांक १९५४/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक १५.३.२००७ रोजी वर नमूद केलेले अपील क्रमांक १५५३/२००७ मधील दिनांक २८.२.२००७ च्या अर्जामधील माहिती ही शासकिय माहिती अधिकारी तथा प्राथमिक शिक्षण विभाग (खाजगी प्राथमिक शाळा), जिल्हा परिषद, वाशिम यांना दिनांक १५.३.२००७ रोजी मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती नोंदणीकृत टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाप्रमाणे दिनांक ३०.३.२००७ रोजी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, वाशिम यांनी मुख्याध्यापक, भारतीय ज्ञानपीठ यांना पत्राद्वारे श्री मयाराम सहतराम साधवानी, रा. कारंजा यांनी कु. सुनिता दौलत चोटमोरे,

सहाय्यक शिक्षिका यांच्या नियुक्ती व salary approval साठी जे कागदपत्रे माहितीच्या अधिकारात मागितलेली आहे. सदर माहिती या कार्यालयात उपलब्ध नसल्यामुळे आपण सदर माहिती तात्काळ संबंधीतास देवून त्याची एक प्रत या कार्यालयास सादर करावी. सहपत्र सोबत माहितीचा अर्ज व सदर पत्राची प्रतिलीपी मयाराम साधवानी यांचेकडे पाठविण्यात आलेली असून मुख्याध्यापक यांचेकडून माहिती प्राप्त करुन घ्यावी असे कळविलेले दिसून येते. सदरच्या उत्तरामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.४.२००७ रोजी अपीलीय अधिकारी (मुख्य कार्यकारी अधिकारी), जिल्हा परिषद, वाशिम यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक २५.४.२००७ रोजी देण्यात आला असून उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, वाशिम यांनी शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, वाशिम यांना आपण हे पत्र मिळताच संबंधीतास त्वरीत माहिती द्यावी. आपण माहिती न दिल्यास व संबंधीतांनी माहिती आयुक्त यांचेकडे अपील केल्यास होणा-या दंडात्मक कार्यावाहीस आपण स्वत: जबाबदार राहाल याची नोंद घ्यावी. सोबत संबंधीतांनी या कार्यालयाकडे सादर केलेल्या अर्जाची छायांकित प्रत जोडलेली आहे. सदरच्या अर्जाची प्रतिलीपी अपीलकर्ता यांना माहितीकरीता रवाना करण्यात आलेली दिसून येते. सदरच्या उत्तराने व्यथित होऊन अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

वरील दोनही अपीलामधील अपीलकर्ता यांची मागितलेली माहिती ही एकाच व्यक्तीच्या संदर्भात आहे. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, अकोला यांना सुरुवातीला विचारल्यावर माहिती ही त्यांच्या कार्यालयात उपलब्ध नाही व त्यामुळे मुख्याध्यापक यांचेकडून उपलब्ध करुन घ्यावी असे कळविले. तसेच माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी, वाशिम यांनी सुध्दा त्यांच्या कार्यालयात माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे व ती संस्था स्तरावर उपलब्ध असते त्याकरीता तशा प्रकारे अपीलकर्ता यांना कळविले असे सांगितले. अपीलकर्ता यांनी एकच माहिती दोन जिल्हा परिषदे मधील वेगवेगळया शिक्षणाधिकारी यांचेकडे मागण्याचे कारण त्यांनी असे सांगितले की, अकोला जिल्हा ह सन १९९८ मध्ये विभाजन झाले

व वाशिम जिल्हा नवीन तयार झाल्यामुळे नवीन वाशिम जिल्हयातील सर्व कागदपत्रे ही वाशिम येथे पाठविण्यात आली व तसेच सदरची मागितलेली माहिती ही १९९६ ची असल्यामुळे दोन माहिती अधिकारी यांचेकडे मागितली. वास्तविक अपीलकर्ता यांच्या माहितीच्या अर्जामध्ये मागितलेल्या माहितीच्या स्वरुप हे स्पष्ट आहे. Salary approval करीता सादर करण्यात आलेले कागदपत्रे अशा दस्तऐवजाची मागणी असल्यामुळे ती अर्थातच जिल्हा परिषद कार्यालयात उपलब्ध असावयास पाहिजे व तसे नंतर जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, अकोला यांनी मान्य सुध्दा केले आहे. मात्र, जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकरी, वाशिम यांनी त्यांच्याकडे सदरची माहिती उपलब्ध नाही असे सांगितले. परंतु आयोगापुढे आज खुलासा करताना जी माहिती देण्यात आलेली आहे तीच अपीलकर्ता यांना त्याचवेळेस दिली असती तर अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन घेणे अधिक सोपे झाले असते. त्यामुळे आता जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद, अकोला व जिल्हा परिषद, वाशिम यांनी अनुक्रमे सदरच्या माहितीचा शोध त्यांचे कार्यालयात घेवून अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. व त्यांचे कार्यालयात जर माहिती उपलब्ध झाली नाही तर नंतर त्यांनी मुख्याध्यापक, हिंदी प्राथमिक शाळा, भारतीय ज्ञानपीठ यांचेकडून ज्यांच्या अधिकार कक्षेमध्ये सदरची संस्था असेल त्यांनी ही माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे दोनही अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहेत.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे दोनही अपील मंजूर करण्यात येत असून जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, अकोला यांनी अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २८.२.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे त्यांच्या कार्यालयामध्ये माहितीचा शोध घेवून सदरची माहिती अपीलकर्ता यांना हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात यावी. तसेच जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, वाशिम यांनी अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १५.३.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे मागितलेल्या माहितीचा

शोध घेवून सदरची माहिती ही हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत अपीलकर्ता यांना रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

२) उपरोक्त दोनही कार्यालयांमध्ये सदरची माहिती उपलब्ध नसल्यास ज्या जन माहिती अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी यांचे अधिकार कक्षेत हिंदी प्राथमिक शाळा, भारतीय ज्ञानपीठ कारंजा ही संस्था येत असेल त्या जन माहिती अधिकारी यांनी त्या संस्थेचे माहिती अधिकारी तथा मुख्याध्यापक यांचेकडून अधिनियमाचे कलम २ (च) प्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन घेवून हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

३) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९५५/२००७
अपील क्रमांक १९५६/२००७
अपील क्रमांक १९५७/२००७
अपील क्रमांक १९५८/२००७

अपील क्रमांक १९५५/२००७

१) श्री रियाजुलहकखॉं ईब्राहिमखॉं
रा. पेठ अहमदपूर वार्ड नं. ३, पो.ता.आष्टी
जिल्हा वर्धा - ४४२२०२ — अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक
सहकारी संस्था, वर्धा, ता.जि.वर्धा ४४२००१.

३) जन माहिती अधिकारी तथा बँक निरिक्षक (कर्ज विभाग)
वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, शाखा आष्टी,
ता.आष्टी, जिल्हा वर्धा. — उत्तरवादी

अपील क्रमांक १९५६/२००७

१) श्री रियाजुलहकखॉं ईब्राहिमखॉं
रा. पेठ अहमदपूर वार्ड नं. ३, पो.ता.आष्टी
जिल्हा वर्धा - ४४२२०२ — अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक
सहकारी संस्था, कारंजा (घाडगे), पो.ता.कारंजा (घा.)
जि.वर्धा .

३) जन माहिती अधिकारी तथा बँक निरिक्षक (कर्ज विभाग)
वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, शाखा आष्टी,
ता.आष्टी, जिल्हा वर्धा. — उत्तरवादी

अपील क्रमांक १९५७/२००७

१) श्री रियाजुलहकखॉं ईब्राहिमखॉं
रा. पेठ अहमदपूर वार्ड नं. ३, पो.ता.आष्टी
जिल्हा वर्धा - ४४२२०२ — अपीलकर्ता

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक
सहकारी संस्था, कारंजा (घाडगे), पो.ता.कारंजा (घा.)
जि.वर्धा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा बँक निरिक्षक (कर्ज विभाग)
वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, शाखा आष्टी,
ता.आष्टी, जिल्हा वर्धा. **उत्तरवादी**

अपील क्रमांक १९५८/२००७
१) श्री रियाजुलहकखॅाँ ईब्राहिमखॅाँ
रा. पेठ अहमदपूर वार्ड नं. ३, पो.ता.आष्टी
जिल्हा वर्धा - ४४२२०२ **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक
सहकारी संस्था, कारंजा (घाडगे), पो.ता.कारंजा (घा.)
जि.वर्धा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा बँक निरिक्षक (कर्ज विभाग)
वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, शाखा साहूर, पो. साहूर
ता.आष्टी, जिल्हा वर्धा. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ६.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये चार द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या चारही द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

<u>अपील क्रमांक १९५५/२००७</u> : मध्ये दिनांक ६.६.२००६ रोजी निरीक्षक, कर्ज विभाग तथा विशेष वसुली अधिकारी, सहकारी बँक शाखा आष्टी श्री सुरेंद्र ना. राऊत यांचेकडे शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : " अर्जदार हा पेठअहमदपूर वि.का.सेवा सहकारी र.नं.६१४ चा खातेदार आहेत. त्याने १९९२ मध्ये शेतीकरीता रुपये १३१९०/- चे पिक कर्ज घेतले होते. शेतात नापिकी झाल्याने कर्ज भरले नाही. म्हणून शासनाने विशेष पॅकेज जाहिर करुन रुपये २५०००/- पर्यंज कर्जावरील व्याज शासनाने भरले ओ आणि कर्जदार खातेदाराना रुपांतर कर्जाची तरतुद केली आहे. तुम्ही निरीक्षक कर्ज विभाग म्हणून आष्टी सहकारी बँकेत कार्यरत असून पेठअहमदपूर से.सह.सोसायटी ही तुमचेकडे असून कर्ज प्रकरणांची मंजूरीची कामे तुमचेकडे आहेत. म्हणून अर्जदाराने रुपांतर कर्ज मिळण्याकरीता तुमचेकडे दिनांक ५.६.२००६ रोजी लेखी अर्ज केलेला आहे. त्या अर्जाची आपण कोणती दखल घेतली. अर्जदारास पुढील कर्ज शासनाचे निर्णय मिळू शकते काय किंवा नाही याबध्दल संपुर्ण माहिती (२) तसेच विशेष पॅकेज बध्दलची संपुर्ण माहिती (३) पुढील कर्ज अर्जदारास किती दिवसात मिळेल याची माहिती (४) आणि पुढील कर्ज मंजूरीस आपले काय मत आहे त्याची विस्तृत माहिती मिळण्याबाबत."

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक १९.६.२००६ रोजी श्री एस.एन.राऊत, बँक निरीक्षक यांनी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे. उपलब्ध करुन दिलेल्या माहितीमुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.७.२००६ रोजी प्रथम अपील प्रकाशचंद्र पदमावार, जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था वर्धा यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. सदरचे प्रथम अपील विशेष पॅकेज अंतर्गत कर्जाचे पुर्नगठन करण्याच्या संबंधाने असल्याने सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था तालुका कारंजा, जिल्हा वर्धा यांचेकडे पुढील निर्णयाकरीता दिनांक २०.७.२००६ रोजी मुळ अपील पाठविण्यात आले. प्रथम अपीलाचा निर्णय झालेला दिसून येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना अपेक्षित माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपील क्रमांक १९५६/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.१०.२००६ रोजी खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : " अर्जदार हा व्यवसायाने कास्तकार असून तो पेठअहमदपूर सहकारी सोसायटी र.नं. ६१४ आणि साहूर वि.वि.कार्यकारी सेवा सहकारी सासेसायटीचा कर्जदार खातेदार असून त्यास माहे मई २००६ चे शेवटचे आठवडयात तुमची आष्टी येथील कार्यालयात प्रत्यक्ष भेट घेवून पॅकेज अंतर्गत पुढील कर्जाची मागणी केली तेव्हा तुम्ही अर्जदारास सदर सोसायटीचे कर्ज पेठअहमदपूर सोसायटीला एकतर्पीत भरण्याकरीता सूचविले. आणि अर्जदारास कर्जाचे एकत्रित करण्याकरीता तुमचेकडे अर्ज सादर करण्यास सुचविले. त्याप्रमाणे अर्जदाराने दिनांक ५.६.०६ रोजी साहूर सोसायटीचे कर्ज पेठअहमदपूर सोसायटीला एकत्रीत करण्याकरीता तुमचेकडे रजिस्टर पोस्टाद्वारे अर्ज केलेला आहे. आणि पॅकेज अंतर्गत पुढील कर्ज मिळण्याकरीता वेगळा अर्ज सुध्दा केलेला आहे. दोन्ही अर्ज तुम्हास प्राप्त झालेले आहे"

विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झालेली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.११.२००६ रोजी सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था कारंजा यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारची कार्यवाही झालेली दिसून येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपील क्रमांक १९५७/२००७ : मध्ये अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.८.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून श्री सुरेंद्र ना. राऊत, बँक निरीक्षक, कर्ज विभाग तथा विशेष वसुली अधिकारी यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : "अ) अर्जदाने दिनांक ५.६.०६ रोजी अर्ज करुन तुम्हास पुनबंधिती कर्जाची मागणी केली. त्या अर्जाचा तुम्ही अजून निकाल कां दिला नाही याची माहिती संपुर्ण कारणांसह.

(१) अर्जदाराने ५.६.०६ ला अर्ज केला त्यावेळेस अर्जदाराचे नांव पॅकेज यादीत नमूद होते किंवा नाही. नांव नमूद असल्यास तुम्ही अर्जदारास पॅकेज नुसार कर्ज का दिला नाही याची माहिती संपुर्ण कारणांसह. तसेच यादीत नांव नमूद नसल्यास त्या स्थीती मध्ये नांव कोणत्या कारणास्तव नमूद करण्यात आलेले नाही याची माहिती संपुर्ण कारणांसह आणि खुलासेवार.

(क) कर्ज मंजूरीचे तुम्हा स्वतःला अधिकार आहे किंवा नाही. अधिकार नसल्यास त्यास्थितीमध्ये तुम्ही पेठअहमदपूर सोसायटी चे पुर्नगठित कर्ज मंजूर केले त्या सर्व कर्ज प्रकरणाला तुम्ही स्वतःहून मंजूरी दिली अथवा सर्व कर्ज प्रकरणाला तुमचे वरिष्ठांची मंजूरी मागीतली. वरिष्ठांची मंजूरी मागीतली असल्यास त्याची तारीख मंजूरी मागितली त्याची तारीख जावक नंबरसह याची खुलासेवार माहिती वरिष्ठांच्या नामपदनाम आणि कार्यालयाचा पत्ता यासह.

(ड) तुम्ही बँकेचे कर्ज प्रकरण मंजूरी अधिकारी असून शासनाने तुम्हास कर्ज मंजूरीचे कामाचा अधिकार दिला आहे किंवा नाही याची माहिती.

(३) विशेष पॅकेज अंतर्गत पुनर्गठीत कर्ज देण्याकरीत तुम्हास तुमचे वरिष्ठांची परवानगी द्यावी लागते काय आणि अशी तरतूद शासनाने पॅकेज मध्ये केलेली आहे काय याची माहिती. पुनर्गठीत कर्ज वाटपाचे तुम्हा स्वतःला अधिकार आहे किंवा नाही अधिकार असल्यास तुम्ही अर्जदारास कर्ज कां दिला नाही. याची खुलासेवार माहिती. अधिकार नसल्यास त्या स्थीतीमध्ये पॅकेज मध्ये अशी तरतूद कोठे केलेली आहे, त्याचे सी.सी.आर नंबरसह माहिती.

(फ) तुम्ही शासनाचे विशेष पॅकेज अंतर्गत अर्जदारास कर्ज दिले नाही त्यामुळे त्याची शेत जमीन पडीत राहीली आणि अर्जदाराचे नुकसान झाले तुम्ही शासनाचे आदेशाचे जाणून बुजून पालन केले नाही. या सर्व बाबीला तुम्ही व्यक्तीगतरित्या जबाबदार आणि दंडास पात्र आहे. नुकसान भरपाईची रक्कम रुपये एक लाख हे तुम्ही किती दिवसात अर्जदारास देण्यास तयार आहे याची माहिती."

माहिती विहित मुदतीमध्ये उपलब्ध झाली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३०.९.२००६ रोजी प्रथम अपील सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था, कारंजा यांचेकडे दाखल

केलेले दिसून येते. व त्यानंतर प्रथम अपीलात कोणत्याही प्रकारची कार्यवाही झालेली नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

<u>अपील क्रमांक १९५८/२००७ :</u> मध्ये अपीलकर्ता यांनी प्रशासकिय माहिती अधिकारी श्री वुईके, बँक निरीक्षक, कर्ज विभाग जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, वर्धा यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : " अ) अर्जदार विशेष पॅकेज अंतर्गत पुनर्गठन कर्ज घेण्यास पात्र आहे तर त्यांस अजून पुनर्गठन कर्ज कोणत्या कारणास्तव देण्यात आलेले नाही याची कारणांसह माहिती. पात्र नसल्यास पॅकेज मधील कोणत्या तरतुदीप्रमाणे अपात्र आहे याची विस्तृत माहिती पाहिजे आहे. सी.सी.आर.क्रमांक आणि तारीखसह.

ब) दिनांक १०.६.२००६ चे अर्जाची तुम्ही कोणती दखल घेतली त्याची माहिती अणि दिनांक १०.६.०६ चे अर्जाला आपण शेवच्युवडयाचा कागद समजून ठेवून दिला त्याची विस्तृत माहिती किंवा तो तुमचे वरिष्ठांकडे पाठविला तर त्यांचे जावक नंबर आणि तारीख तुमचे वरिष्ठ अधिका-याचा पदनाम आणि कार्यालयाचा पत्ता यांची संपुर्ण माहिती.

क) अर्जदाराचे नांव पॅकेज यादीत आहे किंवा नाही. असल्यास त्याचा क्रमांक, मुददल रक्कम आणि व्याज माफी झाली याची माहिती तुम्ही अर्जदारास पाठविली किंवा नाही. पाठविली नसल्यास त्याचे कारण आणि विस्तृत माहिती.

क-१)विशेष पॅकेज अंतर्गत पुनर्गठन कर्ज मंजूर करण्याबाबत तुम्हास तुमचे वरिष्ठाची उदारनार्थ डी.डी.आर. किंवा जनरल मॅनेजर याची परवानगी घ्यावी लागतो काय. आणि अशा प्रकारची तरतुद विशेष पॅकेज मध्ये आहे काय. याची विस्तृत माहिती तरतुदीसह, सी.सी.आर. क्रमांकसह. तसेच शासनाने तुम्हास प्रदान केलेले अधिकारान्वये तुम्हास पुनर्गठन कर्ज वाटप करीता तुम्हा स्वतःला तुमचा अधिकार वापरण्याचा अधिकार आहे किवा नाही याची माहिती. तुम्हा एकटयाला अधिकार नसल्यास याची माहिती शासनाचे तरतुदीसह. ड) तुमचे नांव, पदनाम, तुमचे कार्यालयाचा पत्ता आणि तुमचेकडे बँकेची कोणती कामे आहेत आणि कर्ज मंजूरीचे अधिकार तुम्हास आहे किंवा नाही याची माहिती खुलासेवार पाहिजे आहे."

विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक २५.९.२००६ रोजी प्रथम अपील सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था कारंजा (घाडगे) यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलात कोणतीही कार्यवाही झालेली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था यांनी दिनांक ४.११.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांनी श्री सुरेंद्र ना. राऊत, बँक निरीक्षक व श्री वुईके, बँक निरीक्षक यांचे विरुध्द दिनांक ३०.९.२००६ ला या कार्यालयाकडे अपील अर्ज सादर केलेला आहे. तो या कार्यालयाच्या कक्षेत मोडत नसल्यामुळे आपले दोनही दिनांक २५.९.२००६ व दिनांक ३०.९.२००६ चे अर्ज खारीज करीत आहे, असे कळविलेले दिसून येते.

द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था कारंजा यांनी आयोगाचे कार्यालयात खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा :

" १) अर्जदार यांनी मा. जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा यांच्याकडे माहितीचा अधिकार २००५ अन्वये विशेष पॅकेज अंतर्गत माहितीचा अर्ज दिला. तसेच बँकेचे आष्टी शाखेचे माहिती अधिकारी श्री सुरेंद्र राऊत यांना अर्ज देऊन त्यांना पुनर्गठीत कर्ज मिळेल किंवा नाही अशी माहिती विचारली. परंतु बँक निरीक्षक श्री राऊत यांनी माहिती देण्यास टाळाटाळ केली व अर्जदारास पुनर्गठीत कर्जही दिलेले नाही.

बँक निरीक्षक श्री राऊत यांनी त्यांचे पत्र क्रं.१९/०६/०६ अन्वये अर्जदारास असे कळविले की, आपण पॅकेज स्कीमसाठी पात्र आहात की नाही हे तपासल्या शिवाय आपणास कळविण्यात येईल. त्यानंतर अर्जदाराने पुन्हा १८/०८/०६ रोजी बँकेस असे कळविले आहे की, हयांची जमीन आष्टी व साहूर परिसरात आहे. त्यांनी पुनर्गठनची माहिती व विशेष पॅकेज अंतर्गतची माहिती मागितली. या संबंधीची माहिती बँकेकडून देण्यात आलेली नाही व कर्जही दिलेले नाही. श्री राऊत बँक निरीक्षक यांच्या विरुध्द दि. ३०.०९.०६ ला कार्यालयाला अपील अर्ज सादर केला आहे. या कार्यालयाचे पत्र क्रं. दि.४.११.०६ अन्वये अर्जदारास अपील या कार्यालयाच्या कक्षेत

मोडत नसल्यामुळे त्यांचा अर्ज खारिज करण्यात आला आहे. त्यानंतर अर्जदाराने अपील दाखल केल्यानंतर या कार्यालयाचे पत्र दिनांक १.१२.०६ ला अर्जदारास तसे कळविण्यात आलेले आहे की, आपण सादर केलेला अर्ज या कार्यालयाच्या कक्षेत येत नसल्यामुळे आपला अर्ज खारिज करण्यात येत आहे. अर्जदारांस सन १९९१-९२ मध्ये रुपये ५५७४/- तसेच १९९२-९३ मध्ये रुपये ६७२२/- साहूर संस्थेकडून कर्ज वाटप करण्यात आले आहे.

अर्जदार यांनी बँकेकडे व संस्थेकडे कर्ज मागणी केलेली नाही. त्यामुळे त्यांना कर्ज वाटप करता आले नाही. तसे साहूर संस्थेचे अध्यक्ष व सचिव यांनी कळविलेले आहे."

अपीलकर्ता यांनी वरील चारही अर्जांमध्ये जी माहिती मागितलेली दिसून येते ती त्यांनी दिनांक ५.५.२००६ च्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये व त्यानंतर केलेल्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये कर्ज उपलब्ध करुन देण्याच्या संदर्भात झालेल्या कार्यवाहीची माहिती मागितलेली दिसून येते. थोडक्यात अपीलकर्ता यांना कर्ज मंजूर करुन घेण्याची अपेक्षा दिसून येते. चारही अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये बँक निरीक्षक श्री सुरेंद्र राऊत व श्री वुईके यांचे तर्फे म्हणजे बँकेचे तर्फे ॲड. शंतनु भोयर हे हजर झाले असून त्यांनी आयोगाचे निदर्शनास अपीलकर्ता यांना पुर्वी उपलब्ध झालेल्या कर्जाचे संदर्भात व मागितलेल्या कर्जाचे संदर्भात मा. जिल्हाधिकारी यांचेकडे केलेल्या तक्रार अर्जाच्या संदर्भामध्ये दि वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक शाखा साहूर यांनी वस्तुस्थिती सादर करणारे दिनांक २०.९.२००६ चे पत्र सादर केले. ते खालीलप्रमाणे आहे.

" प्रति,

मा.उपजिल्हाधिकारी साहेब,

जिल्हाधिकारी कार्यालय,

वर्धा.

संदर्भ : शेतकरी पॅकेज क्रमांक अका/पंप्रपॅ/तक्रार/कावि/६४०/०६, कार्यालय जिल्हाधिकारी वर्धा यांचे कार्यालय दिनांक १९ ऑगष्ट, २००६ चे पत्र.

विषय : तक्रार कर्ता श्री रियाजुलहकखॅा वल्द इब्राहिमखॅां, रा. पेठ अहमदपूर ता. आष्टी यांना नविन कर्ज मंजूर न केल्याबाबत.

महोदय,

सविनय सादर आहे की, विषयांकित तक्रारकर्ता यांची मौजा पंचाळा शिवारामध्ये शेत सर्व्हे क्रमांक १२९-अ आराजी २.८२ हेक्टर व सर्व्हे क्रमांक १२९-ब आराजी ३.०९ हेक्टर आणि सर्व्हे क्रमांक १२४ आराजी ०.३५ हेक्टर अशी एकुण ६.२५ हेक्टर जमीन आहे. सदर शेत जमीनीपैकी दिनांक ९.७.१९९१ रोजी शेत सर्व्हे १२९-अ आराजी २.८२ हेक्टर शेत जमीन ३७,५००/- रुपयामध्ये नोंदणीकृत विक्रीपत्र करुन सौ. नि जवाहर भार्गव रा. आष्टी यांना विकली. त्यानंतर सदर तक्रार कर्ता यांचेकडे शेत सर्व्हे क्रमांक १२९-ब आणि १२४ एकुण आराजी ३.४४ हेक्टर जमीन शिल्लक होती. त्यानंतर सदर तक्रारकर्ता यांनी विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थामार्फत र.न. ६१४ पेठ अहमदपुर (आष्टी८ यांचेकडे अर्ज करुन सभासदाची फी भरुन ते सदर सोसायटीचे सदस्य झाले आणि दिनांक २२.७.१९९१ रोजी सदर सोसायटीला करार (गहाणपत्र) तयार करुन दिले. आणि शेत सर्व्हे क्रमांक १२९-ब, १२४ तसेच विकलेले शेत सर्व्हे क्रमांक १२९-अ सदर सोसायटीकडे गहाण ठेवून ४५,०००/- रुपयाच्या कर्जाचा प्रस्ताव आमचेकडे सादर केला. सदर प्रस्ताव आमच्या बँकेने मंजूर करुन त्यांना ११,१४१/- रुपये कर्ज दिले. सन १९९२ मध्ये दुष्काळ जाहिर झाल्याने त्यांच्या कर्जाचे रुपांतर झाले आणि सन १९९२ मध्ये त्यांनी पुन्हा २,०४८/- रुपये सदर शेतीवर कर्ज घेतले. अशाप्रकारे त्यांचे एकुण कर्ज १३,१८९/- रुपये झाले. दिनांक २८/४/२००६ रोजी राज्य शासनाकडून आलेल्या पॅकेजनुसार त्यांचे सदर कर्जावरील व्याज १३,१८९/- रुपये माफ झाले. अशा प्रकारे त्यांना पॅकेजचा १३,१८९/- रुपयाचा लाभ मिळालेला आहे.

सेवा सहकारी संस्थेचे उपविधी नुसार एका एसमास एकाच संस्थेचा सभासद होण्याचा अधिकार असतांना सदर नियम डावलून शासनाची फसवणुक करण्याच्या उद्येशाने दिशाभुल करुन सदर तक्रार कर्त्यांनी परत साहूर विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्यादित र.न. ३४३ साहूर यांचेकडे सदर तक्रार कर्त्यांनी पुन्हा सभासदाकरीता अर्ज करुन, सभासद फी भरुन सदस्यत्व हस्तगत कले. आणित्यात विकलेल्या आणि स्वत:चे मालकीचे शेत सर्व्हे क्रमांकावर करार (गहाण) पत्र तयार करुन सदर सोसायटीचे मार्फतीने आमचेकडून सन १९९१ मध्ये

६,७२२/- आणि सन १९९२ मध्ये सदर कर्जाचे रुपांतर झाल्याने ५,५५४/- रुपये असे एकुण १२,२७६/- रुपये कर्ज घेतले. सदर कर्जावरील व्याज रुपये १२,२७६/- रुपये राज्य शासनाकडून आलेल्या पॅकेजनुसार दिनांक २८.४.२००६ रोजी माफ करण्यात आले. अशाप्रकारे त्यांना शासनाच्या पॅकेजचा व्याजाच्या रुपाने एकुण १२,२७६/- अधिक १३,१८९/- असा एकुण २५,४६५/- रुपयाचा लाभ मिळालेला आहे.

तसेच तक्रार कर्ता यांनी १९८५ मये मौजा पंचाळा येथील शेत सर्व्हे नंबर असलेली शेती बँक ऑफ इंडिया शाखा आष्टी येथे गहाण करुन कर्जाची उचल केलेली आहे. एकच सर्व्हे नंबर असलेली शेती तीनही ठिकाणी गहाण करुन कर्जाची उचल केलेली आहे. तसेच शेत विकल्यानंतर तोच सर्व्हे नंबर दोनही संस्थेला गहाण करुन कर्जाची उचल केलेली आहे. त्यामुळे तक्रारकर्त्यांनी बँकेची फसवणुक केल्यामुळे शासनाचे पॅकेज अंतर्गत कर्ज देता येत नाही. करीता माहितीस सादर.

दि. २०.९.२००६ आपला नम्र

स्वा/-

दि वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक,

शाखा साहूर

प्रतिलीपी :-

१) मा. तहसिलदार साहेब, तहसिल कार्यालय आष्टी यांचे माहितीकरीता सादर.

२) मा. प्रशासक साहेब, मुख्य कार्यालय वर्धा यांचे माहितीकरीता सादर. "

सदरच्या पत्राची प्रतिलीपी ही तहसिलदार, तहसिल कार्यालय, आष्टी तसेच प्रशासक मुख्य कार्यालय वर्धा यांचे माहितीकरीता सादर केलेली आहे. त्याचप्रमाणे अपीलकर्ता यांचे विरुध्द दिनांक १.९.२००६ रोजी पोलीस स्टेशन आष्टी, जिल्हा वर्धा यांचेकडे भा.द.वि. च्या कलम ४२०, ४६०, ४७१, ५११ व ५०६ प्रमाणे F.I.R. क्रमांक ९५/२००६ आयोगाचे निदर्शनास आणला. सोबत F.I.R. ची छायांकित प्रत जोडली आहे.

प्रति,

१) मा. जिल्हाधिकारी साहेब,
वर्धा.

निवेदन देणार :- श्री एस.एस. नानोटकर, प्रशासक,
दि वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहाकरी बँक मर्या. वर्धा.

गैरअर्जदार :- नियाजउलहक वल्द. इब्राहिम खॅान
रा. पेठ अहमदपुर, वार्ड नं.३, मस्जीद जवळ, पोस्ट-आष्टी,
तह. आष्टी, जिल्हा वर्धा.

विषय : गैरअर्जदार तर्फे आलेल्या आत्महत्ये बाबतच्या नोटिस संबंधी तसेच गैरअर्जदारा तर्फे बँकेला फसवणुकी बाबत तसेच त्यांचे मुळे बँकेस वारंवार होणा-या त्रासा बध्दल कार्यवाही होणेबाबत.

महोदय,

मी निवेदन देणार वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्या. वर्धा येथे प्रशासक म्हणून कार्यरत असून वर्धा जिल्हयातील आमच्या विविध शाखांवर नियंत्रण व प्रशासन ठेवण्याचे काम करतो.

गैरअर्जदार हा पेठ अहमदपुर येथील रहिवासी असून आमच्या बँकेची शाखा आष्टी येथे आहे. सदर शाखेच्या अंतर्गत, पेठ अहमदपूर विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था तसेच साहूर विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था हया साहूर शाखेत येतात. गरजु शेतकरी तसेच कर्जदारास सदर संस्थेकडे अर्ज करुन व त्यानंतर त्या संस्थेला बँके तर्फे कर्ज देऊन सदर शेतक-यास आर्थीक सहाय्य दिले जाते. त्याच प्रमाणे गरजू शेतक-यांस सदर संस्थेच्या नियमां प्रमाणे व बँकेच्या नियमाप्रमाणे एकाच वि.वि.कार्यकारी सेवा सहकारी संस्थेचे सभासद होता येते.

गैरअर्जदाराने सन १९९१ मध्ये एकाच दिवशी म्हणजे दिनांक २२.७.१९९१ ला दोन वेगवेगळया सहकारी संस्था पेठ अहमदपूर व साहूर येथे अर्ज मिळण्या बध्दल अर्ज केला. व त्या बध्दलचे डिक्लेरेशन (इकरार) फार्म भरुन सदर दोन्ही संस्थेकडे रुपये ४५,०००/- कर्जाची मागणी केली. त्या संस्थेकडून त्याने स्वतःची मौजा पंचाळा, तालुका आष्टी, जिल्हा वर्धा येथील शेत अ.क्रं.१२९-अ, १२९-ब व स.क्रं.१२४ अशी शेती बँकेच्या हक्कात गहण करुन दिली. या प्रकारे सदर गैरअर्जदाराने आपल्या मालकिची शेती दोन वेगवेगळया संस्थेचे सभासद होऊन

दोन्ही ठिकाणी एकच शेती गहाणात ठेवून बँकेची फसवणुक करुन कर्जाची उचल केली. त्यानंतर गैरअर्जदार हा देन्ही संस्थेकडून कर्ज घेत आहे. सदर कर्जा संबंधीचे कागदपत्र या निवेदना सोबत आपल्या माहिती करीता दिले आहे.

गैरअर्जदाराने बँकेस अर्ज करुन पंतप्रधान पॅकेज मध्ये कर्ज मिळण्यासाठी पुन्हा दोन्हीही संस्थेकडे अर्ज केला आहे. सदर अर्ज त्याने बँकेत दिला. पॅकेज संबंधी बँके तर्फे कर्ज देण्या संबंधी छाननी करीत असतांना गैरअर्जदाराने वेळोवेळी दोन्ही संस्थेचा सभासद होऊन बँकेची फसवणुक केली हे लक्षात आले. त्यानंतर बँके तर्फे दिनांक २१.८.२००६ रोजी पोलीस स्टेशन, आष्टी येथे गैरअर्जदारा विरुध्द तक्रार नोंदविली. परंतु मा. पोलिस अधिकारी, पोलीस स्टेशन आष्टी यांनी गैरअर्जदाराच्या विरुध्द भा.दं.वि. ५०६ चा गुन्हा नोंद करुन फसवणुकीबाबत कोणताही आक्षेप बँकेचा ऐकून घेतला नाही. दरम्यान गैरअर्जदार हा आमच्या आष्टी येथील वेळोवेळी येऊन बँकेचे अधिकारी व बँक निरीक्षक कर्ज देत नाहीत या बध्दल नेहमी तक्रार करीत होता व बँकच्या कामात अडथळा निर्माण करुन शिवीगाळ करीत होता.

त्यानंतर गैरअर्जदाराने दिनांक २४.८.२००६ रोजी मला उद्येशून मुख्यालय येथे त्याचा सही नसलेला फॅक्स पाठविला व सदर फक्स द्वारे बँक निरीक्षक यांनी कर्ज दिले नाही या बध्दल तक्रार केली व जर त्याला दिनांक ५.९.२००६ पर्यंत कर्ज दिले नाही तर आत्महत्या करील अशी धमकी दिली.

गैरअर्जदारा संबंधी बँकेचे निरीक्षक व इतर लोकांकडून माहिती केली असता हा व्यवसायाने शेतकरी नसून तो आष्टी येथे तहसिल व कोर्टाच्या परिसरात अर्जनविस म्हणून काम करतो. गैरअर्जदाराचा मुळ पिंड हा प्रामाणिक शेतक-यांचा नाही. त्याच प्रमाणे गैरअर्जदार हा पोलीस तसेच महसुल खात्याशी सतत संपर्क साधून स्वतःचा स्थार्थ साधण्या करीता वेगवेगळया मार्गाचा अवलंब करतो. अशा प्रकारे गैरअर्जदारांचा प्रस्तुत आत्महत्येचा नोटीस हा एक दबाव तंत्राचा भाग आहे. त्याचप्रमाणे गैरअर्जदाराने कर्जा संबंधी आज पावेतो एकही पैसा बँकस परतफेड केलेला नाही. गैरअर्जदाराच्या विरुध्द दोनही सेवा सहकारी संस्थेकडून कर्जाची रक्कम प्रलंबित आहे. त्याचप्रमाणे गैरअर्जदाराने गहाणात असलेली सव्हे क्रमांक १२९-अ मौजा पंचाळा येथील शेती विकून टाकली आहे. गैरअर्जदाराने अशा प्रकारे अवैध मार्गाचा अवलंब

करुन बँकेची फसवणुक केली. त्याच प्रकारे एकच शेती दोन ठिकाणी गहाण ठेवून त्यावर कर्ज उचलले आहे. तसेच गहानात असलेली शेती बँकेची परवानगी न घेता विकून टाकली आहे.

वरील सर्व बाबीवरुन गैरअर्जदार हा वाईट मार्गाचा अवलंब करुन कर्जाची मागणी करीत आहे व तो मागणी पूर्ण होण्या करीता आत्महत्या करीत असल्या बाबतच्या धमक्या देऊन स्वतःचा गैरकायदेशिर आर्थिक लाभ व्हावा म्हणून दबावतंत्राचा वापर करीत आहे. तरीही आपणास अशी विनंती आहे की, सदर गैरअर्जदारा विरुध्द कार्यवाही करुन त्यास शासन करावे. त्याच प्रमाणे गैरअर्जदाराने दि. २४.८.२००६ रोजी आत्महत्या करीत असल्या बाबत नोटीस दिलेली ओ. तरीही बँकेच्या अवारात शाखा आष्टी व मुख्यालय वर्धा येथे पोलीस कर्मचा-यांची नियुक्ती करुन गैरअर्जदाराच्या सदर बेकायदेशिर कृत्यास आळा घालावा.

तरीही आपणांस विनंती आहे की, गैरअर्जदारा विरुध्द कार्यवाही करुन बँकेचे रक्षण करावे.

वर्धा :
दिनांक :- २५.८.२००६

Sd/-
The Wardha district Central Co-perative
Bank, Wardha.
(निवेदन देणार)

यावरुन असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांनी शासनाची यापुर्वी सुध्दा कर्जाच्या संदर्भामध्ये फसवणुक केलेली दिसून येते. तसेच दिनांक ५.६.२००६ रोजी पुन्हा कर्ज मागण्याकरीता अर्ज करुन तसेच साहूर व आष्टी या दोनही बँक निरीक्षकाकडे माहिती मागवून कर्ज उपलब्ध करुन देण्याचे दृष्टीने माहिती मागण्यासाठी प्रयत्न केलेला दिसून येतो.

वास्तविक अशा प्रकारे माहितीचा अर्ज आल्यानंतर अपीलकर्ता यांना वस्तुस्थितीदर्शक उत्तर देणे हे आवश्यक होते. अपीलकर्ता यांनी शासनाला किंवा बँकेला फसविले असेल तर तसे उत्तर त्यांना देणे आवश्यक होते. परंतु तशा प्रकारची कार्यवाही दोनही बँक निरीक्षक यांचेकडून झालेली नाही. दोनही बँक निरीक्षक हे माहिती अधिकारी आहे किंवा नाही याबाबतही कोणत्याही प्रकारचा उल्लेख त्यांच्या उत्तरात दिसून येत नाही. तसेच दिनांक १.९.२००६ रोजी प्रशासक वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक यांना दि वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक शाखा

साहूर यांनी अपीलकर्त्यांचे कर्ज मागण्याच्या अर्जाचे संदर्भामध्ये वस्तुस्थिती कळविलेली दिसून येते.

यावरुन अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितलेली आहे त्याबध्दल दिनांक १९.६.२००६ रोजी जे उत्तर देण्यात आलेले आहे त्या उत्तरामध्ये अर्जाची तपासणी झालेली नाही असे दिसून येते. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदीप्रमाणे प्रकरणातील निर्णय प्रक्रियेच्या बाबत कोणत्याही प्रकारची जरी विचारणा करता येत नसली तरी सुध्दा प्रथम दर्शनी अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितलेली आहे व ज्या माहितीच्या संदर्भामध्ये बँक निरीक्षक शाखा आष्टी यांनी जे उत्तर दिलेले आहे ते योग्यच आहे असे दिसून येते. अर्जदार यांना माहिती कां हवी आहे असे विचारता येत नसले तरी आयोगाच्या निदर्शनास वस्तुस्थिती आणल्यानंतर अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन देण्याची आवश्यकता नाही अशी आयोगाची खात्री झालेली आहे. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे चारही अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक १९५५/२००७, १९५६/२००७,१९५७/२००७ व १९५८/२००७ हे चारही अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-६.९.२००८

(विलास पाटील)

राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९६१/२००७

१) श्री विनोद दामोदर सिंधानिया
मे.सिंधानिया कृषि केंद्र, मेन रोड, पांढरकवडा
ता. केळापूर, उपविभाग केळापूर, जि. यवतमाळ **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक
भूमी अभिलेख, यवतमाळ, ता.जि. यवतमाळ.

३) जन माहिती अधिकारी तथा तालुका निरीक्षक,
भूमी अभिलेख, केळापूर, कार्यालय पांढरकवडा,
ता. केळापूर उपविभाग केळापूर, जि. यवतमाळ. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ८.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विनाअनुमती गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.६.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा तालुका निरीक्षक, भूमी अभिलेख, केळापूर यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.
आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : "मौजा पांढरकवडा गांव नं. २०४ येथील नझुल क्षेत्रामध्ये समाविष्ठ करण्यात आलेली शीट नं. १० अे ही गावठाण्यामध्ये समाविष्ठ करण्यात आलेली आहेत काय. असल्यास कोणत्या वर्षी समाविष्ट करण्यात आलेली आहे.
(२) शीट नं.१० अे प्ल्ॉट नं. २५८ माझी नंबर एकुण क्षेत्रफळ ३२४९ चौरस फुट या प्लॉटचे वेळोवेळी मालकी हक्काबाबतचे फेर फार कोणत्या दस्ताऐवजाच्या आधारे आपल्या कार्यालयाने घेतले आहे.

(३) शिट नंबर १० अे प्लॅाट नं. २५८ याची मिळकत पत्रीका या अर्जासोबत जोडलेली आहे. त्या दोन्ही मिळकत पत्रीका वेगवेगळया स्वरुपाची आहे त्या मधून कोणत्या स्वरुपाची मिळकत पत्रीका ही शासनाच्या नियमानुसार आपले कार्यालय शासकिय फी फरुन पुरवू शकते.

यावरील मुद्येनिहाय बाबीची माहिती आपण मला पूरवावी हीच विनंती.

टिप : सदरहू अर्जासोबत आपणाकडे या अर्जासोबत जोडण्यात येत असलेल्या एका मिळकत पत्रीकेमध्ये श्री गोपाळकृष्ण मुकूंदराव पाटील रा. चालबर्डी यांचे नांव हक्काचा मुळधारकमध्ये नाही आहे व दूस-या मिळकत पत्रीकेमध्ये आहे."

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक ३.७.२००६ रोजी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. व कागदपत्रांच्या संदर्भामध्ये नक्कल फी भरुन कागदपत्रे उपलब्ध करुन देता येतील असे कळविलेले दिसून येते. परंतु अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक १८.८.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केले आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक, भूमी अभिलेख यांनी दिनांक २०.९.२००६ रोजी सदर अपीलाचा निर्णय दिलेला दिसून येतो. व त्यामध्ये उपलब्ध करुन दिलेल्या माहितीच्या संदर्भात पुन्हा विवरण दिलेले असून हक्क नोंदणीची प्रत अपीलार्थी यांना त्यांनी आवश्यक फी चा भरणा करुन तालुका निरीक्षक, भूमी अभिलेख, केळापूर यांचे कार्यालयामधून प्राप्त करुन घ्यावी, असे कळविलेले दिसून येते. व त्यामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीच्या संदर्भामध्ये तालुका निरीक्षक, भूमी अभिलेख, केळापूर यांनी श्री विजय गोपाळकृष्ण पाटील, पांढरकवडा, तालुका निरीक्षक भूमी अभिलेख, केळापूर यांना पांढरकवडा येथील माझ्या मालकीचे शिट क्रमांक १० अे प्लॅाट क्रमांक २५८ चे अभिलेख माझ्याशिवाय अन्य कोणासही न पुरविण्याबाबत कळविण्यात आल्याचे पत्राची छायांकित प्रत दाखल केलेली आहे. व त्यावरुन अपीलकर्ता यांचा सदरच्या मागितलेल्या माहितीशी कोणताही संबंध नाही असे दिसून येते.

असे असले तरी माहिती उपलब्ध करुन देणे हा उद्येश असल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये नक्कल फी चा भरणा केल्यास त्यांना माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. अपीलकर्ता यांचे अपील निकाली काढण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील त्यांनी नक्कल फी चा भरणा केलेला नसल्यामुळे निकाली काढण्यात येत आहे. अपीलकर्ता यांनी नक्कल फी चा भरणा केल्यास त्यांना माहिती उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-८.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक ९९७/२००८

१) श्री राहुल नारायणराव उज्जनकर
घर नं.१८, श्रीनाथ आरोग्य नगर,
कौलखेड रोड, अकोला. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपसंचालक,
सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक संचालक
सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ८.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.८.२००६ (कार्यालयात प्राप्त दिनांक ११.८.२००६) रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.३.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी म्हणून उपसंचालक, सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला यांचेकडे माहिती मागितली होती. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली आहे असे त्यांनी आज आयोगापुढे सांगितले. व त्यांची कोणत्याही प्रकारची तक्रार नाही असेही सांगितले. माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिल्याचा खुलासा आयोगाकडे केलेला आहे. व त्यामुळे सदरचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

दिनांक :-८.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक ११११/२००८

१) श्री शरदचंद्र वासुदेवराव महाकाळ
न्यू खेताननगर, कौलखेड, ता.जि.अकोला. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपसंचालक,
सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक संचालक
सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ८.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.८.२००६ (कार्यालयात प्राप्त दिनांक ११.८.२००६) रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.३.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी म्हणून उपसंचालक, सामाजिक वनिकरण विभाग, अकोला यांचेकडे माहिती मागितली होती. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली आहे असे त्यांनी आज आयोगापुढे सांगितले. व त्यांची कोणत्याही प्रकारची तक्रार नाही असेही सांगितले. माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिल्याचा खुलासा आयोगाकडे केलेला आहे. व त्यामुळे सदरचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

दिनांक :-८.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९६४/२००७

१) श्री जानराव अ. सदान्सीव
रा.धामणगावगठी ता. अचलपूर,
जिल्हा अमरावती. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा

३) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव
ग्राम पंचायत कार्यालय, धामणगांव गठी
ता. अचलपूर, जिल्हा अमरावती. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ९.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.४.२००७ रोजी केंद्रिय माहिती आयोगाकडे प्रथम अपील दाखल केले आहे. परंतु सदरचे प्रथम अपील केंद्रिय माहिती आयोगाकडून राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक २२.८.२००७ रोजी हस्तांतर करण्यात आलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांना दिनांक १.८.२००८ रोजी सुनावणीस हजर राहाण्याची नोटीस आयोगाकडून काढण्यात आली. परंतु अपीलकर्ता आज हजर नाही. उत्तरवादी-जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामसेवक हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २०.४.२००७ रोजी राज्य जन माहिती अधिकारी तथा सचिव ग्राम पंचायत यांचेकडे ग्राम पंचायत धामणगांव गठी येथे " घर कर वसुली फेर फार मुळे घराचे मालक हक्कदार होतात काय " अशी माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची माहिती व्यक्तीशः लेखी हवी असे लेखी नमूद केलेले आहे. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक २५.४.२००७ चे पत्राप्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन दिली ती अपीलकर्ता यांना दिनांक २८.४.२००७ रोजी प्राप्त झाली अशी नोंद आहे. अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपील गट विकास अधिकारी यांचेकडे दाखल केले नाही. व केंद्रिय माहिती आयोगाकडे दाखल केले होते. आज अपीलाच्या सुनावणीस ग्राम सेवक हजर आहे व त्यांनी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या प्रश्नांच्या

संदर्भात विषयाला अनुसरुन ग्राम पंचायत कमेटीनी चर्चा करुन ग्राम पंचायत अधिनियम, १९५८ चे कर आकारणीचे संबंधात नियमावलीची (प्रकरण ९ ची) प्रत अर्जदारास विहित मुदतीत पुरविण्यात आलेली आहे. माहिती मिळाल्याबध्दल त्याची पोच घेण्यात आली. असा खुलासा दाखल केला आहे. अपीलकर्ता यांनी प्रथम अपीलात जे मुद्दे उपस्थित केले आहेत त्या जागेवरील घराच्या जागेच्या मालकी हक्कासंबंधी आहे. अर्थात, अपीलकर्ता यांना ज्या नियमाची प्रत उपलब्ध करुन दिलेली आहे, त्यातूनच त्यांना त्यांच्या प्रश्नांची उत्तरे मिळतील. प्रश्नांची उत्तरे ही जन माहिती अधिकारी यांचेकडून अपेक्षित नसल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-९.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९६५/२००७

१) डॉ. भिमराव राजारामजी सरायकर
एल.आय.जी.-७७, नंदनवन कॅालनी,
नागपूर -९ **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक,
भूमी अभिलेख, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी ,सिटी सर्व्हे विभाग क्रं.१,
नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १०.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.७.२००८रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हे मृत्यू पावलेले आहे. उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.६.१००७ रोजी माहिती अधिकारी, सिटी सर्व्हे विभाग क्रमांक १ नागपूर शहर यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :

"अ) माहितीचा विषय : मोजणीच्या कार्यप्रणाली बाबत.

१) म्हाडा एन.आय.टी. किंवा सोसायटी द्वारे विकण्यात येणा-या भूखंडाची मोजणी कोण करते एकदा मोजणी केल्यानंतर पुन्हा मोजणीची आवश्यकता असते का.

२) प्लाट धारकाद्वारे मोजणीची मागणी नसतांना मोजणीच्या नावाखाली सर्वसामान्य जनतेकडून १०००/- वसुल कां करण्यात येते.

३) माननीय जिल्हा भूमी अधिका-यांडून आम्हा गाळा धारकांना सनदी प्राप्त झाल्या आहेत तसेच म्हाडा ने गाळे बांधून व लिज डीड व सेल डीड करुन दिली त्यात गाळयाच्या भूखंडाचे क्षेत्रफळ दर्शविलेले आहे.

अशा परिस्थितील फक्त नामांतरासाठी अर्ज करुन नाममात्र चार्जेस सुध्दा भरले असतांना, व मोजणीसाठी कसलाही उल्लेख केला नसतांना, आपण नामांतर करुन देण्यात टाळाटाळ करता, शिवाय मोजणी फी म्हणून रुपये १०००/- भरण्याकरता गाळे धारकाला बाध्य करता. तरी या बाबत शासनाच्या आधार काय. असल्यास त्याची छायाप्रत पाठविण्यात यावी."

सदरची माहिती ही प्रत्यक्ष तयार होताच मोबाईल नंबर ९८२२२०२१५९, फोन नंबर २७१०५४३, २७११४०८ यावर घेण्यात येईल असे नमूद केलेले दिसून येते. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३०.७.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक, भूमी अभिलेख, नागपूर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व प्रथम अपीलातही कोणत्याही प्रकारे निर्णय झालेला नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. द्वितीय अपील मेमोमध्ये माहिती अप्राप्त असेच अपीलाचे कारण दिलेले आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतुदी प्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन दिली आहे हे सिध्द करण्याची जबाबदारी जन माहिती अधिकारी यांची आहे. व त्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, नगर भूमापन अधिकारी क्रमांक-१, नागपूर यांनी अध्यक्ष, सिटीझन फोरम महाराष्ट्र नंदनवन शाखा, नागपूर यांना दिनांक १८.६.२००७ रोजी तीन मुद्यांच्या संदर्भात मध्ये माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे. व त्याबध्दलचे दिनांक १८.६.२००७ रोजीचे पत्राची छायांकित प्रत जावक क्रमांक /नभू/महितीचा अधिकार/२००७ अशी दाखल केली आहे. त्याकरीता जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्या जावक वहीमधील क्रमश: जावक नंबर असलेले मुळ जावक रजिस्टर आयोगाचे निदर्शनास आणले. त्यामध्ये माहिती ही रजिस्टर

अे.डी. नी पाठविली आहे असे नमूद केले आहे. परंतु रजिस्टर अे.डी.ची पावती मात्र निदर्शनास आणली नाही. व त्यामुळेच अपीलकर्ता यांचे तर्फे सिटीझन फोरमचे सदस्य यांनी त्यांना माहिती उपलब्ध झाली नाही असा युक्तिवाद केला. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये सुध्दा प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी डॉ. भिमराव राजाराम सरायकर यांना दिनांक ६.८.२००७ रोजी जावक क्रमांक ५६४८ प्रमाणे अपीलाच्या सुनावणीचे पत्र पाठविले होते, अशी जावक नोंदवहीतील नोंद त्यांनी आयोगाचे निदर्शनास आणली. परंतु तेही पत्र सिटीझन फोरमचे सदस्य यांचे म्हणत्याप्रमाणे त्यांना मिळालेले नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. व त्यामुळे या सदरच्या अपीलाचा निर्णय त्यांनी दिलेला नाही, असे त्यांनी सांगितले.

वास्तविक अपीलकर्ता हे हजर झाले नाही तर अर्जदार यांनी मागितलेली माहिती उपलब्ध करुन दिली किंवा नाही याबाबतची खात्री ही प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी जन माहिती अधिकारी यांचेकडून करुन घेणे आवश्यक असते व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाचा निर्णय दिला नसल्यामुळे त्यांनी अधिनियमाच्या तरतूदींचे उल्लंघन केलेले दिसून येते. जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती उपलब्ध करुन दिली असेही सांगितले असले तरी व जावक नोंद वही जरी दाखविली असली तरी सुध्दा अर्जात अपीलकर्ता यांनी म्हटल्याप्रमाणे त्यांना दूरध्वनीवरुन कळविणे आवश्यक होते. परंतु, दूरध्वनीवरुन कळविलेले आहे किंवा नाही याबाबत अपीलकर्ता अपीलकर्ता हयात नसल्याने खातरजमा करता येत नाही. असे असले तरी माहिती मागतांना संघटनेचे अध्यक्ष म्हणून माहिती मागितली आहे. अपीलकर्ता यांनी वैयक्तिक नांव देवून अपील केलेले आहे, म्हणून त्याबाबत माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी केलेल्या कार्यवाहीच्या बाबत कोणत्याही प्रकारे जबाबदारी निश्चित करता येत नाही. मात्र, सदरच्या अर्जातील माहिती व त्या संदर्भातील अधिनियमाच्या छायांकित प्रत ही श्री पी.बी. उराडे, क्वार्टर नंबर ४३ हे यांनी स्वत: जन माहिती अधिकारी तथा भूमापन अधिकारी शहर क्रमांक-१ यांचे कार्यालयात जावून उपलब्ध करुन घेतील असे उपस्थित फोरमचे सदस्य यांनी सांगितले.

त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) सदरचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून श्री पी.बी. उराडे यांनी दिनांक १८.६.२००७ चे पत्रान्वये उपलब्ध करुन दिलेल्या माहितीच्या प्रती तसेच नामांतरनासाठी असलेल्या नियमांची छायांकित प्रत वर म्हटल्याप्रमाणे उपलब्ध करुन द्यावी. श्री पी.बी. उराडे यांनी जन माहिती अधिकारी यांचे कार्यालयात जावून सदरची माहिती उपलब्ध करुन घेवून माहिती अधिकारी यांना पोच द्यावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १०.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९६७/२००७

१) श्रीमती भागिरथाबाई सखारामजी लाड,
मु.पो. आष्टी (शहिद)-४४२२०२,
ता. आष्टी, जिल्हा वर्धा. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा तहसिलदार,
आष्टी, ता. आष्टी, जिल्हा वर्धा.

३) जन माहिती अधिकारी तथा नायब तहसिलदार,
आष्टी, ता. आष्टी, जिल्हा वर्धा. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ११.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २२.१.२००७ रोजी श्री विजयकुमार अग्रवाल, अपीलार्थी अधिकारी, प्रधान सचिव, महसुल व वन विभाग यांचेकडे अपील दाखल केलेली दिसून येते. सदरची अपील ही कक्ष अधिकारी, महसुल व वन विभाग यांनी दिनांक ५.२.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे हस्तांतर केलेली दिसून येते. व त्यामुळेच सदरचे अपील हे राज्य माहिती आयोगाच्या कार्यालयात दिनांक ६.२.२००७ रोजी प्राप्त झाल्याचे दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.९.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी म्हणून तहसिलदार, आष्टी यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :

"१) सोबतच्या माहितीचा अधिकार कायद्या अंतर्गत लागणारी आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन

२) मा. तहसिलदार, आष्टी यांच्या दिनांक १८.११.१९९६ च्या पत्राचे आज्ञापालन कां करण्यात आले नाही. पत्राची प्रत जोडली आहे.

३) मला सवलती अंतर्गत हया जमिनीचा पटटा कधी मिळेल.

४) आतापर्यंत कोणत्या स्वातं९य संग्राम सैनिकाला व त्याच्या विधवेला भुखंड/जमीन देण्यात आली आहे. माझ्या माहितीप्रमाणे मौजा आष्टी (शहिद) येथे श्री उकंडराव आनंदराव सोनोने यांची विधवा श्रीमती शांताबाई उकंडराव सोनोने यांना भुखंड/जमीन देण्यांत आली आहे. त्यांनी तेथे पक्की घरे व दुकाने बांधली आहेत त्यांच्या जवळ पुर्वीचे राहते घर व जागा असतांना.

५) मग माझ्या बाबत भेदभाव का. मला सात मुले व दोन मुली आहेत.

६) आतापर्यंत कोणत्या वर्षापासून केलेली अतिक्रमणे नियमित करण्यात आलेली आहेत.

७) माझे पती स्व. श्री सखारामजी जागोजी लाड (स्वातंत्र्य संग्राम सैनिक) यांनी खूप वर्षापुर्वी शासकिय जागेवर घर बांधून केलेले अतिक्रमण आतापर्यंत नियमित कां करण्यात आले नाही. याला जबाबदार कोण. नियमानुसार नियमीतीकरणाची रक्कम भरण्यास मी तयार आहे.

८) कला सवलत असून ही कोणत्या कारणास्तव व कशाचे लेखी आधारे, माझी ही सवलत नाकारण्यात येत आहे. स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकाची सवलत नाकारण्याबाबतचा लिखित कायदा व नियम तुमच्याकडे आहे काय.

९) माझी ही सवलत नाकारण्याबाबतचा शासन निर्णय मला देण्यात यावा. तथा त्या शासन निर्णयाची सत्य प्रत मला देण्यात यावी.

१०) आतापर्यंत कोणत्या व्यक्तीला त्याच्या स्वतःच्या मालकीच्या बंगल्या शेजारीच भुखंड देण्यात आला आहे काय. माझ्या माहितीप्रमाणे श्री पतंगराव कदम यांना त्यांच्या बंगल्या शेजारीच दोन बिघा भुखंड देण्यात आला आहे. पुराव्या करीता नवभारत दि. ४ जुन, २००६ च्या वर्तमान पत्राचे कात्रणाची सत्य प्रतीलिपी सोबत जोडली आहे.

११) मग मी स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकाची विधवा सदर जमीनीचा पटटा मला कां देण्यात यऊ नये.

१२) सवलत असून ही सवलत न मिळण्यास जबाबदार कोण. त्यांचे नांव काय.

१३) माझी चुक नसतांना मला सवलत प्राप्त व्हावी यासाठी काय कारणे आहे.

१४) मी स्वातंत्र्य सैनिकाची विधवा मला सवलती अंतर्गत संरक्षण न देता मी व माझ्या पतीने अतिशय कष्टाने बांधलेले घर व दुकान उध्वस्त कां करण्यात आले.

१५) माझे घर व दुकान उघ्वस्त करण्याचे आदेश त्यांना कोणी दिले. त्यांचे नांव काय.

१६) मौजा-आष्टी (शहिद) येथे अंदाजे एकुण ४१ लोकांनी या परिसरातील शासकिय जागेवर अतिक्रमण करुन पक्की घरे व दुकाने बांधली आहेत. त्यांची घरे व दुकाने पाडण्यात आली आहे काय.

१७) लाभाचे पदासाठी कायदयामध्ये दुरुस्ती करता येते आणि स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकाच्या विधवेला घरासाठी सदर जागेचा पटटा देण्याबाबत काहीच करता येत नाही काय.

१८) ज्यांनी देशाला स्वातंत्र्य मिळवून दिले त्या स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकावरच हा अन्यांय का.

१९) माझे घर व दुकान बुलडोझरने पाडतांना संबंधित अधिका-यांने मला धाक (दम) दाखविल्यामुळे माझी तब्येत खराब झाली मी तेथेच बेशुध्द अवस्थेत पडून राहीले, त्यावेळी संबंधित अधिका-यांने मला सवलती अंतर्गत संरक्षण कां दिले नाही. व मला उपचारासाठी दवाखान्यात कां नेण्यात आले नाही.

२०) घर पाडतांना माझी तब्येत खुपच खराब झालेली आहे असे पाहून व माझे घर लवकरच उध्वस्त करुन संबंधित कर्मचारी व अधिकारी घटना स्थळावरुन लवकरच निघून कां गेले.

२१) अशा रितीने माझा संसार उध्वस्त करणा-या त्या संबंधित कर्मचा-यांचे व अधिका-यांचे नांव काय.

२२) माझे पती स्व.श्री सखारामजी जागोजी लाड (स्वातंत्र्य संग्राम सैनिक) यांनी खुप वर्षापुर्वी शासकिय जागेवर घर बांधले आहे. माझे पती दिनांक १५.३.१९९३ ला दिवंगत झाले. आपण माझे पती जिवंत होते त्या काळात सदर जागेवरील अतिक्रमण हटविण्याची कार्यवाही कां केली नाही.

२३) माझे पती दिवंगत झाल्यानंतर तुम्ही माझे घर पाडून माझ्यावर तथा स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकाच्या विधवा महिलेवर एवढे मोठे अत्याचार कां केले. माझा संसार उघडयावर पाडून

तुम्ही काय साध्य केले. स्वातंत्र्य संग्राम सैनिक व त्यांच्या विधवांना संरक्षण देण्याबाबतचा शासन निर्णय आहे. त्याचे आज्ञापालन केले नाही.

२४) आतापर्यंत मौजा आष्टी (शहिद) येथे शासकिय जमीनीवर किती लोकांनी अतिक्रमण करुन घरे बांधली आहेत.

२५) त्या सर्व लोकांची नांवे, तारीख व आराजी सहित परिपूर्ण यादी मला सादर करण्यांत यावी.

२६) आतापर्यंत मौजा आष्टी (शहिद) येथील सरकारी जागेवर अतिक्रमण करण्या-या लोकांवर आतापर्यंत कोणती कार्यवाही करण्यात आली आहे.

२७) स्वातंत्र्य संग्राम सैनिकाच्या विधवेचे घर उध्वस्त करणा-या संबंधित कर्मचा-याला पदोन्नती देण्यात आली आहे असे मला कळले आहे, त्या कर्मचा-यांचे नांव काय.

माझ्या अर्जावर आतापर्यंत केल्या गेलेल्या कारवाईचा दैनिक प्रगती अहवाल मला देण्यात यावा जसे माझा अर्ज केव्हा व कोणत्या अधिका-यांजवळ पोहचला. त्यांच्या जवळ तो किती दिवस पडून राहीला व या काळात त्याने काय कार्यवाही केली. कार्यवाहीमध्ये हलगर्जीपणा करण्यात कोणता कर्मचारी व अधिकारी जबाबदार आहे. व या अधिका-यावर काय कार्यवाही करण्यात आली आहे. कृपया वरील माहिती, माहितीचा अधिकार कायदया अंतर्गत विशिष्ट मुदतीत माहिती देण्यात यावी, ही नम्र विनंती."

माहितीचा कालावधी दिनांक ३.१.८४ ते १०.९.०६ असा नमूद केला असून नोंदणीकृत टपालाद्वारे माहिती उपलब्ध करुन घेणार असे नमूद केले आहे. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १९.९.०६ रोजी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या अर्जातील उपस्थित केलेल्या २७ मुद्यांच्या संदर्भामध्ये मुद्येनिहाय माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी तहसिलदार यांचेकडे दिनांक १७.१०.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. तत्पुर्वी अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.१०.२००६ रोजी तहसिलदार यांचेकडे अर्ज सादर केलेला दिसून येतो. व त्या अर्जाचे अनुषंगाने त्यांना माहितीच्या खर्चाचा भरणा करावा असे दिनांक ४.१०.२००६ रोजी कळविण्यात आलेले दिसते. त्याबध्दलचे कारण विचारले असता विद्यमान माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, त्यांनी

कागदपत्राच्या छायांकित प्रती मागितल्यामुळे त्यांना टपाल खर्चाचा भरणा करावा असे कळविण्यात आले. मात्र, प्रथम अपीलाचा निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. व त्यामुळेच त्यांनी द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांनी दाखल केलेले द्वितीय अपील अर्थातच आयोगाकडे दाखल केलेले नव्हते तर ते महसुल व वन विभागा खात्याकडे दाखल केल होते. उपविभागीय अधिकारी, आष्टी यांनी तहसिलदार आष्टी यांना दिलेल्या दिनांक ४.१.२००७ च्या पत्राप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील दाखल केले होते असेही दिसून येते. परंतु त्याबध्दलचा निर्णय दिलेला दिसून येत नाही. यावरुन अपीलकर्ता यांनी सुध्दा नियमाप्रमाणे प्रथम अपील किंवा द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येत नाही. व द्वितीय अपील मेमो मध्ये पुन्हा माहिती उपलब्ध झाली नाही अशा प्रकारे निर्णय प्रक्रियेच्या संदर्भामध्ये कारण दिलेले दिसून येते.

अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या दिनांक ११.९.२००६ च्या अर्जामध्ये त्यांना तहसिलदार यांचेकडे केलेल्या अर्जाच्या संदर्भात झालेल्या कार्यवाहीची कागदपत्रे उपलब्ध करुन दिली असती तर त्यांना पुन्हा प्रथम अपील किंवा द्वितीय अपीलामध्ये निर्णय प्रक्रियेच्या संदर्भामध्ये कारण उपस्थित करण्याची आवश्यकता नव्हती. अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या अर्जामध्ये २७ मुद्यांच्या संदर्भामध्ये माहिती मागितलेली आहे त्यात अभिप्रायात्मक प्रश्न आहेत. व माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम २ (च) प्रमाणे माहिती या संज्ञेच्या व्याख्येप्रमाणे कोणत्याही सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या साहित्याच्या स्वरुपात उदा. दस्तऐवज, टिपणी, अभिलेखे इ.च्या स्वरुपात जी माहिती उपलब्ध असेल त्यांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन घेणे असा "माहितीचा अधिकार" या व्याख्येमध्ये अंतर्भूत आहे. व त्यामुळे सदरचे अपीलकर्ता यांनी उपस्थित (ञ) केलेल्या प्रश्नांच्या संदर्भामध्ये उत्तर देण्याचे ऐवजी जी जी कागदपत्रे त्या संदर्भात उपलब्ध आहेत त्यांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ११.९.२००६ च्या अर्जातील मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये जी दस्तऐवज किंवा

कागदपत्रे उपलब्ध असतील त्यांच्या छायांकित प्रती हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत रजिस्टर पोस्टाने विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात याव्यात.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- ११.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९७४/२००७

१) श्री गजानन किसनराव चव्हाण
मु. वणीरंभापूर, पो. निपाणा, ता.जि. अकोला. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा कुलगुरु,
डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपकुलसचिव (आस्थापना)
डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १२.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १९.१०.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा उपकुलसचिव (आस्थापना), डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला यांचेकडे नोकरी मागण्याच्या अर्जाची संपुर्ण नक्कल प्रत (१९८५ च्या कालावधीची) मागितली होती. दिनांक ४.९.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे सुध्दा त्यांनी ती मागीतली होती असे दिसून येते. दिनांक १९.१०.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये द्वितीय अपीलाची सुनावणी राज्य माहिती आयोगाकडे झालेली असून निर्णय दिनांक १८.७.२००७ रोजी देण्यात आलेला आहे. अपीलकर्ता एकच एक माहिती करीता अनेक अर्ज व अनेक अपीले करीत आहे असे दिसून येते. व त्या माहितीच्या संदर्भामध्ये राज्य माहिती आयोगाकडे एक वेळ निर्णय दिलेला आहे त्या संदर्भात

पुन्हा निर्णय देणे हे योग्य नसल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १९.१०.२००६ च्या माहिती मागण्याच्या अर्जाच्या संदर्भामध्ये अपील क्रमांक २३०/२००७ मध्ये दिनांक १८.७.२००७ रोजी निर्णय दिलेला असल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

दिनांक :- १२.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १७७२/२००७

१) श्री राजकुमार शामराव भोयर,
सचिव, यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय
शिक्षकेत्तर कर्मचारी संघटना, हिंगणा रोड, वानाडोंगरी,
नागपूर. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा प्राचार्य
यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय
हिंगणा रोड, वानाडोंगरी, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा प्राचार्य,
यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय
हिंगणा रोड, वानाडोंगरी,नागपूर. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २७.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी दिनांक २.२.२००८ घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर होते. तसेच उत्तरवादी क्रमांक १ व २ तर्फे सौ. पी.जे. चौधरी सुनावणीकरीता हजर होत्या. व ॲड. डी.एन. माथूर यांनी युक्तीवाद केला.

अपीलकर्ता यांना दिनांक १४.३.२००७ रोजी माहिती अधिकारी तथा प्राचार्य, यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय वानाडोंगरी यांचेकडे " महाविद्यालयातील शिक्षकेत्तर कर्मचारी व त्यांचे वेतन दिनांक १.१.१९९६ ते ३१ जुलै, २००० पर्यंत-

१)   यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालयातील कार्यरत कर्मचा-यांची यादी (काही बदल झाला असल्यास त्या समेत).

२)   वरील यादीतील प्रत्येक कर्मचा-याला चौथ्या वेतन आयोग व सरकारी शिफारशी नुसार १.१.१९९६ ते ३१ जुलै, २००० पर्यंत देण्यात आलेले मासिक वेतन.

३)   वरील यादीतील प्रत्येक कर्मचा-याला पाचवा वेतन आयोग व सरकारी शिफारशी नुसार १.१.१९९६ ते ३१ जुलै, २००० पर्यंत देय्य असलेले मासिक वेतन." माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना कोणत्याही प्रकारची माहिती विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.४.२००७ रोजी प्रथम अपीलीय अधिकारी म्हणून प्राचार्य यांचेकडेच प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व त्याप्रमाणेही कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते. द्वितीय अपीलाच्या संदर्भामध्ये सदरचे महाविद्यालय हे खाजगी विना अनुदानित महाविद्यालय असल्यामुळे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा लागू नसल्यामुळे माहिती दिली नाही किंवा आदेश देण्याचा प्रश्न प्रथम अपीलात उपस्थित होत नाही असा खुलासा सादर केला आहे. व सदरच्या संस्थेचे वकील श्री डी.एन. माथूर यांनी सुध्दा दिनांक १८.६.२००८ रोजी खुलासा दाखल केला आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.७.२००८ रोजी खुलासा दाखल केला आहे. तसेच आज पुन्हा खुलासा सुध्दा दाखल केला आहे. उत्तरवादी यांचे तर्फे उत्तरवादी यांचे वकील डी.एन. माथूर यांनी दिनांक १८.६.२००८ रोजी निवेदन दाखल केले आहे. व त्याचे समर्थनार्थ केंद्रिय माहिती आयोगाचा दिनांक २८.१.२००८ च्या निर्णयाची प्रत दाखल केली आहे.

अपीलकर्ता यांनी युक्तीवाद करताना असे सांगितले की, सदरचे महाविद्यालय हे विद्यापीठ अधिनियमाप्रमाणे पदवी प्रदान करतात. व विद्यापीठ नियम हे राज्य विधी मंडळाने तयार केलेले नियम आहेत. तसेच युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशन प्रमाणे कोणतीही संस्थेस कायद्याने स्थापन झालेल्या विद्यापीठाशिवाय पदवी प्रदान करता येत नाही. व्यावसायिक अभ्यासक्रम शिकविणा-या खाजगी संस्थांना अभियांत्रिकी महाविद्यालय असेल तर ऑल इंडिया कौन्सिल ऑफ टेकनिकल एज्युकेशन ॲक्ट या कायदयाप्रमाणे परवानगीची आवश्यकता आहे. तसेच Societies Registration Act व Bombay Public Trust Act १९५० प्रमाणे पंजीबध्द असल्याने सार्वजनिक प्राधिकरणाचे व्याख्येत येते. त्या परवानगीशिवाय पदविला मान्यता मिळत नाही. तसेच विद्यापीठाच्या संलग्नतेशिवाय कोणत्याही प्रकारची पदवी महाविद्यालय जरी विना अनुदानित असले तरी विद्यापीठाची पदवी प्रदान करता येत नाही व त्यामुळे सदरच्या महाविद्यालयास माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी लागू होतात. तसेच सहसंचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय यांचे माहिती अधिकारी, तंत्र शिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, नागपूर यांनी श्री माधव कोतवाल यांना विना अनुदानित संस्थेच्या संदर्भामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा लागू आहे असे कळविण्यात आलेले पत्र

दाखल केलेले आहे. श्रीमती अे.सी. अत्तार, माहिती अधिकारी, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई यांनी सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, नागपूर व इतर विभागीय कार्यालयांना दिनांक १०.८.२००६ रोजी महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अंमलबजावणी संदर्भामध्ये सर्व विना अनुदानित संस्थांना माहितीच्या अधिकाराच्या नियमाची प्रत पाठवावी. संस्थेमध्ये माहिती अधिकारी, सहाय्यक माहिती अधिकारी यांचे नांवाचे ठळक अक्षरात बोर्ड लावावे असे सूचित करण्यात यावे, असे कळविण्यात आलेले पत्र तसेच दिनांक २३.८.२००६ रोजी सह संचालक, तंत्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, नागपूर यांनी सर्व प्राचार्य, तंत्र शिक्षण संचालनालय प्रादेशिक कार्यालया अंतर्गत सर्व विना अनुदानित संस्था पदवी/पदविका, तंत्रनिकेतने/तत्सम संस्था/औषध निर्माण संस्था व इतर सर्व तंत्र अभ्यासक्रम संस्था यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा सर्व अशासकिय विना अनुदानित संस्थांना लागू असल्याबाबत शासनाचे पत्र क्रमांक माहिती २२००५/(४६७/०५)प्राशि-२, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, म.रा. मुंबई व विधी व न्याय विभागाच्या टिपणी नुसार या कार्यालयाला कळविण्यात आलेले आहे. त्यानुसार माहितीच्या अधिनियमान्वये आपण आपल्या स्तरावर माहिती अधिकारी, सहाय्यक माहिती अधिकारी यांच्या नियुक्त्या करण्यात याव्यात. व तसेच नावांचा ठळक अक्षरातील बोर्ड लावण्यात यावा अशा निर्देशाच्या संदर्भात दिलेल्या पत्रांच्या प्रती दाखल केलेल्या आहेत. पुन्हा दिनांक २४.७.२००६ रोजी कक्ष अधिकारी, म.शा. उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग यांनी संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय यांना दिलेल्या पत्राची प्रत सुध्दा दाखल केली आहे. दिनांक ३१.८.२००७ रोजी सुध्दा शासनाचे उपसचिव, अ.मा.भटटलवार यांनी राज्य माहिती आयोगास पाठविलेल्या पत्रामध्ये शिक्षण संचालक (माध्यमिक/उच्च माध्यमिक) यांनी

त्यांचे पत्र क्रमांक सं.२००५/केमाअ/१५-क(०८)/२८२९८/२४२, दिनांक ३०.१२.२००५ अन्वये सर्व क्षेत्रिय अधिका-यांला कळविले आहे की, शासन मान्यताप्राप्त व शासन नियंत्रणातील सर्व अनुदानित, विना अनुदानित खाजगी शिक्षण संस्थांना व अशा संस्था मार्फत चालविण्यात येणा-या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना तसेच अध्यापक विद्यालयांना माहितीचा अधिकार अधिनियम लागू आहे. त्याप्रमाणे संबंधितांनी कार्यवाही करण्याच्या सूचना शिक्षण संचालक, (माध्यमिक/उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे- यांनी दिलेल्या आहेत, असे कळविले आहे. त्या पत्राची प्रत सुध्दा सोबत दिलेली आहे. याप्रमाणे संस्थेस व महाविद्यालयास माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या तरतूदी लागू असल्याने त्यांना माहिती उपलब्ध करुन देणे बंधनकारक आहे.

सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या संदर्भामध्ये उत्तरवादी यांनी खुलासा दाखल करताना खुलाशामध्ये सदरचे महाविद्यालय हे खाजगी संस्थेचे असल्यामुळे व शासनाची कोणत्याही प्रकारचे आर्थिक मदत नसल्यामुळे तसेच कोणत्याही अधिनियमाच्या तरतूदी प्रमाणे स्थापन झालेले नसल्यामुळे व शासनाचे कोणतेही प्रकारचे नियंत्रण नसल्यामुळे अधिनियमाच्या कलम २ (एक)(ज) मधील " सार्वजनिक प्राधिकरण " या संज्ञेच्या व्याख्येप्रमाणे सार्वजनिक प्राधिकरण होत नसल्यामुळे सदरचा अधिनियम हा महाविद्यालयास लागू होत नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे फेटाळण्यास पात्र आहे.

WRITTEN NOTES OF ARGUMENTS ON BEHALF OF RESPONDENTS

The Respondents named above most humbly and respectfully submit the following arguments for kind consideration of this Honorable Court:

१. That the instant matter has been filed by the Appellant before this Honorable Court for direction against Respondents to furnish the information sought by him under Right to Information Act, २००५ relating to salary paid by Respondents to each employee during १९९६ ३१st July २०००.

२. That it is respectfully submitted that the Respondents are not the public authority and hence not governed by the provisions of Right of Information Act २००५. The Preamble of the Act declares that it has been enacted with the object of securing access of citizen to the information under control of public authorities, in order to promote transparency and accountability in the working of every public authority. Therefore, for application of this Act, the first criterion is that the authority must be a public authority within the meaning of Section २ (h) of the Act. Since the Respondents are not public authority, hence not bound to supply the information sought by Appellant under the Act.

३. That the definition of the term public authority provided in Section २ (h) of Right to information Act २००५ says that Public Authority means any authority or body or institution of the Government established or

constituted (a) by or under the Constitution; (b) by any other law made by Parliament, (c) by any other law made by State Legislature; (d) by notification issued or order made by the appropriate Government and includes any (i) body owned, controlled or substantially financed; (ii) non Government organization substantially financed; directly or indirectly by funds provided by the appropriate Government.

४. That it is respectfully submitted that Respondents do not fall within the scope of the above definition of the term public authority given in Right to Information Act २००५. The Respondent College is run by Nagar Yuvak Shikshan Sanstha registered under public trust. It is not established or constituted by a notification or order of the appropriate Government. It is also not owned controlled or substantially financed by Government. The Respondent College does not receive any grants from the Government. In view of this, the Respondent College cannot be termed as a public authority.

५. That for application of Right to Information Act २००५, it is necessary that the authority must be a public authority which Respondents are not. Hence Respondents cannot be compelled to

supply the information sought by the Appellant under the provision of this Act.

६. That the definition of the term public authority employs the word means and hence it is restrictive and exhaustive in nature. As such, no more enumerations can be added to the list provided by Legislature by way of ejusdem generic. Moreover, settled principles of interpretation strictly prohibit addition of words or to read something which is not there or to supply to casus omissus if any. The definition is clear and free from ambiguity and as such nothing can be read between the lines. The scope of definition cannot be enlarged by inserting something which is not provided for.

७. That the appellant is placing reliance on a government instruction which says that the Right to Information Act २००५ shall apply to non granted private institutions also. It is respectfully submitted that the said instruction is inconsistent with the statutory provision. Honorable Apex Court has held in number of cases that government instructions cannot frustrate the provisions of law and in case of inconsistency, shall have to succumb to legal provisions. Therefore, the government instructions

relied upon by the applicant does not succor his case. The law shall prevail.

८. That the information sought by the appellant relates to personal information of each employee. Section ८ (i) provides exemption from disclosure of such information, which relates to personal information the disclosure of which has no relationship to any public activity or interest or which would cause unwarranted invasion of the privacy of individual. Therefore, Respondents cannot be asked to furnish to the appellant the information sought by him.

९. That the Honorable Central Information Commission in Anil Chintaman Khare Vs. BCCI has held that to bring an entity as a public authority within the ambit of the Right to Information Act २००५, it has to satisfy at least one of the requirements of Section २ (h). In the present case BCCI as explained in its comments, does not fall under any of the categories stipulated in Section २ (h). Registration under an Act is different from being established under an Act. Therefore, merely because BCCI is registered under Societies Registration Act, it does not bring the

BCCI within the purview of Right to Information Act २००५. Accordingly, since BCCI is not a public authority in terms of Section २(h) of the Act, no direction can be given to BCCI to furnish the information to the appellant and accordingly the appeal is dismissed.

१०. That the instant matter is identical. The ratio laid in the above matter is therefore applicable. The Respondents do not fall under any of the categories stipulated in Section २(h), merely because the Nagar Yuvak Shikshan Sanstha which runs the Respondent College is registered under public trust, the Respondent College does not come within the purview of Right to Information Act २००५. Since the Respondent College is not a public authority in terms of Section २(h) of the Act, no direction can be given to it to furnish the information to the appellant.

११. That in view of above submissions, this Honorable Court may be pleased to declare that the Respondent College is not a public authority within the meaning of Section २(h) of Right to Information Act २००५ and hence does not deserve any direction from this Honorable Court as prayed for in the appeal. The appeal may therefore be dismissed."

"**Public Authority**" means any authority or body or institution of self government established or constituted,-

a) by or under the constitutions;

b) by any other law made by Parliament;

c) by any other law made by State Legislature;

d) by notification issued or order made by the appropriate Government, and includes any-

i) body owned, controlled or substantially financed;

ii) non Government organization substantially financed, directly or indirectly by funds provided by the appropriate Government."

उपरोक्त महाविद्यालय हे वरील व्याख्येप्रमाणे सकृत दर्शनी संसदेने तयार केलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्याद्वारे गठीत केलेले नाही. सकृत दर्शनी राज्य विधान मंडळाने तयार केलेल्या कोणत्याही कायद्याद्वारे गठीत केलेले नाही. तसेच शासनाकडून निधीद्वारे प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे मोठया प्रमाणात वित्त पुरवठा सुध्दा केल्या जात नाही असे दिसते. परंतु, गठित 'constituted' किंवा स्थापन 'established' हया शब्दाची व्याप्ती तपासून पहाणे आवश्यक आहे. तसेच व्याख्येतील (घ) मधील समूचित शासनाने काढलेल्या अधिसूचनेच्या द्वारे किंवा आदेशाद्वारे स्थापन करण्यात आलेले किंवा गठीत करण्यात आलेले कोणतेही प्राधिकरण किंवा निकाय या तरतुदी बरोबर तपासणे आवश्यक आहे. तसेच "समुचित शासनाचे नियंत्रण

असलेले" या संदर्भात अपीलकर्ता यांनी उपरोक्त अधिनियमांचा संदर्भ दिला असल्याने त्या अधिनियमांच्या तरतुदी या व्याख्येशी सुध्दा तपासणे आवश्यक आहे.

उपरोक्त संबंधित अपीलकर्ता यांनी निदर्शनास आणलेल्या अधिनियमांच्या तरतुदी व विना अनुदानित खाजगी महाविद्यालयांच्या बाबत मा. सर्वोच्च न्यायालय किंवा मा. उच्च न्यायालयाचे निर्णय आहेत काय याची माहिती घेणे संयुक्तिक असल्याने उन्नीकृष्णन विरुध्द स्टेट ऑफ आंध्र प्रदेश (१९९३)-१, सुप्रिम कोर्ट केस ६४५, अे.आय.आर. १९९८, पंजाब ॲन्ड हरियाणा-१, तसेच अे.आय.आर. २००८ पंजाब ॲन्ड हरियाणा-११७ या केस मधील निर्णय आयोगाने अवलोकन केले.

उन्नीकृष्णन जे.पी. ॲन्ड अदर विरुध्द स्टेट ऑफ आंध्र प्रदेश आणि अदरर्स या याचिकेमध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या पुर्ण पीठाने खाजगी विना अनुदानित/अनुदानित/संलग्न व्यावसायिक अभ्यासक्रम असलेल्या शिक्षण संस्थेच्या संदर्भामध्ये उदा. वैद्यकिय/अभियांत्रिकीच्या प्रवेश व कॅपिटेशन फी घेण्याच्या संदर्भामध्ये जो निर्णय दिलेला आहे, त्या निर्णयामध्ये परिच्छेद १८७ मध्ये युनिव्हर्सिटी ग्रान्ट कमिशन ॲक्ट, १९५६ च्या तरतूदी व परिच्छेद १८९ मध्ये ऑल इंडिया कौन्सिल फॅार टेकनिकल एज्युकेशन ॲक्ट, १९८७ च्या तरतूदींची चर्चा केली आहे. ती खालीलप्रमाणे आहे. (पान क्रं.७४२ ते ७४६)

" University Grants Commission Act.

१८७. The University Grants Commission Act was enacted by the Parliament in १९५६ to provide for the coordination and determination of

standards in universities and for that purpose to establish a University Grants Commission. Chapter III deals with the powers and functions of the Commission Section १२ empowers the Commission to take, in consultation with the Universities and other concerned bodies, all such steps as it may think fit for the promotion and coordination of university education and for the determination and maintenance of standards of teaching, examination and research in the Universities. Section १२-A is relevant for our purposes. Clause (a) in sub section (१) defines the expression ' affiliation' . It reads;

"१२-A(१)(a) ' affiliation' together with its grammatical variations, includes in relation to a college, recognition of such college by association of such college, with, and admission of such college to the privileges of, a University" Clause (b) defines the expression ' college' in the following words;

१२-A (१)(b) ' college' means any institution, whether known as such or by any other name which provides for a course of study for obtaining any qualification from a university and which, in accordance with the rules and regulations of such university, is recognized as competent to

provide for such course of study and present students undergoing such course of study for the examination for the award of such qualification;" Sub-section (१) of Section २२ which occurs in Chapter IV declares that "the right of conferring or granting degree shall be exercised only by a University established or incorporated by or under a Central Act, a provincial Act or a State Act or an institution deemed to be a University under Section ३ or an institution specially empowered by an Act of Parliament to confer or grant degrees". Sub-section (२) emphatically declares that "save as provided in sub-section(१), no person or authority shall confer or grant or hold himself or itself out as entitled to confer or grant any degree". Sub-section (३) defines the expression ' degree'. It means any such degree as may, with the previous approval of the Central Government, be specified in this behalf by the Commission by notification in the Official Gazette". Section २३ prohibits the use of the word ' University' in the name of any institution other than a University established or incorporated under an enactment or a deemed University. Section २४ provides for penalties for violation of Section २२ and २३. Section २५ confers the rule-making power upon the Central Government

while Section २६ confers the regulation-making power upon the Commission. The First Schedule mentions the names of the Universities and the recognized medical qualifications awarded by them. Same is done by Part I of the Third Schedule.

All India Council for Technical Education Act, १९८७;

१८९. This Act has been made by the Parliament for the establishment of the ' All India Council for Technical Education' with a view to the proper planning and coordinated development of the technical education system throughout the country, promotion of qualitative improvement of such education and other allied matters. Section ३ of the Act provides for the establishment of the Council while Section १० specifies the functions of the Council. Apart from directing generally that the Council shall take all such steps as it may think fit for ensuring coordinate and integrated development of technical education and maintenance of standards, the Act specifically empowers the Council, inter alias, to " (i) fix norms and guidelines for charging tution and other fees; (k) grant approval for starting new technical institutions and for introduction of new courses or programmes in consultation with the agencies concerned, and (n) take

all necessary steps to prevent commercialization of technical education ". It is true; there is no express provision in the Act which says that no engineering college or any other college or institution imparting technical education shall be established except with the permission of the Council. But this may be for the reason that such a power was intended to be exercised by the Council itself if it thinks necessary to do so. We are of the opinion that the vast powers conferred upon the Council by Section १०, including those specified above, do extend to and entitle it to issue an order to the above effect. It can also say that even in the existing institutions, no new course, faculty or class shall be opened except with its approval. It can also pass appropriate directions to the existing institution as well for achieving the purposes of the Act. Such an order may indeed be necessary for a proper discharge of the wide-ranging functions conferred upon the Council.

परिच्छेद १९२ व त्यावरुन खालीलप्रमाणे मा. पूर्ण पिठाने परिच्छेद २०३, २०४ मध्ये खालीलप्रमाणे निष्कर्ष काढलेला आहे तो खालीलप्रमाणे -

२०३. For the purpose of these cases, we shall proceed on the assumption that a person or body of persons has a right to establish an

educational institution in this country. But this right, we must make it clear, is not an absolute one. It is subject to such law as may be made by the State in the interest of general public.

૨૦૪. We must, however, make it clear, and which is of crucial importance herein, that the right to establish an educational institution does not carry with it the right to recognition or the right to affiliation. In Ahmedabad St.Xaviers College Society vs. State of Gujarat it has been held uniformly by all the nine learned Judges that there is no fundamental right to affiliation. Ray, C.J., stated that this has been "the consistent view of this Court". They also recognized that recognition or affiliation is essential for a meaningful exercise of the right to establish and administer educational institution. Recognition may be granted either by the Government or any other authority or body empowered to accord recognitions. Similarly, affiliation may be granted either by the University or any other academic or other body empowered to grant affiliation to other educational institutions. In other words, it is open to a person to establish an educational institution, admit students, impart education, conduct examination and award certificate to them. But he, or the

educational institution has no right to insist that the certificates or degrees (if they can be called as such) awarded by such institution should be recognized by the State- much less have they the right to say that the students trained by the institution should be admitted to examinations conducted by the University or by the Government or any other authority, as the case may be. The institution has to seek such recognition or affiliation from the appropriate agency. Grant of recognition and /or affiliation is not a matter of course nor is it a formality. Admission to the privileges of a University is a power to be exercised with great care, keeping in view the interest of the general public and the nation. It is a matter of substantial significance- the very life blood of a private educational institution. Ordinarily speaking, no educational institution can run or survive unless it is recognized by the Government or the appropriate authority and/or is affiliated to one or the other Universities in the country. Unless it is recognized and /or affiliated as stated above, its certificates will be of no use. No one would join such educational institution. As a matter of fact, by virtue of the provisions of the U.G.C. Act, noticed hereinabove, no educational

institution in this country except a University is entitled to award degrees. It is for this reason that all the private educational institutions seek recognition and/or affiliation with a view to enable them to send the students trained by them to appear at the examinations conducted by the Government/University will award its degree/diploma/certificate to them. These educational institutions follow the syllabus prescribed by the Government/University, have the same courses of study, and follow the same method of teaching and training. They do not award their own degrees/qualifications. They prepare their students for University/Government examinations, requests the University/Government to permit them to appear at the examinations conducted by them and to award the appropriate degrees to them. Clearly and indubitably, the recognized/affiliated private educational institutions, supplement the function performed by the institutions of the State. Theirs is not an independent activity but one closely allied to and supplemental to the activity of the State. In the above circumstances, it is idle to contend that imparting of education is a business like any other business or that it is an activity akin to any other activity like building of roads, bridges

etc. In short, the position is this: No educational institution except a University can award degrees (Sections २२ and २३ of the U.G.C. Act.) The private educational institutions cannot award their own degrees. Even if they award any certificates or other testimonials they have no practical value inasmuch as they are not good for obtaining any employment under the State or for admission into higher courses of study. The private educational institutions merely supplement the effort of the State in educating the people, as explained above. It is not an independent activity. It is an activity supplemental to the principal activity carried on by the State. No private educational institution can survive or subsist without recognition and/or affiliation. The bodies which grant recognition and/or affiliation are the authorities of the State. In such a situation, it is obligatory-in the interest of general public-upon the authority granting recognition or affiliation to insist upon such conditions as are appropriate to ensure not only education of requisite standard but also fairness and equal treatment in the matter of admission of students. Since the recognizing/affiliating authority is the State, it is under an obligation to impose such conditions as part of its duty enjoined upon it

by Article १४ of the Constitution. It cannot allow itself or its power and privilege to be used unfairly. The incidents attaching to the main activity attach to supplemental activity as well. Affiliation/recognition is not there for anybody to get it gratis or unconditionally. In our opinion, no Government, authority or University is justified or is entitled to grant recognition/affiliation without imposing such conditions. Doing so would amount to abdicating its obligations enjoined upon it by Part III; its activity is bound to be characterized as unconstitutional and illegal. To reiterate, what applies to the main activity applies equally to supplemental activity. The State cannot claim immunity from the obligations arising from Articles १४ and १५. If so, it cannot confer such immunity upon its affiliates. Accordingly, we have evolved-with the help of the counsel appearing before us and keeping in view the positive features of the serval Central and State enactments referred to hereinbefore- the following scheme which every authority granting recognition/affiliation shall impose upon the institutions seeking such recognition/affiliation."

मिस रौनित कौर विरुध्द ख्रिस्तीयन मेडीकल कॅालेज, लुधियाना , ए.आय.आर.१९९८ पंजाब, हिरयाणा-१ या याचिकेत सुध्दा पंजाब हनियाणा या मा. उच्च न्यायालयाच्या पांच न्यायमूर्तींच्या पुर्ण पीठाने परिच्छेद १४ व १५ मध्ये तसेच परिच्छेद ३५ मध्ये खाजगी शिक्षण संस्थांच्या संदर्भामध्ये अभिमत व्यक्त केले आहे, ते खालीलप्रमाणे आहे.

"१४. In the present case, the respondent college is affiliated to the Punjab University. It is obliged to comply with the regulations and the rules framed by the appropriate authority under rules framed by the appropriate authority under the provisions of the Punjab University Act,१९४७. The constitution of the governing body the minimum qualifications which a member of the teaching staff has to possess, the conditions of eligibility for admission to the course of study are regulated by the provisions made by the University. A Committee appointed by the University is entitled to inspect the college. It is reported that certain provisions have not been complied with, action can be taken against the Institution. In case of violation of the regulations or the rules, the University can refuse to accept the students for the University Examination. It can debar the members of the teaching staff from being appointed as examiners etc. or from seeking election to a University

body or even continuing thereon. The College is bound to comply with the rules framed by the University in respect of " the conditions of service and conduct of teachers." The University also prescribed the academic qualifications and teaching experience etc. for appointment to the teaching posts in the Institution.

१५. A combined reading of the provisions of the Indian Medical Council Act, १९५६, the Punjab University Act, १९४७ and the regulations/rules framed thereunder indicates a significant degree of control over the Institution by the Central Government, the Medical Council of India and the University. This control is virtually all pervasive. Every field of activity viz. the course of study, the recruitment of the staff, the facilities for providing education and training and even the conditions of service of the members of the staff are regulated".

तसेच डीअेव्ही कॅालेज ट्रस्ट व मॅनेजमेंट सोसायटी व इतर विरुध्द डायरेक्टर ऑफ पब्लिक इन्स्ट्रक्शन या याचिकेमध्ये पंजाब व हरियाणाच्या मा. उच्च न्यायालयाचा निर्णय (AIR २००८ Punjab & Hariyana ११७) खालीलप्रमाणे आहे.

"६. There is another aspect of the matter in another context, a Five-Judges Full Bench of this Court in the case of Ravneet Kaur vs. The

Christian medictal College, Ludhiana, AIR १९९८ Punjab and Haryana १ has considered the question as to whether the functions discharged by a private body like Dayanand Medical College, Ludhiana or Christian Medical College. Ludhiana are public functions or private functions. The Full Bench has taken a view that since the institutions discharge public functions, it cannot be regarded as a private individual limiting the powers of the Court in issuance of directions including prerogative writs. It has further been held that imparting of education is a public function irrespective of any financial aid and once the institutions like the petitioners are performing public functions affecting the life of a huge segment of the society and in addition are receiving substantial grant in aid then it cannot be argued that it is not a public authority. Therefore, for the additional reason, detailed in Ravneet Kaur's case (supra०, the writ petition would not survive and the question posed has to be answered against the petitioners."

वरील सर्व निर्णयांचा व अधिनियमांच्या तरतुदींच्या नियंत्रणाचा एकत्रित विचार केल्यास निश्चितपणे खाजगी विना अनुदानित शैक्षणिक महाविद्यालय सुध्दा शासनाचे शिक्षण प्रदान करण्याचे सार्वजनिक कर्तव्य करीत असल्याने सार्वजनिक (प्राधिकरण) संस्था (Public Body)

आहे. व त्यामुळेच त्यांच्यावर कायद्याचे नियंत्रण आहे. व प्रसंगानुरुप कारवाई करण्याचे अधिकार आहेत. पण माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा अधिनियम अशा खाजगी विना अनुदानित शैक्षणिक महाविद्यालयास लागू होतो काय? हे अधिनियमाचे कलम २(J) मधील "Public Authority" च्या मधील निकषांशी तपासून पाहिले पाहिजे. "

उपरोक्त व्याख्येतील " constituted" आणि " established" या शब्दांचा वैधानिक अर्थाचा विचार करणे आवश्यक आहे.

"The word "Constituted" does not necessarily mean "created" or "set up" though it may mean that also. It also includes the idea of clothing the agreement in legal form. The word in its wider significance, word include both the idea of creating or establishing and the idea giving a legal form to, a partnership/giving legal shape".

(M/s R.C. Mitter and sonड्स v/s Commission of Income Tax, AIR १९५९ SC ८६८.)

In the Oxford English Dictionary, vol. II at page ८७५ and ८७६, the word "constitute" is said to mean inter alias "to set up", establish, found and institution, etc. and also "to give legal or official form or shape to (an assembly etc.)" The word "establish" in shorter Oxford English Dictionary (Third Edition) the word establish has given number or

meanings i.e. to render stable or firm, to satisfy, to confirm, settle to restore permanently; to affix, settle institute or ordain permanently; to set up on a secure basis, to found, to set up or bring about permanently.

Webster's Third New International Dictonery, the word ' establish' has been given number of meanings; namely to found, or base squarely to make firm or stable or to bring into existence, create, make short, originate.

In Bouviers Law Dictionary (Third Edition) volume I the word 'establish' has been given the following meanings, namely; to regulate, to recognize, confirm, admit etc. While considering this wanchoo, CJ, in case of Azeez Basha Vr. Union of India (A.I.R.१९६८ S.C. ६६२) as observed as follows:

" We are of the opnion that for the purpose of Article ३० (१) of the constitution of India, the word (establish not supplied) means " to bring into existence" and so the right given by Article ३०(१) to minority as to bring into existence and educational institution and if they do so, to administer it.

In view of these two words if the procedure for establishment of any educational institution is to be perused, i.e. if any body has to establish an educational institution, that body has to registered itself under the Societies Registration Act, १८६०, then according to purpose, i.e. education, it has to again registered itself under section १८ of the Bombay Public Trust Act, १९५०, as a Public Trust. However, " Trust cannot be deemed to be registered on the date of application but registration takes effect on passing of order "(Chatrapati Charitable Deosthan Trusts V/s Parisa Appa Bhosale & others. १९७ of Mah. L.J. १६३ : AIR १९७९ Bom. २१८) i.e. Trusts come into existence after passing the order by the competent authority.

The registered Institution under Societies Registration Act and Bombay Public Trust Act the institution is given legal official form or shape to (an assembly, etc.)" i.e. covered by the word " constituted " and establish means to bring into existence a competent/recognized institution or body for affiliation under the provision of the Universities Act to regulate under the, University Grant Commission Act and respectively A.I.C.T.E. Act (and M.C.I. Act) then the Institution known as

Educational Institution is established which is imparting education which is obligatory duty of the State under Constitution of India, performing the function of the State, may not be instrumentality or agency of state, but performing public duty or function which can be very well termed as "Public Authority" under the Right to Information Act, २००५ the object of which to provide transparency and accountability in the working of every "public authority". After establishing educational institution whether it is aided or unaided, in respect of college, the affiliation under section of the Maharashtra Universities Act will have to be obtained and in respect of professional courses the approval of All India Institute for Technical Education Act or Medical Council Act, १९५६ respectively be obtained after fulfilling the standard criteria prescribed under the Act and section २३ and २४ of the University Grants Commission Act provides that no educational institution except a University can award degrees.

Amongst of all the above mentioned Acts, the Bombay Public Trust Act, १९५० and Maharashtra Universities Act, १९८४ are the Acts made by State Legislature, Societies Registration Act, १८६० is a central Act, the All India Council for Technical Education Act, १९८७ (Medical

Council Act, १९५६), the University Grant Commission Act, १९५२ are the Acts made by Parliament.

Their Lordships observed Unni Krishnan on Para ६८८ that it is not merely an establishment of educational institution, that is urged by the petitioners, but to run the educational institution dependant on recognition by the state; There is absolutely no fundamental right to recognition in any citizen. The right to establishment and run the educational institution with states recognition arises only on the state permitting, pursuant to a policy decision or as the fulfillment of the conditions of the statute.

८५. It could be concluded that the private colleges are the felt necessities of time that does not mean one should tolerate the " so called colleges "run in thatched huts with hardly any equipment, with no or emprise laboratories, scarce facility to learn in as unhealthy atmosphere, far from conducive to education. Such of them must be put down ruthlessly with an iron hand irrespective of who has started the institution or who desires to set up such an institution."

८८. Regulatory measures must so ensure that private educational institutions maintain minimum standards and facilities It can not be again said that profiteering is an evil. If a public utility like electricity could be controlled, carpingly, the professional colleges also required to be regulated.

तसेच अधिनियमाचे कलम २ (च) मध्ये " माहिती " या संज्ञेची व्याख्या दिलेली आहे. " माहिती " याचा अर्थ, कोणत्याही स्वरुपातील कोणतेही साहित्य असा असून त्यामध्ये अभिलेख, दस्तऐवज, टिपणी इ. आणि त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्यान्वये सार्वजनिक प्राधिकरणास मिळविता येईल अशी, कोणत्याही खाजगी निकायाशी संबंधित माहिती यांचा समावेश होतो. ". यावरुन खाजगी निकायावर नियंत्रण असेल तर त्यांचेकडून माहिती उपलब्ध करुन घेता येते.

विना अनुदानित खाजगी महाविद्यालय- मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियमाच्या तरतुदीप्रमाणे धर्मदाय आयुक्त यांचे संपूर्ण नियंत्रण शिक्षण संस्थेवर असते. महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियमाप्रमाणे विर्द्यार्थ्यांच्या पदवी अभ्यासक्रमाबाबत नियंत्रण असते. All India Council of Technical Education च्या तरतुदींप्रमाणे निकष नसतील तर मान्यता काढून घेता येते. University Grant Commission कायद्याप्रमाणे नियंत्रण असते व स्पष्टीकरण मागता येते.

वरील सर्व प्राधिकरणे ही सार्वजनिक प्राधिकरणे आहेत व नियंत्रित खाजगी निकायाकडून माहिती उपलब्ध करुन घेता येते. याचा अर्थ, Right to Information Act मध्ये नियंत्रित खाजगी निकायांचा सुध्दा समावेश होतो.

In view of the regulatory provisions of all the relevant Acts, and the observations made by Hon. Supreme Court and Hon. High Court, the well settled rule of construction that to ascertain the legislative intent, all the construction part of a statute are to be taken together and each word, phrase or sentence is to be considered in the light of the general purposes and object of the Act itself. The title and preamble whatever their value might be as aids to the constitution of a statute, undoubtedly throw light on to intent and design of the Legislature and indicate the scope and purpose of the Legislation itself (AIR१९५३ SC २७४), may be applied while interpreting the destination of the form " Public Authority."

उत्तरवादी संस्थेतर्फे ॲडव्होकेट श्री डी.एन. माथूर यांनी उत्तरवादी ही संस्था Public Authority च्या व्याख्येत येत नाही असा युक्तिवाद करतांना करुन उपरोक्त खुलासा दाखल केला आहे त्याबाबत विचार केला असता-

Even if the it appears that definition is restrictive and exhaustive in nature, but as above pointed out that in the meaning of words

"Constituted" and "established" that the institution/college is regulated or given legal shape or controlled by the Acts of State Legislature or Acts of Parliament. it is therefore, not necessary at all to add more enumerations in the definition.

He contend that the rule of ejusdem genesis is not applicable.

The rule ejusdem genesis means "of the same kind" Although the educational institutions receiving grant from Government and the institutions which are not receiving grant by nature are same but not analogous, more over of it is not necessary to apply the ejusdem genesis rule i.e. "not to the same kind" rule and it is also not necessary as to supply to "casus omissus". The non-aided educational institutions itself covered within the meaning of the words "constituted and established", as discussed above as those institutions are constituted (regulate, given legal shape etc.) established under the Societies Registration Act; Bombay Public Trust Act, १९५०, Maharashtra Universities Act, University Grants Commission Act, All India Institution of Technical Education Act.etc, which are either laws made by Parliament or State Legislature. तसेच महाराष्ट्रातील खाजगी विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांना

महाराष्ट्र खाजगी व्यावसायिक शिक्षण संस्था (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती आणि इतर मागास वर्ग यांना प्रवेश देण्यासाठी जागांचे आरक्षण ,अधिनियम २००६ (सन २००६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३०) M.S.Higher Educational Institutes (Prohibition of Capitation Fees) Act, १९८७ (Mah. VI of १९८८) हे महाराष्ट्र विधान मंडळाने पारित केलेले अधिनियम सुध्दा लागू आहेत.

Once the institute covers under the definition of the "Public Authority", the employees of the institutions are also covered under the R.T.I. Act त्याकरीता उन्नीकृष्णन या निकालातील परिच्छेद ७८ मध्ये आंदी मुक्त सदगुरु श्री मुखर्जी वनदास स्वामी सुवर्ण जयंती महोत्सव स्मारक ट्रस्ट डि.व्ही.आर. सदानी (१९८९) २ S C C ६९१ मधील निर्णयाचा उल्लेख असून सदर निर्णयात परिच्छेद १५ मध्ये-

१५. The educational institutions discharge public function by way of imparting education to students. They are subject to rules and regulations of the affiliating university. Their activities are closely supervised by the University Authorities. Employment in such institutions, therefore, is not devoid of any public character (The Evolving Indian Administratative Law by M.P. Jain (१९८३) P-२२६). So are the service conditions of the academic staff when the university takes a decision regarding their pay scales, it will be binding on the management. The

service conditions of the academic staff are, therefore, no purely of a private character. It has super-added protection by university decisions creating a legal right-duly relationship between the staff and the management."

Allthough it is observed in respect of aided colleges it is applicable to non-aided colleges/institutions and, therefore, their information cannot be called as a personal information for which shelter of section ८ (१) cannot be taken.

उत्तरवादीच्या वकीलांनी केंद्रीय माहिती आयोगाने Board of Control for Cricket for India (BCCI) या संस्थेस R.T.I. लागू होत नाही याबध्दलचा निर्णय दाखला म्हणून दाखल केला आहे. निर्णय बरोबर आहे कारण BCCI हया संस्थेचा उद्येश public function "सार्वजनिक कर्तव्य" नाही. व त्यामुळे शिक्षण संस्थेबरोबर BCCI ची तुलना होऊ शकत नसल्याने तो दाखला (precedent) लागू होत नाही. तसेच केंद्रीय आयोगाचा निर्णय हा राज्य माहिती आयोगावर बंधनकारक नाही.

वरील सर्व विवेचनावरुन कै. यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय संस्था हे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २ (ज) मध्ये दिलेल्या "सार्वजनिक प्राधिकरण" या संज्ञेच्या व्याख्येप्रमाणे "सार्वजनिक प्राधिकरण" होत असल्याने सदर महाविद्यालयाने जन

माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची नियुक्ती करुन अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून यशवंतराव चव्हाण अभियांत्रिकी महाविद्यालय खाजगी विना अनुदानित संस्थेस माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ लागू आहे.

२) उपरोक्त शासकिय संस्थेने अधिनियमाच्या कलम ५ प्रमाणे जन माहिती अधिकारी व कलम १९ (१) प्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची नियुक्ती करावी.

३) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १४.३.२००७ च्या अर्जाप्रमाणे नियुक्त केलेल्या जन माहिती अधिकारी यांनी हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत मागितलेल्या माहितीच्या उपलब्ध असलेल्या कागदपत्रांच्या/अभिलेख्यांच्या/दस्तऐवजांच्या छायांकित प्रती विनामुल्य उपलब्ध करुन व्यक्तिशः देण्यात याव्यात.

४) अपीलकर्ता यांनी सदरची माहिती व्यक्तीशः उपलब्ध करुन घेणार असे नमूद केलेले असल्यामुळे हा निर्णय मिळाल्यापासून २० दिवसानंतर मात्र ३० दिवसांचे आंत जन माहिती अधिकारी यांच्याशी व्यक्तीशः संपर्क साधून सदरची माहिती व्यक्तीशः उपलब्ध करुन घेण्यात यावी. व तशी पोच जन माहिती अधिकारी यांचेकडे देण्यात यावी.

५) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक :- १.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९७९/२००७

१) श्री मनोहर नामदेवराव भोयर
मु.पेठ, पो. व्याहाड नागपूर,
ता.जि. नागपूर -४४००२३. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य वन संरक्षक (प्रादेशिक)
नागपूर. शासकिय मुद्रणालयाजवळ, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा विभागीय वन अधिकारी (नियोजन),
मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) कार्यालय, नागपूर,
शासकिय मुद्रणालयाजवळ, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १५.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १४.३.२००७ रोजी राज्य जन माहिती अधिकारी तथा वन अधिकारी (नियोजन) यांचेकडे "सुधाकर रामराव देशमुख, वनपाल (कारंजा (घा)) वन विभाग, वर्धा यांची नियुक्ती कुही रेंजला दिनांक २३.८.८३ ला कोणत्या जातीच्या आधारावर झाली. भामटा जातीचे आधारावर झाली असल्यास त्यांची जात पडताळणी कार्यालयाने केली आहे काय? माहिती व्यक्तीशः ३० दिवसांचे आंत देण्यात यावी", असे निमूद केलेले दिसून येते.

मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये दिनांक २३.३.२००७ रोजी जन महिती अधिकारी तथा विभागीय वन अधिकारी (नियोजन) यांनी अपीलकर्ता यांना "मागणी केलेली माहिती ही

शासकिय कर्मचा-यांची सेवा अभिलेख व वैयक्तिक स्वरुपाची असल्याने माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ८(१)(ज) चे प्रावधानानुसार माहिती पुरविता येत नाही" असे कळविले आहे. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.३.२००७ रोजी प्रथम अपील मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक), नागपूर यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाच्या अनुषंगाने दिनांक ४.५.२००७ रोजी मुख्य वन संरक्षक (प्रादेशिक) यांनी अपीलकर्ता यांस श्री एस.आर. देशमुख, वनपाल वर्धा वन विभाग यांची नियुक्ती, १९८३ मध्ये वनरक्षक संवर्गात झाली होती. त्यास फार काळ झाला असल्याने त्यांची नियुक्ती कोणत्या जातीच्या आधारावर झाली हे दर्शविणारे त्या काळचे दस्तऐवज सध्या उपलब्ध होऊ शकले नाहीत. तथापि, त्यांच्या सेवापुस्तकात त्यांच्या जातीची नोंद "भामटा (एस टी)" अशी झालेली आहे, असे कळविण्यात आलेले दिसते. व सदरच्या निर्णयाने व्यथित झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

द्वितीय अपील मेमो मध्ये अपीलकर्ता यांनी श्री देशमुख यांची जातीची पडताळणी केली आहे काय, याचे उत्तर अपीलीय अधिका-यांनी दडवून ठेवले आहे व त्यामुळे मी मागितलेली माहिती विस्तृत स्वरुपात देण्याबाबत संबंधित अधिका-यांना आदेश देण्यात यावे अशी विनंती केली आहे. तसेच शास्तीची विनंती केली आहे.

द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीस जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, वैयक्तिक स्वरुपाची माहिती असल्यामुळे अधिनियमाचे कलम ८(१)(ज) चा आधार घेतला आहे. परंतु प्रत्यक्षात माहिती ही फार जूनी असल्यामुळे त्यांचे कार्यालयात उपलब्ध नाही. परंतु त्यांच्या सेवा पुस्तकात त्यांच्या जातीची नोंद जी केलेली आहे ती मात्र त्यांना कळविण्यात आलेली आहे. जातीची पडताळणी केली आहे काय?, या संदर्भामध्ये कार्यालयीन अभिलेख्यावरुन सांगता येणार नाही, असे तोंडी सांगितले. मात्र अपीलकर्ता यांना आवश्यक ती माहिती उपलब्ध

झालेली आहे, असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. त्यात प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी पुढे असेही सांगितले की, श्री देशमुख यांचे विरुध्द चौकशी करुन योग्य ती कार्यवाही करण्यात आलेली आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९८१/२००७

१) श्री विजय श्रीराम भोयर,
सचिव, नॅशनल एज्युकेशन सोसायटी,
द्वारा-१८४, आदिवासी नगर, मानेवाडा रोड,
नागपूर-२७. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (माध्य.)
जिल्हा परिषद, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उप शिक्षणाधिकारी
(शिक्षण विभाग माध्यमिक), जिल्हा परिषद, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १६.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.५.२००७ रोजी राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुंबई यांचेकडे दिनांक २०.४.२००७ च्या राज्य माहिती आयुक्त, नागपूर/अमरावती विभाग यांचे निर्णया विरुध्द अपील दाखल केलेले दिसून येते. राज्य माहिती आयोग हा संपुर्ण राज्यामध्ये एकच आहे. राज्य माहिती आयुक्त हे आयोगाचे सदस्य आहेत. व त्यामुळे एका राज्य माहिती आयुक्तांचा निर्णय हा राज्य माहिती आयोगाचाच निर्णय असतो. अधिनियमाचे कलम २३ प्रमाणे राज्य माहिती आयोगाच्या निर्णयास न्यायालयामध्ये आव्हान देता येत नाही. तसेच त्या विरुध्द कोणत्याही प्रकारचे अपील नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना दिनांक २१.५.२००७ रोजी राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचेकडे दाखल केलेले तिसरे अपील हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे नसल्यामुळे खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे तीसरे अपील हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे नसल्यामुळे खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १६.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९८६/२००७

१) श्री धैर्यशिल दत्तात्रय चौधरी
मु. परसोडी, पो. सरुळ, ता.बाभूळगांव,
जिल्हा यवतमाळ. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत विभाग), जिल्हा परिषद, यवतमाळ.

३) जन माहिती अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी,
पंचायत समिती, बाभूळगांव, ता. बाभूळगांव, जि. यवतमाळ. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १६.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.३.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहेत.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.९.२००६ रोजी गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाभूळगांव यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : "मार्च, २००६ ला मासिक सभा कोरम अभावी झाली नाही. (२) एप्रिल आणि मे, २००६ ला मासिक सभेविषयी (३) जून २००६ ला मासिक सभेची नोटीस दिली परंतु ३० जूनला ठरलेली ही सभा सरपंच आणि उपसरपंच बाहेरगांवी गेल्यामुळे आणि सचिव गावातच न आल्यामुळे झाली नाही. (४) २८ जुलै, २००६ ला ठरलेली मासिक सभा सचिव चिकुनगुनियामुळे आजारी असल्याने सरपंचाने घेतली नाही. (५) ऑगष्ट २००६ ची मासिक सभा घेण्याविषयी कोणतीही कार्यवाही झाली नाही ना नोटीस दिली ना सभा घेतली. अशाप्रकारे ६ ही महिन्याच्या मासिक सभा ग्रा.पं. परसोडीने घेतलेल्या नाही परंतु त्या घेतल्याचे दाखविले म्हणून कळल्यामुळे त्याबाबतीतील शहानिशा करण्यासाठी आणि सचिवाला वारंवार

प्रोसिडींगच्या प्रती मिळण्यासाठी अर्ज करुनही त्या मिळाल्या नाही तसेच मा. गट विकास अधिकारी साहेब, पं.स. बाभूळगांव कडे ३ वेळा लेखी अर्ज करुनही प्रती देण्यात आल्या नाही. करीता सविस्तर सत्य माहिती मिळविण्यासाठी एक परसोडी ग्रा.पं. चा सदस्य म्हणून मी ही माहिती मागत आहे." सदरची माहिती स्वतः प्रत्यक्ष घेणार असे नमूद केले आहे. विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक ३०.१०.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांनी उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व त्यानंतरही पुर्ण माहिती उपलब्ध झाली नसल्यामुळे राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भात सदरची माहिती ही ग्राम पंचायत स्तरावरील असल्यामुळे सचिव, ग्राम पंचायत, परसोडी हे शासकिय माहिती अधिकारी असल्याने त्यांना दिनांक २०.९.२००६ रोजी महिती उपलब्ध करुन देण्यास कळविण्यात आले असे सांगितले. त्यानंतर दिनांक ५.१०.२००६, ३.११.२००६ व ५.३.२००६ रोजी वेळोवेळी माहिती देण्यासाठी कळविण्यात आले व त्याप्रमाणे ग्राम पंचायत, परसोडी येथील वसुली पावती पुस्तक नमूना नंबर ७ चे पावती पुस्तक १ दिनांक ३०.११.२००६ अन्वये माहितीच्या पावती देण्यासाठी फी रुपये ५४/- कॅश बुकाला जमा केली असून संबंधीतास माहिती देण्यात आली. परंतु, दिनांक १०.१.२००६, २६.१.२००६, २.२.२००६ व २०.२.२००६ रोजी घेण्यात आलेल्या ग्राम सभाबाबत ग्रामसेवकांकडे दोन ग्राम पंचायतीचा प्रभार असल्यामुळे व वरील तारखेय सर्व ग्राम पंचायती मध्ये ग्राम सभा घ्यावयाच्या असल्यामुळे तेथील प्राथमिक शाळेच्या शिक्षकांकडून उपरोक्त ग्रामसभा घेण्यात आल्या. परंतु त्याबाबतचे रजिस्टर ग्रामसेवकांकडे उपलब्ध न झाल्यामुळे त्याबाबतची माहिती देता येत नाही असे जन माहिती अधिकारी तथा गट विकास अधिकारी यांनी खुलासा केलेला दिसून येतो. तसेच चिंतामण शामराव उगले यांनी ग्राम सभेच्या प्रोसिडींगच्या संदर्भामध्ये उपलब्ध कां करुन देता आली नाही याबध्दलच्या बयाणाची प्रत सुध्दा जोडण्यात आली आहे. जमा खर्चाच्या हिशोबाचे पुस्तक, त्याची छायांकित प्रत व त्यात धैर्यशिल चौधरी यांच्या झेरॉक्स खर्चाच्या संदर्भात नोंद केलेली दिसून येते. त्यावरुन अपीलकर्ता यंना माहिती उपलब्ध करुन देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे, असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही.

परंतु जी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही ती माहिती त्यांना उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांनी दिनांक १६.९.२००६ च्या अर्जामधील मागितलेल्या माहिती पैकी जी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नसेल ती माहिती छायांकित प्रतीच्या स्वरुपात हा निर्णय मिळाल्यापासून १५ दिवसांचे आंत विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात यावी व तशी पोच घेण्यात यावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १६.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९८८/२००७

१) श्री रामकृष्ण जानबाजी नन्नावरे,
रा.पो. मालक (बुज.), ता. चिमूर, जि. चंद्रपूर. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा संवर्ग विकास अधिकारी,
पंचायत समिती, चिमूर, जिल्हा चंद्रपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सचिव,
ग्राम पंचायत कार्यालय मालक (बुज.), ता. चिमूर
जिल्हा चंद्रपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १७.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.८.२००६ रोजी, सचिव/उपसरपंच/सरपंच, ग्राम पंचायत यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल : "(१) मनोरंजन भवन चाळ अंगणवाडी समोर चाल यांचे किरायाने दिलेले ठराव व ठराव क्रमांक. (२) मा. उपसरपंच बांगडे यांनी ग्रा.पं. अंगणवाडी समोरील दु.क्रं. ३ मध्ये माल हस्तांतरीत करण्याबाबत कां सांगितले. (३) दि. १४.८.२००६ सायकल स्टोअर्सच्या सामान कां जप्त करण्यात आला. (४) दिनांक १४.८.२००६ चा जप्ती पावती (५) १४.८.२००६ ताबा पावती याबाबत. तसेच माझे कडून ४५००/- रुपये उपसरपंच वामन बांगडे यांनी चाळ बांधकाम करुन क्रमांक ३ अंगणवाडी समोरील देतो असे आमीश दाखविले. व माल टाकण्यास उपसरपंच यांनी सांगितले व त्यांनीच माझ्यावर अतिक्रमण माल जप्त ताबा पावती याबाबत नोटीस दिले. त्याबाबत न्याय मिळवून द्यावा. याबाबत संपूर्ण ती

माहिती ठराव व ठरावाच्या सत्य प्रती मिळण्याबाबत उपसरपंच यांनी रुपये ४५००/- रुपये घेतले तेव्हा वेळा धनराज (मिस्त्री) तुकाराम खोब्रागडे इत्यादी होते."

३. सदरची माहिती व्यक्तीश: घेणार असे नमूद केले आहे. विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक १८.१०.२००६ रोजी प्रथम अपील संवर्ग विकास अधिकारी यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भात सुध्दा माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

४. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ५.९.२००८ रोजी माहिती उपलब्ध झाली असून माहिती व माहितीच्या सत्यप्रती मला मिळाल्या. आता मला संबंधीत दिनांकाच्या अर्जानुसार कोणतीही माहिती घेणे बाकी नाही व संबंधीत प्रकरणात आता मला काहीही सांगावयाचे नाही, याबाबत माझी कोणतीही तक्रार नाही, असे लेखी दिलेले आहे. परंतु अपीलकर्ता यांना माहिती विलंबाने उपलब्ध करुन दिली त्याकरीता सचिव, ग्राम पंचायत यांनी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा : "मी ग्रामपंचायत मासळ (बु.) येथे दि. २४.८.२००७ पासून कार्यरत असून तेव्हा पासून सदर माहितीच्या अर्जाबाबत मला कोणतीही लेखी वा तोंडी पूर्वसूचना देण्यात आली नव्हती, तसेच अर्जदाराकडून सुध्दा माहितीबाबत कोणतीही विचारणा केल्या गेली नाही. त्यामुळे मी आपली सुनावणीची नोटीस प्राप्त होईपर्यंत याबाबतीत अनभिज्ञ होतो. परंतु आपली सुनावणीची नोटीस जा.क्रं./रामाआ/अपील/३१९९/०८ दि. २५.८.२००८ ची नोटीस प्राप्त होताच अर्जदारास दि. ९.९.२००८ ला माहितीचा अधिकार कायदा २००५ नुसार दि. २१.८.२००६ चे अर्जानुसार मागितलेली माहिती व आवश्यक माहितीच्या सत्यप्रती अर्जदारास देण्यात आल्या."

५. असे असले तरी अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांच्यावर अन्याय झालेला आहे व त्यांना दुकानासाठी गाळा उपलब्ध झालेला नाही. मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता उपसरपंच यांनी ४५००/- रुपये घेतले, असे त्यांनी नमूद केले आहे. परंतु अपीलकर्ता यांचेजवळ त्याबाबतचा लेखी पुरावा नाही. मात्र त्यांनी साक्षीदारांची नांवे दिलेली आहेत. तसेच या संदर्भामध्ये उपसरपंच तसेच इतर साक्षीदार यांचे बयाण घेवून गट विकास अधिकारी यांनी

अपीलकर्ता यांना न्याय मिळेल अशा प्रकारची चौकशी करुन राज्य माहिती आयोगाकडे अहवाल सादर करणे संयुक्तिक राहील. त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये गट विकास अधिकारी यांनी हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत चौकशी करावी व तसा अहवाल राज्य माहिती आयोगाकडे सादर करावा.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १७.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १३२९/२००७

१) श्री संजय रमेशकुमार अग्रवाल,
रा.केवलनगर, केडीया आईस फॅक्टरी के सामने,
राधाकृष्ण टॉकीज, अकोला, ता.जि. अकोला. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी
जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल,
बाभूळगांव, ता.जि. अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा प्रिंन्सिपाल,
जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल,
बाभूळगांव, ता.जि. अकोला. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक ३०.८.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.९.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी दिनांक ५.५.२००८ रोजी घेण्यात आली. अपीलकर्ता व त्यांचे तर्फे ॲड.श्री एल.पी. यावलकर तसेच उत्तरवादी यांचे तर्फे ॲड. श्री जी.के. सारडा व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.६.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी म्हणून प्राचार्य जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल, बाभूळगांव, ता.जि. अकोला यांना खालीलप्रमाणे माहिती मागीतलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :

"(१) What is the procedure for admission to B.D.S. Course in the College.

(२) What is the intake capacity of first B.D.S. of your College.

(३) What is the semester fees for B.D.S. Course.

(४) What is the amount of donation required for getting admition to the B.D.S. Course.

(५) Whether the receipts are being issued towards the payment of donation.

(६) Whether the donation is mandatory and compulsory.

(७) What is the number of teaching staff of your college.

(८) What is the numbers of non teaching staff alongwith their list serving with your college.

(९) What is the scale of payment being made to the entire staff of your college.

(१०) Whether the payments are made regularly to the staff.

(११) What is the amount of total fees received by your college during previous academic year i.e. २००५-२००६.

(१२) What are the expenses required to be incurred upon the candidates.

(१३) Whether your college is having any mess facility.

(१४) What are the mess charges per student.

१५) Does your college provides accommodation for the out station students for their lodging.

(१६) What are the charges per annum for the Hostel facility.

(१७) What is the percentage of free seats and payment seats.

(१८) What is the fee provided by Government for free seat students and what is the fee permitted by the Government for payment seats."

३. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.७.२००६ रोजी अध्यक्ष तथा प्रथम अपीलीय अधिकारी जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल, बाभूळगांव, ता.जि. अकोला यांचेकडे दिनांक ११.७.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व प्रथम अपीलात सुध्दा निर्णय दिलेला नसल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

४. सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये अपीलार्थी यांनी खालीलप्रमाणे लेखी युक्तिवाद दाखल केला आहे.

लेखी युक्तिवाद : "(१) वरील अपीलमध्ये दि. ३१.३.२००८ रोजी गैरअपीलार्थी यांनी लेखी जबाब सादर केले. त्या दिवशी अपीलार्थी यांनी यादीप्रमाणे दस्तऐवज अपीलात दाखल करुन युक्तीवाद केले आणि गैरअपीलार्थी तर्फे त्यांच्या वकीलाने सुध्दा युक्तीवाद केले नंतर सदर अपील अंतिम आदेशाकरीता दि. २१.४.२००८ ला ठेवण्यात आले. दि. २१.४.२००८ रोजी आदेश पारित न करता विद्यमान साहेबांनी दोन्ही पक्षांना लेखी युक्तीवाद सादर करण्यास सूचविले म्हणून अपीलार्थी लेखी युक्तीवाद सादर करीत आहे.

(२) अपीलार्थी हा अकोला येथील रहिवाशी असून भारताचा नागरिक आहे व तो अकोला येथे व्यवसाय करतो. अपीलार्थी हा भ्रष्टाचार विरोधी मंच (अखिल भारतीय) अकोला शहराचा युवा अध्यक्ष नेमलेला आहे. अपीलार्थीने माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत गैरअपीलार्थी नं. १ कडे दि. ३.६.२००६ रोजी अर्ज देवून त्यासोबत जोडलेल्या पत्रात नमुद केलेली माहिती मागितली. सदरचे अर्ज गैरअपीलार्थी नं.१ यांना दिनांक ३.६.२००६ रोजी मिळाले त्याबाबत सदरचे अर्जाची कार्यालयीन प्रतीची झेरॉक्स प्रत अपील सोबत जोडलेली आहे. त्यावर गैरअपीलार्थी नं. १ ची सही आहे. सदरचे अर्ज मिळाल्यानंतर गैरअपीलार्थी नं.१ यांनी कोणतेही प्रतिसाद, पत्र/जबाब किंवा निर्णय दिले नाही आणि माहितीही पुरविली नाही. शेवटी मुदत संपल्यानंतर मुदतीत अपीलार्थीने माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम १९(१) अंतर्गत अपील दिनांक ११.७.२००६ ची गैरअपीलार्थी नं. २ कडे रजि.पोस्ट पोचपावतीद्वारे दाखल केली जी गैरअपीलार्थी नं. २ ला दि. १५.७.२००६ रोजी मिळाली. अपीलार्थीने प्रस्तुत अपीलमध्ये गैरअपीलार्थी नं. २ कडे दाखल केलेले अपील व त्यासोबत जोडलेल्या कागदपत्रांची

झेरॉक्स प्रत आणि पोस्टाची पोचपावतीची झेरॉक्स प्रत इत्यादि कागदपत्रे अपील सोबत दाखल केले आहे. गैरअपीलार्थी नं. २ ला अपील दि. १५.७.२००६ रोजी मिळाल्यानंतर गैरअपीलार्थी नं. २ ने सदर अपील बाबत काहीएक सुनावणी घेतली नाही व त्यात मुदतीत निर्णय सुध्दा दिले नाही. म्हणून मुदत संपल्यानंतर अपीलार्थीने मुदतीत प्रस्तुत अपील सर्व आवश्यक कागदपत्रासह माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत विद्यमान राज्य माहिती आयोग मुंबई यांच्याकउे रजि.पोस्टाने दिनांक २.९.२००६ रोजी पाठविले.

(३) प्रस्तुत अपील पहिल्यांदा दि. २८.३.२००८ रोजी सुनावणी करीता ठेवण्यात आली. दिनांक २८.३.२००८ रोजी गैरअपीलार्थी यांनी वेळ मागितल्याने अपीलाची सुनावणी दिनांक ३१.३.२००८ रोजी ठेवण्यात आली. गैरअपीलार्थी नं.१ व २ यांनी आपआपल्या सहिनिशी लेखी जबाब आणि सोबत आवश्यक तो खुलासा दाखल केला आहे. दोन्ही गैरअपीलार्थीने अपीलात दाखल केलेले लेखी जबाबद्वारे पहिल्यांदा कळविले आहे की, जमनलाल गोयनका डेन्टल कॅालेज व हॅास्पीटल, अकोला ही खाजगी महाविद्यालय असून अनुदानित महाविद्यालय नाही. तसेच सरकार कडून कोणतीही आर्थिक मदत मिळत नाही आणि कॅालेजची मालकी, नियंत्रण आणि आर्थीक व्यवहार हे सरकारद्वारे होत नसल्याने गैरअपीलार्थीची कॅालेज ही माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २(ह) प्रमाणे सरकारी प्राधिकरण (पब्लिक ऑथारिटी) च्या परिभाषेत मोडत नाही. म्हणून त्यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ लागू होत नाही.

(४) गैरअपीलार्थीच्या जबाबावर अपीलार्थीचे म्हणणे की, गैरअपीलार्थीची जमनलाल गोयनका डेन्टल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल, अकोला ही कॅालेज सोसायटी रजिस्ट्रेशन ॲक्ट व सार्वजनिक

न्यास अधिनियम अंतर्गत रजिस्टर्ड असलेली विदर्भ मेडीकल एज्युकेशन ॲन्ड रिसर्च सेंटर ही संस्था चालविते. गैरअपीलार्थीचे महाविद्यालय रजिस्टर्ड संस्थेद्वारे चालविण्यात येत आहे व सदर रजिस्टर्ड संस्था ही सह धर्मदाय आयुक्त/संस्था निबंधक द्वारे नियंत्रण करण्यात येते म्हणजे सदरहू संस्था व त्या अंतर्गत चालविण्यात येणा-या कॅालेजवर अप्रत्यक्षपणे सरकारचा नियंत्रण आहे. तसेच सदर कॅालेजने इंडियन मेडीकल काऊन्सिल नई दिल्लीची परवानगी घेतलेली असून सदर कॅालेज अमरावती विद्यापीठाला संलग्न आहे. सदर कॅालेज ही ऑटोनॅामस कॅालेज नाही. गैरअर्जदाराची कॅालेज ही वैद्यकिय अध्ययन करीता महाराष्ट्र सरकारने जाहिर केलेल्या वैद्यकिय महाविद्यालयापैकी एक महाविद्यालय आहे आणि गैरअर्जदारांच्या महाविद्यालयाचे नांव मध्यवर्ती प्रवेशकरीता सरकारने यादीमध्ये समाविष्ट केलेले आहेत. गैरअपीलार्थीच्या कॅालेजमधील ॲडमिशन हया महाराष्ट्र सरकारने ठरवून दिलेल्या मध्यवर्ती प्रवेशानुसारच महाराष्ट्र सरकार द्वारे घेतलेल्या पी.एम.टी. परीक्षेच्या आधारावर सरकारद्वारेच नियुक्त केलेल्या बोर्ड/समिती द्वारे होतात. गैरअपीलार्थी कॅालेज चालविणारी संस्थेला मॅनेजमेंट कोटा अंतर्गत फक्त ठराविक ॲडमीशन देता येते ती सुध्दा विद्यापीठ नियमानुसार करणे आवश्यक असून त्यास विद्यापीठाची मंजूरात मिळाल्यानंतरच ॲडमीशन मान्य होते. म्हणजे एकंदरीत गैरअपीलार्थीच्या कॅालेज मधील प्रवेश प्रक्रिया ही महाराष्ट्र शासनाच्या नियमानुसार व महाराष्ट्र शासनाने स्थापित केलेल्या बोर्ड/समिती द्वारे विद्यापीठाच्या विषयांतर्गतच होते. विद्यार्थ्याकडून घेण्यात येणारी फी सुध्दा महाराष्ट्र सरकार किंवा मेडीकल काऊन्सिलने ठरविल्यानुसार गैरअपीलार्थीला घ्यावी लागते त्यापेक्षा जास्त किंवा वेगळी फी गैरअपीलार्थीला घेता येत नाही.

(५) गैरअपीलार्थीच्या कॅालेज मधील कर्मचा-यांना सुध्दा विद्यापीठ अधिनियम आणि महाराष्ट्र शासनाचे प्रचलित कायदे, अधिनियम आणि सेवा पुस्तिकेतील नियम व उपनियम लागु होतात आणि त्यांना वेतन, निवृत्ती वेतन व इतर फायदे सुध्दा सरकारने ठरवून दिलेल्या नियमानुसार मिळतात. एकंदरीत गैरअपीलार्थीच्या कॅालेज मधील कर्मचारी हे निमसरकारी कर्मचारी मानल्या जातात व त्या अनुषंगाने त्यांना वेतन व फायदे मिळतात. गैरअपीलार्थीच्या कॅालेज मधील विद्यार्थ्यांची परीक्षा सुध्दा विद्यापीठाच्या नियमानुसार व सरकारने ठरवून दिलेल्या नियमानुसारच विद्यापीठाच्या देखरेखीखाली होतात. एकंदरीत गैरअपीलार्थीची कॅालेज मध्ये प्रवेश, फीस, परीक्षा विद्यार्थ्यांना असलेली सोयी, शिक्षणाबाबतची व्यवस्था इत्यादि सर्व बाबी ही सरकार व मेडीकल काऊन्सिल नई दिल्ली यांच्या द्वारे नियुक्त केलेली समिती/बोर्ड च्या देखरेखी खाली हाते. गैरअपीलार्थीच्या कॅालेजला महाराष्ट्र सरकारने वेळोवेळी ठरवून दिलेले नियम आध्यादेश हे बंधनकारक आहे. सदर कॅालेजवर महाराष्ट्र सरकारचे किंवा सरकारने नेमलेल्या बोर्ड/समिती चे नियंत्रण आहे व त्यांच्याच नियंत्रण व मार्गदर्शनाखाली आणि ठरवून दिलेल्या नियमानुसारच सदर कॅालेज चालविण्यात येते म्हणून गैरअपीलार्थीची कॅालेज ही खाजगी कॅालेज नाही व त्यांचे स्वताचे वेगळे कोणतेही नियम व अधिकार कॅालेज चालविण्याकरीता लागु पडत नाही. अपीलार्थीने दाखल केले कागदपत्रावरुन स्पष्ट होते की, गैरअपीलार्थीची कॅालेज ही अमरावती विद्यापीठ आणि महाराष्ट्र शासनाच्या देखरेखीखाली व नियंत्रणा अंतर्गत तसेच त्यांनी ठरवून दिलेल्या नियम अंतर्गत चालविण्यात येते. म्हणून सदर कॅालेज वरील नियंत्रण सरकारचा असून गैरअपीलार्थीचे कॅालेज चालविण्यात सरकारचा हस्तक्षेप आहे हे पुर्णपणे सिध्द होते.

(६) गैरअपीलार्थी क्रं. १ व २ यांनी लेखी जबाब सोबत दाखल केलेले खूलासा वर माहिती अधिकारी व अपीलीय अधिकारी म्हणून सहया केलेल्या आहेत. दिनांक ३१.३.२००८ रोजी युक्तीवादाच्या वेळेस गैरअपीलार्थीच्या वकीलाने सांगितले होते की, त्यांच्या कॅालेज मध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम अंतर्गत विद्यापीठाच्या सांगण्यानुसार माहिती अधिकारी व अपीलीय अधिकारी नेमण्यात आले. असे वरील सर्व बाबींवरुन हे स्पष्ट आहे की, गैरअपीलार्थीची कॅालेज ही रजिस्टर्ड संस्थेद्वारे चालविण्यात येते व सदरहू कॅालेज वरील नियंत्रण हा सदर रजिस्टर्ड संस्थेद्वारे, अमरावती विद्यापीठ द्वारे, इंडियन मेडीकल काऊन्सिल द्वारे अणि महाराष्ट्र शासनाने नियुक्त केलेल्या बोर्ड/समिती द्वारे करण्यात येते म्हणून सदरहू कॅालेजवर सरकारचे नियंत्रण व त्याचे कार्यात सरकारचे हस्तक्षेप असून अप्रत्यक्षपणे सहकार्यही आहे. म्हणून गैरअर्जदाराची कॅालेज ही माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २ (ह) "सरकारी प्राधिकरण" (पब्लिक ऑथरिटी) च्या परिभाषेत मोडते आणि माहितीचा अधिकार अधिनियम हा गैरअपीलार्थीच्या कॅालेजला लागु आहे. विद्यापीठच्या सूचनेनुसार माहितीचा अधिकार अधिनियम अंतर्गत माहिती अधिकारी व अपीलीय अधिकारीची नियुक्तीही केलेली असल्याने गैरअपीलार्थी नं.१ यांना अर्ज मिळाल्यानंतर आवश्यक ती माहिती अर्जदाराला म्हणजे अपीलार्थीला मुदतीत देणे बंधनकारक होते. परंतु गैरअपीलार्थी नं. १ यांनी जाणून-बुजून व हेतुपुरस्पर माहितीचा अधिकार अधिनियम मधील तरतुदीचा अवमान करुन आणि कोणतेही जबाब व कारण न देता माहिती अर्जदाराला पुरविली नाही. त्यानंतर त्याच कॅालेज मधील वरिष्ठ अधिकारी हे अपीलीय अधिकारी असल्याने त्यांनी सुध्दा त्यांच्या कॅालेजमधील माहिती

अधिकारी विरुध्द कोणतेही आदेश पारित न करण्याचे हेतुने सदर अपील मध्ये सुनावणी घेतली नाही व निर्णयही दिले नाही. म्हणून एकंदरीत दोन्ही अपीलार्थीने माहितीचा अधिकार अधिनियम मधील तरतुदींचा भंग केला असून हेतुपुरस्पर खोटया कारणाने अर्जदार/अपीलार्थी यांनी मागितलेली माहिती दिलेली नाही.

(७) प्रस्तुत अपीलची नोटीस मिळाल्यानंतरही आजपर्यंत गैरअपीलार्थी यांनी अपीलार्थींना माहिती दिली नाही व विद्यमान आयोग समोर खोटे नमुद केले आहे की, त्यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम लागु होत नाही. गैरअपीलार्थी यांची कॅालेज ही खाजगी कॅालेज असून सरकारचा काहीही हस्तक्षेप, मदत व नियंत्रण नसल्याबाबतचा कोणताही कागदोपत्री पुरावा दाखल केलेला नाही. म्हणून गैरअपीलार्थींचे म्हणणे की, त्यांची कॅालेज/संस्था ही सरकारी प्राधिकरण (पब्लिक ऑथारिटी) च्या परिभाषेत मोडत नाही व माहितीचा अधिकार अधिनियम लागु होत नाही हे म्हणणे पुर्णतः चूकीचे आहे. वास्तविक माहितीचा अधिकार अधिनियम हा गैरअपीलार्थी यांना पुर्णतः लागु पडते आणि माहितीचा अधिकार अधिनियम अंतर्गत अर्जदाराने दाखल केलेल्या अर्जानुसार माहिती देणे गैरअपीलार्थींना बंधनकारक आहे. परंतु गैरअपीलार्थी यांनी हेतुपुरस्पर व जाणुन-बुजून आणि माहितीचा अधिकार अधिनियमचे तरतुदींचा भंग करुन माहिती पुरविली नाही म्हणून त्यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या तरतुदी अंतर्गत गुन्हा केला असल्याने त्यांना नियमानुसार दंड व शासन व्हावे आणि गैरअपीलार्थी यांनी अर्जानुसार त्वरित सर्व माहिती अर्जदार/अपीलार्थीला देण्याचे आदेश द्यावे, ही विनंती."

५. तसेच उत्तरवादी यांचे तर्फे खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला असून लेखी युक्तिवाद खालीलप्रमाणे दाखल केला आहे.

WRITTEN SUBMISSION ON BEHALF OF RESPONDENTS

"१. That the present appeal is not tenable. At the outset it is submitted that the jamanlal Goenka Dental and Hospital is a private unaided college and does not receive any financial aids from the Government. The college is not owned, controlled or substantially financed by the Government. Hence, the College is not a "Public Authority" within meaning of section २(h) of Right to Information Act, २००५. Hence, the respondents are not required to furnish information under the provisions of Right to Information Act, २००५. Hence, on this short ground the appeal is liable to be dismissed.

२. Without prejudice to the above mentioned facts, it is submitted that the present appeal is barred by limitation. The delay has not been explained by the appellant. On this ground also the appeal is liable to be dismissed. So also the application first appeal have not been filed before proper authorities.

३. It is submitted that the present appeal has been filed only with intention to harass the respondents. Hence, the appeal may kindly be dismissed with heavy compensatory costs."

WRITTEN NOTES OF ARGUMENT ON BEHALF OF RESPONDENTS

"१. At the outset it is submitted that the Jamanlal Goenka Dental College and Hospital is not a "Public Authority" within meaning of Right to Information Act. As per the provisions of section २(h) of the Right to Information Act, the expression "Public Authority" has been defined as-

"Public Authority" means any authority or body or institution of self government established or constituted-

a) by or under the constitutions;

b) by any other law made by Parliament;

c) by any other law made by State Legislature;

d) by notification issued or order made by the appropriate Government, and includes any-

i) body owned, controlled or substantially financed;

ii) non Government organization substantially financed, directly or indirectly by funds provided by the appropriate Government.

It is submitted that prima facie the college is not covered by clauses (a) to (c)- As regards to clause (d) it is submitted that the Jamanlal Goenka Dental College and Hospital is an unaided private Dental College. The college does not receive any financial aids from the Central or Satate Government or any other government agency. The College is run out of the funds collected from the students as fees. Thus, the college is not covered even by clause (d)(ii) of the Definition.

२. It is submitted that the college is owned and managed by Vidarbha Medical and Dental Education Society. The college is not controlled by Satate Government or Central Government.

३. It has been argued by the appellant that the college is controlled by the university as the college as the admissions are granted by centralized procedure. In this respect it is submitted that as per judgment of Honorable Apex Court in TMA Pai Foundation (२००२) ८ SCC ५३७, Unaided Private Medical and Dental Colleges have right to admit students and to hold the common entrance test. The admissions to the Unaided Private Medical and Dental colleges are granted by holding Common Entrance Test. The commons Entrance Test is conducted to

avoid inconvenience to the students to apply to each and every college, in which he desires to get admission. The Common Entrance Test is conducted by the Competent Authority appointed by the Association of Management of Unaided Private Medical and Dental Colleges. The admissions are granted purely on merit basis. Hence, there is not control of University/Government in grantng admissions to the College.

४. Further it has been argued that the College teaches the syllabus prescribed by the University and approval of University is necessary for appointments of teaching staff. In this respect it is submitted that the College is a Dental College and it is affiliated to the University. The degree of B.D.S. is granted by University. For that purposes it is necessary for the college to teach the syllabus prescribed by the University. So also approval for appointment of teaching staff is necessary as the University Prescribes qualifications for staff teaching the syllabus prescribed by the University. It is submitted that the appointments are made by the College and subsequently approval is sought from the University. The university cannot directly appoint any person as Lecture/Reader/Professor in the college. Hence, in substance,

there is not control of University for appointment of teaching staff beyond prescribing the qualifications for such appointments. Under the circumstances, it is submitted that the college is not controlled by the University. The college is managed and controlled by the Society.

५. Further, it is submitted that the definition of Public Authority contemplatels control of government i.e. Central Government or State Government. Without prejudice to the above submissions, it is submitted that University is not a Government and hence, the control of University, even if there would have been any, cannot be termed as control of Government. Under the circumstances, the college is not a Public Authority even within meaning of section २(h) of the Right to Information Act and is not governed by Right to Information Act. On this short ground, the appeal is liable to be dismissed and it be dismissed with costs.

६. Without prejudice to the above submissions, it is submitted that the application under the Right to Information Act has been made to principal of the College. It is submitted that the Principal of the college is not the "Information Officer" of the College. So also the First appeal has

been filed before President of the Society, who is not the First Appellate Authority of the College. Hence, the application and appeal have not been filed before the proper authorities and on this ground the appeal is liable to be dismissed.

७. In view of above submissions, the appeal is liable to be dismissed and it be dismissed with costs."

६. अपीलकर्ता यांनी पुरावा म्हणून Association of Management of Unaided Private Medical and Dental Colleges, Maharashtra चे माहिती पत्रकाची प्रत सादर केली आहे. आयोगाने जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल, बाभूळगांव, ता. जि. अकोला हे महाविद्यालय तसेच संस्था माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (ज) प्रमाणे "सार्वजनिक प्राधिकरण" या संज्ञेच्या व्याख्येत येते किंवा कसे? असे सचिव, वैद्यकिय शिक्षण व ड्रग्ज विभाग यांचा अभिप्राय मागविला होता. माहिती अधिकारातील अधिनियम २ (ज) (ग) मध्ये नमूद केल्यानुसार जमनलाल गोयनका डेंटल मेडिकल कॅालेज ॲन्ड हॅास्पीटल, बाभूळगांव, ता.जि. अकोला या संस्थेची नोंदणी धर्मदाय आयुक्त व संस्था नोंदणी कायद्याद्वारे करण्यात आलेली आहे. तथापि, याच अधिनियमातील कलम २(घ)(१) नुसार सदर्हु संस्थेस शासनाकडून प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष आर्थिक मदत केली जात नाही. त्यामुळे सदर संस्थेचा "सार्वजनिक प्राधिकरण" या संज्ञेच्या व्याख्येत समावेश होत

नाही असे वैद्यकिय शिक्षण व औषधी द्रव्य विभागाचे अवर सचिव यांनी आयोगास कळविले आहे. दोनही बाजूनी वर नमूद केलेल्या वकीलांनी तोंडी युक्तिवाद सुध्दा केला आहे.

७. वरील दोनही खुलाशावरुन व केलेल्या युक्तिवादावरुन अधिनियमात दिलेली सार्वजनिक प्राधिकरणाची व्याख्या तपासून पाहाणे आवश्यक आहे. व त्याकरीता अधिनियमातील इंग्रजी भाषेतील "Public Authority" ची व्याख्या खालीलप्रमाणे आहे.

"२ (J) **Public Authority**" means any authority or body or institution of self government established or constituted,-

a) by or under the constitutions;

b) by any other law made by Parliament;

c) by any other law made by State Legislature;

d) by notification issued or order made by the appropriate Government, and includes any-

i) body owned, controlled or substantially financed;

ii) non Government organization substantially financed, directly or indirectly by funds provided by the appropriate Government."

८. उपरोक्त महाविद्यालय हे वरील व्याख्येप्रमाणे सकृत दर्शनी संसदेने तयार केलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्याद्वारे प्रत्यक्ष गठीत केलेले नाही. सकृत दर्शनी राज्य विधान मंडळाने तयार केलेल्या कोणत्याही कायद्याद्वारे प्रत्यक्ष गठीत केलेले नाही. तसेच शासनाकडून निधीद्वारे

प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे मोठया प्रमाणात वित्त पुरवठा सुध्दा केल्या जात नाही असे दिसते. परंतु, गठित 'constituted' किंवा स्थापन 'established' हया शब्दाची व्याप्ती तपासून पहाणे आवश्यक आहे. तसेच व्याख्येतील (घ) मधील समूचित शासनाने काढलेल्या अधिसूचनेच्या द्वारे किंवा आदेशाद्वारे स्थापन करण्यात आलेले किंवा गठीत करण्यात आलेले कोणतेही प्राधिकरण किंवा निकाय या तरतुदी बरोबर तपासणे आवश्यक आहे. तसेच "समुचित शासनाचे नियंत्रण असलेले" या संदर्भात अपीलकर्ता यांनी उपरोक्त अधिनियमांचा संदर्भ दिला असल्याने त्या अधिनियमांच्या तरतुदी या व्याख्येशी सुध्दा तपासणे आवश्यक आहे.

८. उपरोक्त संबंधित अपीलकर्ता यांनी निदर्शनास आणलेल्या अधिनियमांच्या तरतुदी व विना अनुदानित खाजगी महाविद्यालयांच्या बाबत मा. सर्वोच्य न्यायालय किंवा मा. उच्च न्यायालयाचे निर्णय आहेत काय याची माहिती घेणे संयुक्तिक असल्याने उन्नीकृष्णन विरुध्द स्टेट ऑफ आंध्र प्रदेश (१९९३)-१, सुप्रिम कोर्ट केस ६४५, अे.आय.आर. १९९८, पंजाब ॲन्ड हरियाणा-१, तसेच अे.आय.आर. २००८ पंजाब ॲन्ड हरियाणा-११७ या केस मधील निर्णय आयोगाने अवलोकन केले.

९. उन्नीकृष्णन जे.पी. ॲन्ड अदर विरुध्द स्टेट ऑफ आंध्र प्रदेश आणि अदरर्स या याचिकेमध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या पुर्ण पीठाने खाजगी विना अनुदानित/अनुदानित/संलग्न व्यावसायिक अभ्यासक्रम असलेल्या शिक्षण संस्थेच्या संदर्भामध्ये उदा. वैद्यकिय/अभियांत्रिकीच्या प्रवेश व कॅपिटेशन फी घेण्याच्या संदर्भामध्ये जो निर्णय दिलेला आहे, त्या निर्णयामध्ये परिच्छेद १८७ मध्ये युनिव्हर्सिटी ग्रान्ट कमिशन ॲक्ट, १९५६ च्या तरतूदी व परिच्छेद १८९ मध्ये ऑल

मेडीकल कौन्सिल ॲक्ट, च्या तरतूदींची चर्चा केली आहे. ती खालीलप्रमाणे आहे.(पान क्रं.७४२ ते ७४६)

"University Grants Commission Act.

१८७. The University Grants Commission Act was enacted by the Parliament in १९५६ to provide for the coordination and determination of standards in universities and for that purpose to establish a University Grants Commission. Chapter III deals with the powers and functions of the Commission Section १२ empowers the Commission to take, in consultation with the Universities and other concerned bodies, all such steps as it may think fit for the promotion and coordination of university education and for the determination and maintenance of standards of teaching, examination and research in the Universities. Section १२-A is relevant for our purposes. Clause (a) in sub section (१) defines the expression 'affiliation'. It reads;

"१२-A(१)(a) 'affiliation' together with its grammatical variations, includes in relation to a college, recognition of such college by association of such college, with, and admission of such college to the

privileges of, a University" Clause (b) defines the expression 'college' in the following words;

१२-A (१)(b) 'college' means any institution, whether known as such or by any other name which provides for a course of study for obtaining any qualification from a university and which, in accordance with the rules and regulations of such university, is recognized as competent to provide for such course of study and present students undergoing such course of study for the examination for the award of such qualification;" Sub-section (१) of Section २२ which occurs in Chapter IV declares that "the right of conferring or granting degree shall be exercised only by a University established or incorporated by or under a Central Act, a provincial Act or a State Act or an institution deemed to be a University under Section ३ or an institution specially empowered by an Act of Parliament to confer or grant degrees". Sub-section (२) emphatically declares that "save as provided in sub-section(१), no person or authority shall confer or grant or hold himself or itself out as entitled to confer or grant any degree". Sub-section (३) defines the expression ' degree'. It means any such degree as may, with the previous approval of the

Central Government, be specified in this behalf by the Commission by notification in the Official Gazette". Section २३ prohibits the use of the word 'University' in the name of any institution other than a University established or incorporated under an enactment or a deemed University. Section २४ provides for penalties for violation of Section २२ and २३. Section २५ confers the rule-making power upon the Central Government while Section २६ confers the regulation-making power upon the Commission. The First Schedule mentions the names of the Universities and the recognized medical qualifications awarded by them. Same is done by Part I of the Third Schedule.

Indian - Medical Council Act:

१८८. The Medical Council Act, १९५६ was enacted by the Parliament to provide for the reconstitution of the Medical Council of India and the maintenance of a medical register for India and for matters connected therewith. The expression 'recognized medical qualification' is defined in clause (h) of Section २ to mean "any of the medical qualifications included in the schedules". The expression 'approved institution' has been defined in clause (a) to mean "a hospital, health centre or every such institution recognized by a University as an

institution in which a person may undergo training, if any, required by his course of study before the award of any medical qualification to his".

Section ११ declares that the medical qualifications granted by any University or medical institution in India which are included in the First Schedule to the Act shall be recognised medical qualifications for the purposes of the Act. It also provides the procedure for any University or medical institution applying to the Central Government for recognizing new or other qualifications. Section १३ says that the medical qualifications granted by medical institutions in India not included in the First Schedule but included in Part १ of the Third Schedule shall also be recognized medical qualifications for the purposes of the Act. Section १९ provides for withdrawal of recognition in cases where the Council finds lowering of standards of proficiency, knowledge or skill. Section २१ provides for the maintenance of an Indian Medical Register. Section २७ says that a person registered in the Indian Medical Council Register shall be entitled to practice as a medical practitioner in any part of India and to recover in due course of law in respect of such practice any expenses, charges or fees to which he is entitled. Section ३२ confers the regulation-making power upon the Council. The First Schedule mentions

the names of the Universities and the recognized medical qualifications awarded by them. Same is done by Part I of the Third Schedule.

परिच्छेद १९२ व त्यावरुन खालीलप्रमाणे मा. पूर्ण पिठाने परिच्छेद २०३, २०४ मध्ये खालीलप्रमाणे निष्कर्ष काढलेला आहे तो खालीलप्रमाणे -

२०३. For the purpose of these cases, we shall proceed on the assumption that a person or body of persons has a right to establish an educational institution in this country. But this right, we must make it clear, is not an absolute one. It is subject to such law as may be made by the State in the interest of general public.

२०४. We must, however, make it clear, and which is of crucial importance herein, that the right to establish an educational institution does not carry with it the right to recognition or the right to affiliation. In Ahmedabad St.Xaviers College Society vs. State of Gujarat it has been held uniformly by all the nine learned Judges that there is no fundamental right to affiliation. Ray, C.J., stated that this has been "the consistent view of this Court". They also recognized that recognition or affiliation is essential for a meaningful exercise of the right to establish and administer educational institution. Recognition may be granted either by the Government or any other authority or body empowered to accord

recognitions. Similarly, affiliation may be granted either by the University or any other academic or other body empowered to grant affiliation to other educational institutions. In other words, it is open to a person to establish an educational institution, admit students, impart education, conduct examination and award certificate to them. But he, or the educational institution has no right to insist that the certificates or degrees (if they can be called as such) awarded by such institution should be recognized by the State- much less have they the right to say that the students trained by the institution should be admitted to examinations conducted by the University or by the Government or any other authority, as the case may be. The institution has to seek such recognition or affiliation from the appropriate agency. Grant of recognition and /or affiliation is not a matter of course nor is it a formality. Admission to the privileges of a University is a power to be exercised with great care, keeping in view the interest of the general public and the nation. It is a matter of substantial significance- the very life blood of a private educational institution. Ordinarily speaking, no educational institution can run or survive unless it is recognized by the Government or the appropriate authority and/or is affiliated to one or the

other Universities in the country. Unless it is recognized and /or affiliated as stated above, its certificates will be of no use. No one would join such educational institution. As a matter of fact, by virtue of the provisions of the U.G.C. Act, noticed hereinabove, no educational institution in this country except a University is entitled to award degrees. It is for this reason that all the private educational institutions seek recognition and/or affiliation with a view to enable them to send the students trained by them to appear at the examinations conducted by the Government/University will award its degree/diploma/certificate to them. These educational institutions follow the syllabus prescribed by the Government/University, have the same courses of study, and follow the same method of teaching and training. They do not award their own degrees/qualifications. They prepare their students for University/Government examinations, requests the University/Government to permit them to appear at the examinations conducted by them and to award the appropriate degrees to them. Clearly and indubitably, the recognized/affiliated private educational institutions, supplement the function performed by the institutions of the State. Theirs is not an independent activity but one closely allied to and supplemental to the

activity of the State. In the above circumstances, it is idle to contend that imparting of education is a business like any other business or that it is an activity akin to any other activity like building of roads, bridges etc. In short, the position is this: No educational institution except a University can award degrees (Sections २२ and २३ of the U.G.C. Act.) The private educational institutions cannot award their own degrees. Even if they award any certificates or other testimonials they have no practical value inasmuch as they are not good for obtaining any employment under the State or for admission into higher courses of study. The private educational institutions merely supplement the effort of the State in educating the people, as explained above. It is not an independent activity. It is an activity supplemental to the principal activity carried on by the State. No private educational institution can survive or subsist without recognition and/or affiliation. The bodies which grant recognition and/or affiliation are the authorities of the State. In such a situation, it is obligatory-in the interest of general public-upon the authority granting recognition or affiliation to insist upon such conditions as are appropriate to ensure not only education of requisite standard but also fairness and equal treatment in the matter of admission of students.

Since the recognizing/affiliating authority is the State, it is under an obligation to impose such conditions as part of its duty enjoined upon it by Article १४ of the Constitution. It cannot allow itself or its power and privilege to be used unfairly. The incidents attaching to the main activity attach to supplemental activity as well. Affiliation/recognition is not there for anybody to get it gratis or unconditionally. In our opinion, no Government, authority or University is justified or is entitled to grant recognition/affiliation without imposing such conditions. Doing so would amount to abdicating its obligations enjoined upon it by Part III; its activity is bound to be characterized as unconstitutional and illegal. To reiterate, what applies to the main activity applies equally to supplemental activity. The State cannot claim immunity from the obligations arising from Articles १४ and १५. If so, it cannot confer such immunity upon its affiliates. Accordingly, we have evolved-with the help of the counsel appearing before us and keeping in view the positive features of the serval Central and State enactments referred to hereinbefore- the following scheme which every authority granting recognition/affiliation shall impose upon the institutions seeking such recognition/affiliation."

मिस रौनित कौर विरुध्द ख्रिस्तीयन मेडीकल कॅालेज, लुधियाना, अे.आय.आर.१९९८ पंजाब, हिरयाणा-१ या याचिकेत सुध्दा पंजाब हनियाणा या मा. उच्च न्यायालयाच्या पांच न्यायमूर्तींच्या पुर्ण पीठाने परिच्छेद १४ व १५ मध्ये तसेच परिच्छेद ३५ मध्ये खाजगी शिक्षण संस्थांच्या संदर्भामध्ये अभिमत व्यक्त केले आहे, ते खालीलप्रमाणे आहे.

"१४. In the present case, the respondent college is affiliated to the Punjab University. It is obliged to comply with the regulations and the rules framed by the appropriate authority under rules framed by the appropriate authority under the provisions of the Punjab University Act,१९४७. The constitution of the governing body the minimum qualifications which a member of the teaching staff has to possess, the conditions of eligibility for admission to the course of study are regulated by the provisions made by the University. A Committee appointed by the University is entitled to inspect the college. It is reported that certain provisions have not been complied with, action can be taken against the Institution. In case of violation of the regulations or the rules, the University can refuse to accept the students for the University Examination. It can debar the members of the teaching staff from being appointed as examiners etc. or from seeking election to a University

body or even continuing thereon. The College is bound to comply with the rules framed by the University in respect of "the conditions of service and conduct of teachers." The University also prescribed the academic qualifications and teaching experience etc. for appointment to the teaching posts in the Institution.

१५. A combined reading of the provisions of the Indian Medical Council Act, १९५६, the Punjab University Act, १९४७ and the regulations/rules framed thereunder indicates a significant degree of control over the Institution by the Central Government, the Medical Council of India and the University. This control is virtually all pervasive. Every field of activity viz. the course of study, the recruitment of the staff, the facilities for providing education and training and even the conditions of service of the members of the staff are regulated".

तसेच डीअेव्ही कॅालेज ट्रस्ट व मॅनेजमेंट सोसायटी व इतर विरुध्द डायरेक्टर ऑफ पब्लिक इन्स्ट्रक्शन या याचिकेमध्ये पंजाब व हरियाणाच्या मा. उच्च न्यायालयाचा निर्णय (AIR २००८ Punjab & Hariyana ११७) खालीलप्रमाणे आहे.

"६. There is another aspect of the matter in another context, a Five-Judges Full Bench of this Court in the case of Ravneet Kaur vs. The Christian medictal College, Ludhiana, AIR १९९८ Punjab and Haryana १

has considered the question as to whether the functions discharged by a private body like Dayanand Medical College, Ludhiana or Christian Medical College. Ludhiana are public functions or private functions. The Full Bench has taken a view that since the institutions discharge public functions, it cannot be regarded as a private individual limiting the powers of the Court in issuance of directions including prerogative writs. It has further been held that imparting of education is a public function irrespective of any financial aid and once the institutions like the petitioners are performing public functions affecting the life of a huge segment of the society and in addition are receiving substantial grant in aid then it cannot be argued that it is not a public authority. Therefore, for the additional reason, detailed in Ravneet Kaur's case (supra०, the writ petition would not survive and the question posed has to be answered against the petitioners."

१०. वरील सर्व निर्णयांचा व अधिनियमांच्या तरतुदींच्या नियंत्रणाचा एकत्रित विचार केल्यास निश्चितपणे खाजगी विना अनुदानित शैक्षणिक महाविद्यालय सुध्दा शासनाचे शिक्षण प्रदान करण्याचे सार्वजनिक कर्तव्य करीत असल्याने सार्वजनिक (प्राधिकरण) संस्था (Public Body) आहे. व त्यामुळेच त्यांच्यावर कायद्याचे नियंत्रण आहे. व प्रसंगानुरुप कारवाई करण्याचे अधिकार आहेत. पण माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा अधिनियम अशा खाजगी विना

अनुदानित शैक्षणिक महाविद्यालयास लागू होतो काय? हे अधिनियमाचे कलम २(J) मधील "Public Authority" च्या मधील सर्व निकषांशी तपासून पाहिले पाहिजे." शासनाकडून निधी उपलब्ध होत नाही त्या एकाच निकषामुळे सार्वजनिक प्राधिकरण आहे किंवा नाही हे ठरविणे योग्य नाही.

११. उपरोक्त व्याख्येतील " constituted" आणि " established" या शब्दांचा वैधानिक अर्थाचा विचार करणे आवश्यक आहे.

"The word "Constituted" does not necessarily mean "created" or "set up" though it may mean that also. It also includes the idea of clothing the agreement in legal form. The word in its wider significance, word include both the idea of creating or establishing and the idea giving a legal form to, a partnership/giving legal shape".

(M/s R.C. Mitter and sons v/s Commission of Income Tax, AIR १९५९ SC ८६८.)

In the Oxford English Dictionary, vol. II at page ८७५ and ८७६, the word "constitute" is said to mean <u>inter</u> <u>alias</u> "to set up", establish, found and institution, etc. and also "to give legal or official form or shape to (an assembly etc.)" The word "establish" in shorter Oxford English Dictionary (Third Edition) the word establish has given number or meanings i.e. to render stable or firm, to satisfy, to confirm, settle to

restore permanently; to affix, settle institute or ordain permanently; to set up on a secure basis, to found, to set up or bring about permanently.

Webster's Third New International Dictonery, the word 'establish' has been given number of meanings; namely to found, or base squarely to make firm or stable or to bring into existence, create, make short, originate.

In Bouviers Law Dictionary (Third Edition) volume I the word 'establish' has been given the following meanings, namely; to regulate, to recognize, confirm, admit etc. While considering this wanchoo, CJ, in case of Azeez Basha Vr. Union of India (A.I.R.१९६८ S.C. ६६२) as observed as follows:

"We are of the opnion that for the purpose of Article ३० (१) of the constitution of India, the word (establish not supplied) means" to bring into existence" and so the right given by Article ३०(१) to minority as to bring into existence and educational institution and if they do so, to administer it."

In view of these two words if the procedure for establishment of any educational institution is to be perused, i.e. if any body has to

establish an educational institution, that body has to be registered itself under the Societies Registration Act, १८६०, then according to purpose, i.e. education, it has to again to be registered itself under section १८ of the Bombay Public Trust Act, १९५०, as a Public Trust. However, "Trust cannot be deemed to be registered on the date of application but registration takes effect on passing of order "(Chatrapati Charitable Deosthan Trusts V/s Parisa Appa Bhosale & others. १९७ of Mah. L.J. १६३ : AIR १९७९ Bom. २१८) i.e. Trusts come into existence after passing the order by the competent authority.

The registered Institution under Societies Registration Act and Bombay Public Trust Act the institution is given legal official form or shape to (an assembly, etc.)" i.e. covered by the word "constituted" and establish means to bring into existence a competent/recognized institution or body for affiliation under the provision of the Maharashtra Universities Act to regulate under the, University Grant Commission Act and Medical Council Act then the Institution known as

Educational Institution is established which is imparting education which is obligatory duty of the State under Constitution of India, performing the function of the State, may not be instrumentality or agency of state, but performing public duty or function which can be very well termed as "Public Authority" under the Right to Information Act, २००५ the object of which to provide transparency and accountability in the working of every "public authority". After establishing educational institution whether it is aided or unaided, in respect of college, the affiliation under provisions of the Maharashtra Universities Act will have to be obtained and in respect of professional courses the approval of All India Institute for Technical Education Act or Medical Council Act, १९५६ respectively be obtained after fulfilling the standard criteria prescribed under the Act and section २३ and २४ of the University Grants Commission Act provides that no educational institution except a University can award degrees.

Amongst of all the above mentioned Acts, the Bombay Public Trust Act, १९५० and Maharashtra Universities Act, १९८४ are the Acts made by State Legislature, Societies Registration Act, १८६० is a central Act, Medical Council Act, १९५६, the University Grant Commission Act, १९५२ are the Acts made by Parliament.

Their Lordships observed in Unni Krishnan on Para ६८८ that "it is not merely an establishment of educational institution, that is urged by the petitioners, but to run the educational institution dependant on recognition by the state; There is absolutely no fundamental right to recognition in any citizen. The right to establish and run the educational institution with states recognition arises only on the state permitting, pursuant to a policy decision or as the fulfillment of the conditions of the statute.

८५. It could be concluded that the private colleges are the felt necessities of time that does not mean one should tolerate the "so called colleges "run in thatched huts with hardly any equipment, with no or emprise laboratories, scarce facility to learn in as unhealthy atmosphere, far from conducive to education. Such of them must be put down ruthlessly with an iron hand irrespective of who has started the institution or who desires to set up such an institution."

८८. Regulatory measures must so ensure that private educational institutions maintain minimum standards and facilities It can not be again said that profiteering is an evil. If a public utility like electricity could be

controlled, carpingly, the professional colleges also required to be regulated.

१२. तसेच अधिनियमाचे कलम २ (च) मध्ये "माहिती" या संज्ञेची व्याख्या दिलेली आहे. "माहिती" याचा अर्थ, कोणत्याही स्वरुपातील कोणतेही साहित्य असा असून त्यामध्ये अभिलेख, दस्तऐवज, टिपणी इ. आणि त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्यान्वये सार्वजनिक प्राधिकरणास मिळविता येईल अशी, कोणत्याही खाजगी निकायाशी संबंधित माहिती यांचा समावेश होतो. ". यावरुन खाजगी निकायावर नियंत्रण असेल तर त्यांचेकडून माहिती उपलब्ध करुन घेता येते.

विना अनुदानित खाजगी महाविद्यालय- मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियमाच्या तरतुदीप्रमाणे धर्मदाय आयुक्त यांचे संपूर्ण नियंत्रण शिक्षण संस्थेवर असते. महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियमाप्रमाणे विर्द्यार्थ्यांच्या पदवी अभ्यासक्रमाबाबत नियंत्रण असते. Medical Council Act, १९५६ च्या तरतुदींप्रमाणे निकष नसतील तर मान्यता काढून घेता येते. University Grant Commission कायद्याप्रमाणे नियंत्रण असते व स्पष्टीकरण मागता येते.

१३. वरील सर्व प्राधिकरणे ही 'सार्वजनिक' प्राधिकरणे आहेत व नियंत्रित खाजगी निकायाकडून माहिती उपलब्ध करुन घेता येते. याचा अर्थ, Right to Information Act मध्ये नियंत्रित खाजगी निकायांचा सुध्दा समावेश होतो.

In view of the regulatory provisions of all the relevant Acts, and the observations made by Hon. Supreme Court and Hon. High Court, the well settled rule of construction that to ascertain the legislative intent, all

the construction part of a statute are to be taken together and each word, phrase or sentence is to be considered in the light of the general purposes and object of the Act itself. The title and preamble whatever their value might be as aids to the constitution of a statute, undoubtedly throw light on to intent and design of the Legislature and indicate the scope and purpose of the Legislation itself (AIR१९५३ SC २७४), may be applied while interpreting the definition of the term "Public Authority."

Even if the it appears that definition is restrictive and exhaustive in nature, but as above pointed out that in the meaning of words "Constituted" and "established" that the institution/college is regulated or given legal shape or controlled by the Acts of State Legislature or Acts of Parliament.

The non-aided educational institutions itself covered within the meaning of the words "constituted and established", as discussed above as those institutions are constituted (regulate, given legal shape etc.) established under the Societies Registration Act; Bombay Public Trust Act, १९५०, Maharashtra Universities Act, University Grants Commission Act, Medical Council Act, १९५६ etc, which are either laws

made by Parliament or State Legislature. तसेच महाराष्ट्रातील खाजगी विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांना महाराष्ट्र खाजगी व्यावसायिक शिक्षण संस्था (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती आणि इतर मागास वर्ग यांना प्रवेश देण्यासाठी जागांचे आरक्षण ,अधिनियम २००६ (सन २००६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३०) M.S.Higher Educational Institutes (Prohibition of Capitation Fees) Act, १९८७ (Mah. VI of १९८८) हे महाराष्ट्र विधान मंडळाने पारित केलेले अधिनियम सुध्दा लागू आहेत.

१४. Once the institute covers under the definition of the "Public Authority", the employees of the institutions are also covered under the R.T.I. Act त्याकरीता उन्नीकृष्णन या निकालातील परिच्छेद ७८ मध्ये आंदी मुक्त सदगुरु श्री मुखर्जी वनदास स्वामी सुवर्ण जयंती महोत्सव स्मारक ट्रस्ट डि.व्ही.आर. सदानी (१९८९) २ S C C ६९१ मधील निर्णयाचा उल्लेख असून सदर निर्णयात परिच्छेद १५ मध्ये-

१५. The educational institutions discharge public function by way of imparting education to students. They are subject to rules and regulations of the affiliating university. Their activities are closely supervised by the University Authorities. Employment in such institutions, therefore, is not devoid of any public character (The Evolving Indian Administratative Law by M.P. Jain (१९८३) P-२२६). So are the service

conditions of the academic staff when the university takes a decision regarding their pay scales, it will be binding on the management. The service conditions of the academic staff are, therefore, no purely of a private character. It has super-added protection by university decisions creating a legal right-duly relationship between the staff and the management."

Allthough it is observed in respect of aided colleges it is applicable to non-aided colleges/institutions and, therefore, their information cannot be called as a personal information for which shelter of section ८ (१) cannot be taken.

१५. वरील सर्व विवेचनावरुन जमनालाल गोयंका डेंटल मेडिकल कॉलेज व हॉस्पिटल ही संस्था हे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम २ (ज) मध्ये दिलेल्या "सार्वजनिक प्राधिकरण" या संज्ञेच्या व्याख्येप्रमाणे "सार्वजनिक प्राधिकरण" होत असल्याने सदर महाविद्यालयाने जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची नियुक्ती करुन अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यात येत असून जमनालाल गोयंका डेंटल मेडिकल कॉलेज व हॉस्पिटल खाजगी विना अनुदानित संस्थेस माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ लागू आहे.

२) उपरोक्त शासकिय संस्थेने अधिनियमाच्या कलम ५ प्रमाणे जन माहिती अधिकारी व कलम १९ (१) प्रमाणे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांची नियुक्ती करावी.

३) अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक ३.६.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे नियुक्त केलेल्या जन माहिती अधिकारी यांनी हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत मागितलेल्या माहितीच्या उपलब्ध असलेल्या कागदपत्रांच्या/अभिलेख्यांच्या/दस्तऐवजांच्या छायांकित प्रती विनामुल्य उपलब्ध करुन रजिस्टर पोस्टाने देण्यात याव्यात.

४) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक प्रत देण्यात यावी.

दिनांक :- ३०.८.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९९४/२००७

१) श्री एच.एच. बहना
६५१, मॉडेला टाऊन इंदोरा,
कामठी रोड, नागपूर-४४००१४. अपीलकर्ता

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा मुख्य अभियंता
नागपूर शहर परिमंडळ, म.रा.वि.वि.कंपनी मर्या. "प्रकाशभवन",
सदर नागपूर -४४०००१

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (प्रशासन)
नागपूर शहर परिमंडळ, म.रा.वि.वि.कंपनी मर्या. "प्रकाशभवन",
सदर नागपूर -४४०००१ उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १८.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ८.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.६.२००६ रोजी मुख्य अभियंता शहर विभाग/माहिती अधिकारी, म.रा.वि.वि.कंपनी मर्या. नागपूर यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : "वीज वापरल्यास मासिक बिल (देयक) देण्यात येते. ३० दिवसांचा कालावधी गृहित धरुन वापरलेल्या एकुण युनिटस वर दर आकारुन देयक बिल देण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे. पण असे निदर्शनास आले आहे की, ३० दिवसांचा (१ महिण्याचा) कालावधी संपल्यानंतर मिटर रिडींग घेणारा कर्मचारी २ ते ६ दिवस उशिरा येतो. अशा परिस्थितीत, वापरलेल्या युनिटसची नोंद उशिरा आलेल्या दिवसां पर्यंत घेवून मासिक

बिलात महिन्यापेक्षा जास्त वापरलेल्या युनिटस दराचा समावेश करुन विज देयक बिल देण्यात येते. हया बाबत परिशिष्ट "A" सोबत जोडले आहे. वापरलेल्या युनिटसचा कालावधी एक महिन्याचा असतांना, मिटर रिडिंग उशिरा घेवून वाढीव दिवसाचे युनिटसचा समावेश देयक बिलात करुन दर आकारणे न्यायसंगत आहे किंवा कसे काय? नसल्यास, दुरुस्ती बाबतची प्रक्रिया कशी राहील, हयाबाबत माहिती पुरवावी."

३. सदरची माहिती टपालाद्वारे पुरवावी असे नमुद केले आहे. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १५.७.२००६ रोजी माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (प्रशासन) यांनी दिनांक १५.७.२००६ रोजी अर्ज प्राप्त झाला असून आपणास पाहिजे असलेली माहिती संबंधीत विभागाकडून मागवून ती प्राप्त होताच आपणास उपलब्ध करुन देण्यात येईल असे कळविलेले दिसून येते. सदरचे पत्र अपीलकर्ता यांना दिनांक २२.६.२००६ रोजी मिळालेले दिसून येते. त्यानंतर विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी अधीक्षक अभियंता (शहर विभाग) तथा अपीलीय अधिकारी यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते.

४. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या अनुषंगाने अधीक्षक अभियंता यांनी माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता यांना दिनांक १.११.२००६ रोजी अपीलीय अधिकारी मुख्य अभियंता हे असल्यामुळे वरील अर्ज पुढील कर्यवाहीकरीता पाठविण्यात येत आहे असे कळविण्यात आले असून त्या पत्राची प्रतीलिपी ही अपीलकर्ता यांना देवून त्यांच्या निदर्शनास आणण्यात आलेले दिसून येते. त्यानंतर दिनांक १.१२.२००६ रोजी कार्यकारी अभियंता (प्रशासन) यांना कार्यकारी अभियंता, सिव्हील लाईन विभाग, नागपूर यांचेकडे ग्राहकांच्या तक्रारीप्रमाणे वापरलेल्या त्यांच्या दिवसांप्रमाणे बिल देण्यात आले कां? नसल्यास त्यांचे बिल दुरुस्त करण्यात यावे व ग्राहकाला लेखी स्वरुपात खुलासा देवून त्याची प्रत या कार्यालयास ३ दिवसांत पाठविण्यात यावी व त्या पत्राची प्रतिलीपी अपीलकर्ता यांना दिलेली दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

५. दिनांक १५.१.२००७ रोजी अधीक्षक अभियंता नागपूर शहर विभाग यांनी अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १०.७.२००६ च्या अर्जामध्ये मागितलेली माहिती उपलब्ध करुन दिलेली

दिसून येते. माहिती उपलब्ध करुन देण्यास विलंबाचे कारण विचारले असता महिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, मुळात अपीलकर्त्यांचा अर्ज हा मुख्य अभियंता यांचेकडे केला व त्यावरील अपील हे अधीक्षक अभियंता यांचेकडे केलेले असल्यामुळे सदरचा अर्ज व अपील हे योग्य त्या जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचेकडे हस्तांतर करावे लागले व त्यामुळे माहिती उपलब्ध करुन देण्यास विलंब झालेला आहे. अपीलकर्ता यांनी योग्य त्या माहिती अधिका-यांकडे तसेच प्रथम अपीलीय अधिका-यांकडे अर्ज केला असता तर त्यांना विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन देता आली असती. आज सुनावणीस अपीलकर्ता हजर नाही. मात्र त्यांना दिनांक १५.१.२००७ रोजी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झालेली असल्यामुळे सदरचे अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १८.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक १९९३/२००७

१) श्री अक्षयकुमार खेमराज भास्कर,
ग्लॅक्सी गार्डन रेस्टॉरेंट जवळ,
मु.पो. कुडवा, ता.जि. गोंदिया-४४१६१४ **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपसंचालक,
भूमी अभिलेख कार्यालय, नागपूर प्रदेश, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपसंचालक,
भूमी अभिलेख कार्यालय, नागपूर प्रदेश, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक १८.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ९.१.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक १२.१०.२००६ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा सदस्य सचिव, निवड समिती तथा उपसंचालक, भूमी अभिलेख, नागपूर यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. तसेच अर्जासोबत सहपत्रात सुध्दा खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : "(१) अंशकालीन कर्मचारी १ ते २४ व प्रकल्पग्रस्त १ ते १२ व जनरल १ ते ५५ व जनरल यादी १ ते ३६५ नुसार चे निकष काय? जिथे अंशकालीन कर्मचा-यांचे सुध्दा यादी लागली व जनरल यादी करतांना १ ते २४ चा विचार करण्यात आला नाही. (२) जनरलचा प्रकल्पग्रस्त महिला, अपंग आरक्षण सोडून मेरीटनुसार लागलेल्या अंतिम यादीत गोंदिया व गडचिरोली जिल्हयातील एकाही उमेदवाराचे नांव आलेले नाहीत काय? हया जिल्हयात उमेदवारात योग्यता नव्हती. कृपया स्पष्टीकरण द्यावे (३) ज्यांची मराठी टायपिंग

नव्हती त्या उमेदवारांची आपल्या समितीने मुलाखत घेतली नाही व नंतर पुण्यावरुन त्यांना निवड झालेली पत्रक देण्यांत आली असे कां? कृपया स्पष्टीकरण. (४) ज्या उमेदवारांचे अंतिम यादीमध्ये नांव नव्हते उमाकांत मेश्राम रा. गोंदिया वय ३३ हया उमेदवाराला कशावरुन निवडीचे पत्रक पाठविण्यात आले व माझे नांव अंशकालीन कर्मचारी १ ते २४ नुसार १२ व्या क्रमांकावर होते. वय ३४ विचार करण्यात आला नाही असे कां. कृपया स्पष्टीकरण द्यावे.

(१) दिनांक १४.५.२००६ ला झालेली लेखी परीक्षा प्रश्नपत्रिका व उत्तरपत्रिकेची मिळालेल्या गुणांची झेरॉक्स प्रत व दिनांक १७.७.२००६ ला झालेली मुलाखतीचे गुण, माझे परीक्षेचे अनुक्रमांक ६०१०२२३ असे आहे.

(२) आपण लावलेली मुलाखतीसाठीची यादी अंशकालीन कर्मचारी १ ते २४, व प्रकल्पग्रस्त १ ते १२, व जनगणना कर्मचारी १ ते ५५ व जनरल यादी १ ते ३६५ नुसारचे निकष काय? जिथे अंशकालीन उमेदवारांची सुध्दा नांवे होती व फायनल यादी करतांना १ ते २४ चा विचारच करण्यात आला नाही. आपल्या समितीने अंतीम यादि लावतांना वरील सर्व प्रकल्पग्रस्त व जनगणना उमेदवारांची अंतिम निवड केली परंतु अंशकालीन कर्मचारी १ ते २४ मधील उमेदवारांना पुर्णपणे निवड केली नाही असे कां करण्यात आले कृपया स्पष्टीकरण द्यावे.

(३) जनगणना, प्रकल्पग्रस्त, महिला, अपंग आरक्षण सोडून मेरीटनुसार लागलेल्या अंतीम यादीत गोंदिया व गडचिरोली जिल्हयाच्या एकही उमेदवारांची नावे आली नाहीत. काय हया जिल्हयाच्या उमेदवारात योग्यता नव्हती? कृपया स्पष्टीकरण द्यावे. आपण काढलेल्या जाहिरातीत नागपूर प्रदेशची जाहिरात व अमरावती प्रदेशची जाहिरात होती परंतु अंतिम यादीत औरंगाबाद, लातूर जिल्हयाच्या उमेदवारांची नावे आलीत, तरी नागपूर प्रदेशातील गोंदिया व गडचिरोली जिल्हयातील उमेदवारामध्ये योग्यता नव्हती काय? कृपया स्पष्टीकरण द्यावे.

(४) ज्या उमेदवारांची मराठी टायपींग नव्हती त्या उमेदवारांची आपल्या समितीने मुलाखत घेतली नाही. व नंतर पुण्यावरुन त्यांना निवड झालेली पत्रक देण्यात आली असे का? कृपया स्पष्टीकरण देण्यात यावे. अशी निवडलेली नावे जी काही उमेदवार गोंदिया जिल्हयाचे आहेत व

त्यांची वयोमर्यादा सुध्दा झालेली आहे व असे काही उमेदवार जे की ना तर अंशकालीन उमेदवार आहेत ना तर प्रकल्पग्रस्त आहेत असे का? कृपया स्पष्टीकरण द्यावे.

(५) ज्या उमेदवाराचे अंतीम निवड झालेल्या यादीमध्ये नांव नव्हते उमाकांत मेश्राम (वय २३ वर्षे) गोंदिया हया उमेदवाराला निवडीचे पत्र पाठविण्यात आले व माझे नांव (वय ३४ वर्षे) अंशकालीन कर्मचारी १ ते २४ नुसार १२ व्या क्रमांकावर होते. विचार करण्यात आले नाही असे का? स्पष्टीकरण द्यावे. अशा प्रकारे अशा प्रकारे आपल्या समितीने निवड केली व ज्या उमेदवाराने मुलाखतही दिली नाही त्या उमेदवाराला निवडीचे पत्र पाठविण्यात आले याचे स्पष्टीकरण मला देण्यात यावे. जेणेकरुन मला येणारे नवीन स्पर्धक जी लेखी परीक्षेची तयारी करतात त्यांना समजावू शकेन. व आशा आहे की, आज माहितीच्या अधिकाराला लागु होऊन १ वर्ष पूर्ण होत आहे. तरी आपण मला लवकरात लवकर माहिती पाठवावी."

सदरची माहिती नोंदणीकृत टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे.

३. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक २८.१२.२००६ रोजी अपीलकर्ता यांचेकडून माहिती करीता रुपये ४१/- चा भरणा करुन घेतल्या नंतर माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. सदरच्या उत्तरामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २७.११.२००६ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये निर्णय झालेला दिसून येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

४. अपीलकर्ता यांनी आयोगापूढे युक्तिवाद करताना ज्या लेखी परीक्षेच्या संदर्भामध्ये माहिती मागितलेली आहे ती परीक्षा स्थानिक स्तरावर झालेली असल्यामुळे त्याबाबतची माहिती ही पूणे येथील कार्यालयातून घ्यावी, असे जे सांगितले आहे ते अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे नाही. परंतु जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे असे आहे की, सदरच्या परीक्षेची संपूर्ण प्रक्रिया ही केंद्रिय पध्दतीने पूणे येथून झालेली असल्यामुळे तसेच उत्तर त्यांना देण्यात आलेले आहे. परंतु अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली ती पूणे येथील कार्यालयातून मागवून उपलब्ध करुन देणे हे जन माहिती अधिकारी यांचे कर्तव्य होते. अपीलकर्ता यांना जी माहिती उपलब्ध झालेली आहे, त्याकरीता सुध्दा जे शुल्क आकारण्यात आलेले आहे ते अवाजवी आहे. अपीलकर्ता यांच्या

मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांनी ५ मुद्यांपैकी ४ मुद्यांमध्ये प्रश्नार्थक माहिती मागितलेली आहे. जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय येतील अशा प्रश्नांची माहिती उपलब्ध करुन देणे अपेक्षित नाही व त्यामुळे अपीलकर्ता यांच्या मुद्या क्रमांक २, ३ व ४ मधील माहितीच्या बध्दल स्पष्टीकरणाची आवश्यकता नाही. परंतु जोडपत्रात मुद्या क्रमांक १ मध्ये त्यांनी गुणांची छायांकित प्रत मागितलेली दिसून येते. ती त्यांना उपलब्ध करुन देणे किंवा पूणे येथील कार्यालयातून मागवून देणे आवश्यक होते. तसेच मुद्या क्रमांक ५ मध्ये अंतिम निवड यादीत उमेदवाराचे नांव नसतांना निवडीचे पत्र पाठविले याबध्दल मात्र स्पष्टीकरण करणे आवश्यक आहे. किंवा त्याबाबतीत दस्तऐवज किंवा कागदपत्र उपलब्ध असेल तर त्या निर्णयाच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन देणे आवश्यक होते. अपीलकर्ता यांचेकडून वर नमूद केल्याप्रमाणे जो शुल्काचा भरणा करुन घेतला तो अवाजवी असल्यामुळे व महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५ च्या नियमाप्रमाणे नसल्यामुळे प्रती पृष्ठ २/- रुपये प्रमाणे आकारुन उर्वरित रक्कम ही अपीलकर्ता यांना परत करणे संयुक्तिक राहील. त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून त्यांच्या अर्जात असलेल्या जोडपत्रातील मुद्या क्रमांक १ व ५ ची माहिती ही हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत त्यांना विना मुल्या रजिस्टर पोस्टाने उपलब्ध करुन देण्यात यावी. अपीलकर्ता यांनी माहितीच्या करीता जे शुल्क भरलेले आहे त्याकरीता प्रती पृष्ठ रुपये २/- प्रमाणे आकारुन उर्वरित रक्क्म त्यांना माहितीच्या सोबत परत करण्यात यावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- १८.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २००२/२००७

१) श्री शैलेश माणिकराव हुमणे
५६/२, पहिला माळा, कुकडे ले आऊट,
नागपूर - ४४००२७. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा विभागीय समाज कल्याण अधिकारी,
नागपूर विभाग, नागपूर, माऊंट रोड, सदर, नागपूर-१.

३) जन माहिती अधिकारी तथा विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी,
प्रशासकिय भवन, पहिला माळा, नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक २४.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.६.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.३.२००७ (कार्यालयात प्राप्त दिनांक १२.३.२००७) च्या अर्जाप्रमाणे शासकिय माहिती अधिकारी तथा विशेष समाज कल्याण अधिकारी यांचेकडे श्री शरद प्रभुदयाल बोरकर व श्री शैलेश प्रभुदयाल बोरकर या विद्यार्थ्यांना इयत्ता ११ वी ते पदवीका अभ्यासक्रम (उच्च शिक्षणा) मध्ये शिष्यवृत्ती घेतल्या बाबत तपशिली माहिती. माहितीचा कालावधी सन १९९१ ते २००७ च्या कालावधीची माहिती खालीलप्रमाणे मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

"(१) संदर्भीय विद्यार्थ्यांना समाज कल्याण विभागा मार्फत, इयत्ता ११ वी ते पदवीका अभ्यासक्रम (उच्च शिक्षणा) मध्ये केव्हा केव्हा शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात आली. याची तपशिल तारीखेवार माहिती.

(९) संदर्भिय विद्यार्थ्यांना वेळोवेळीच्या अभ्यासक्रम मध्ये, घेतलेली शिष्यवृत्ती मंजूरी करण्या करीता, स्वत:च्या पालकाचे वार्षिक उत्पन्नाची दिलेल्या माहितीची तपशील माहिती."

विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १७.४.२००७ रोजी "आपण दिलेल्या अर्जामध्ये शरद प्रभुदयाल बोरकर व शैलेश प्रभुदयाल बोरकर ही भावंडे सन १९९१ ते २००७ या कालावधीत कोणत्या महाविद्यालयात कोणत्या वर्गात शिकत होती, याचा तपशिल दिलेला नसल्यामुळे सदरील माहिती देण्यास अडचण जात आहे. तरी आपण श्री बोरकर बंधू सन १९९१ ते २००७ या कालावधीत कोणत्या महाविद्यालयात व कोणत्या वर्गात शिकत होती याची माहिती दिल्यास आपणास माहिती पुरविण्यास मदत हेईल."

३. सदरच्या अपीलाचे संदर्भात विभागीय समाज कल्याण अधिकारी यांनी दिनांक ८.५.२००७ रोजी विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना मागितलेली महिती संबंधीतांना तात्काळ पुरविण्यात यावी. तसेच सदरच्या पत्राची प्रत अपीलकर्ता यांना देवून श्री बोरकर बंधू यांनी कोणत्या महाविद्यालयातून शिष्यवृत्ती घेतली याचा अर्थबोध होत नाही. तसेच अनुदानित महाविद्यालयामधून शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे अधिकार दिनांक ११ नोव्हेंबर, २००३ च्या शासन निर्णया नुसार संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना दिलेली आहे. त्यामुळे याबाबत संबंधीत महाविद्यालयाकडे सुध्दा संपर्क साधावा असे कळविलेले दिसून येते. व त्यामुळे व्यथित होऊन अपीलकर्ता यांनी दिनांक ११.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

४. अपीलकर्ता यांना त्यांच्या अर्जाप्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन देण्याच्या संदर्भामध्ये जन माहिती अधिकारी यांनी असे सांगितले की, अर्जदाराच्या अर्जामध्ये माहिती कशा पध्दतीने घेणार हे नमूद केलेले नाही. तसेच ज्या विद्यार्थ्यांची माहिती मागितलेली आहे त्या विद्यार्थ्यांची तपशिलात माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नसल्यामुळे व या कार्यालयाकडे अनेक महाविद्यालये असून शेकडो विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती दिलेली असते व त्यातही मागितलेली माहिती ही सन १९९१ ते २००७ मधील असल्यामुळे माहिती उपलब्ध करुन देण्यास विलंब झालेला आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ६ (१) प्रमाणे माहितीच्या अर्जाच्या माध्यमातून माहिती मागताना अर्जदाराने सुध्दा तपशिलात माहिती मागणे आवश्यक असते. मोघम माहिती

मागून ती ३० दिवसांचे आंत उपलब्ध होईल, अशी अपेक्षा करता येत नाही. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी खालीलप्रमाणे पुन्हा खुलासा दाखल केला आहे.

खुलासा : "श्री हुमणे यांच्या प्रथम अर्जावर उत्तर देतांना विलंब झालेला आहे हे या कार्यालयास मान्य आहे. परंतु त्यांनी मागीतलेल्या माहितीचा कालावधी आणि आवाका लक्षात घेता या कार्यालयाने त्यांना माहिती पुरविण्याचा पुर्ण प्रयत्न केलेला आहे हे दिसून येते. याबाबत त्यांचे अंतिम अर्जावरील फक्त दोन मुद्यांची माहिती त्यांनी अपील दाखल करेपर्यंत प्रलंबित होती. व यापैकी एका मुद्यांवरील माहिती व उर्वरित मुद्यावरील करण्यात येणारी कार्यवाही त्यांना दि. २३.९.२००८ रोजीच्या या कार्यालयाचे पत्रान्वये कळविण्यात आलेली आहे. त्यामुळे श्री हुमणे यांना माहिती देण्यास या कार्यालयामार्फत टाळाटाळ करण्यात आलेली नाही असे नम्रपणे नमुद करण्यात येत आहे.

श्री हुमणे व त्यांची पत्नी यांच्या मध्ये सुरु असलेल्या न्यायालयीन घटस्फोट प्रकरणांमध्ये या प्रकरणाचा परिणाम होईल अशी सौ. शालिनी शैलेष हुमणे यांनी भिती व्यक्त केलेली आहे. या प्रकरणात श्री हुमणे यांची पत्नी तसेच त्यांच्या पत्नीचे भाऊ यांनी श्री हुमणे कौटुंबिक कलहातून या प्रकरणात स्वारस्य घेत आहेत व कुटूंबातील सदस्यांना मानसिक त्रास देऊन त्यांचा छळ करीत आहे अशा प्रकारचा अर्ज या कार्यालयास दिलेला आहे. ज्याबध्दल उपरोक्त घटनाक्रमामध्ये नमुद करण्यात आलेले आहे. तरी याबाबत पुढील कार्यवाही काय करावी याबाबत आपले आदेश व्हावेत ही विनंती."

५. असे असले तरी दिनांक ४.८.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. माहिती उपलब्ध करुन दिलेल्या पत्रामध्येच शरद प्रभुदयाल बोरकर व शैलेश प्रभुदयाल बोरकर यांना या कार्यालयाने दिलेले पत्र दिनांक १४.४.२००७ व ५.५.२००७ चा संदर्भ दिलेला दिसून येतो. यावरुन अपीलकर्ता यांनी जरी मोघम माहिती विचारलेली असली तरी कार्यालयाने अपीलकर्ता यांनी दिलेल्या पत्यावरुन शरद बोरकर व शैलेश बोरकर यांना पत्रे लिहून त्यांच्याकडून माहिती उपलब्ध करुन घेतलेली दिसून येते. यावरुन अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन देण्यास टाळाटाळ केलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येत नाही.

अपीलकर्ता यांनी वारंवार असे आयोगापुढे सांगितले की, संबंधीत कार्यालयामध्ये योग्य ती कागदपत्रे जतन करुन ठेवत नसल्यामुळे असे प्रश्न उपस्थित होतात. व तसे जर असेल तर यापुढे संबंधीत कार्यालयाने त्यांच्या कार्यपध्दतीच्या संदर्भातील दस्तऐवज किंवा अभिलेख याची योग्यरित्या जतन करुन माहिती तातडीने उपलब्ध होईल अशा प्रकारे कार्यपध्दतीचा अवलंब करावा जेणेकरुन कागदपत्रे योग्य रित्या ठेवलेली नाही अशी तक्रार येणार नाही. त्याबाबत जन माहिती अधिकारी यांना विचारले असता त्यांनी असे सांगितले कि, शिष्यवृत्ती करीता प्रस्ताव हे महाविद्यालयाकडून येत असतात व महाविद्यालयाकडून आलेले प्रस्ताव मंजूर केलेले असल्यामुळे माहिती जतन केलेली नाही. त्यावर अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, त्यांच्या अर्जातील इतर मुद्यांच्या संदर्भात त्यांना अजूनही माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही. त्याकरीता अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांचे कार्यालयातील संबंधीत विद्यार्थ्याच्या संदर्भातील संबंधीत महाविद्यालयातून आलेल्या प्रस्तावाच्या नस्तीचे निरीक्षण करुन त्या नस्तीमधील ज्या कागदपत्रांची आवश्यकता त्यांना वाटत असेल त्या कागदपत्रांची छायांकित प्रत उपलब्ध करुन घेणे संयुक्तिक राहील. अपीलकर्ता यांनी त्याप्रमाणे नस्तीचे निरीक्षण करण्याचे मान्य केले. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन दिलेली असली तरी त्यांच्या अर्जाप्रमाणे पूर्ण माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही त्याकरीता त्यांनी संबंधीत विद्यार्थ्यांच्या संदर्भात संबंधीत महाविद्यालयाकडून आलेल्या प्रस्तावाच्या नस्तीचे निरीक्षण करण्याकरीता जन माहिती अधिकारी यांना कार्यालयातीन वेळेतील तारीख व वेळ कळवावी व त्याप्रमाणे संबंधीत नस्तीचे निरीक्षण करुन त्यांना आवश्यक वाटतील अशा कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन घ्याव्यात.

२) अपीलकर्ता यांनी तारीख व वेळ कळविल्यानंतर अपीलकर्ता यांनी कर्मचा-यांच्या उपस्थितीत अपीलकर्ता यांना संबंधीत नस्ती उपलब्ध करुन देवून त्यांनी पाहाणी केल्यावर

आवश्यक त्या कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती विना मुल्य उपलब्ध करुन देण्यात याव्यात व पोच द्यावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २४.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २००३/२००७

१) श्री शामराव चांगोची ढोरे
प्लॉट नं.४, बाळासाहेब वकील पेठ गृहनिर्माण सहकारी संस्था,
न्यू सुभेदार ले आऊट, नागपूर - २४. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपनिबंधक सहकारी संस्था,
(शहर-२) नागपूर, सहकार सदन, अमरावती रोड, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा अध्यक्ष,
प्लॉट नं.४, बाळासाहेब वकील पेठ गृहनिर्माण सहकारी संस्था,
न्यू सुभेदार ले आऊट, नागपूर - २४. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २४.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक २४.१२.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.७.२००७ रोजी प्लॉट नं.४, बाळासाहेब वकील पेठ गृहनिर्माण सहकारी संस्था, न्यू सुभेदार ले आऊट, नागपूर-२४ यांचेकडे "दिनांक १.१.६८ ते ३१.१२.०६ या कालावधीतील-

(१) १.१.६८ ते ३१.१२.०६ पर्यंत संस्थेत असलेले प्रोसिडींग.

(२) १९८५ ते १९८७ यावर्षी केलेले गहाणखत

त्याप्रमाणे राहात असलेल्या सदस्यांची नांवे व नागपूर शहरात घरे असल्यांची माहिती.

(३) १.१.८५ पासून कास्ट व इनकम देण्या-यांची नावे

(४) २००३ पूर्वी कार्यकारीणी सदस्यांची नांवे व त्यांच्याकडून पैसे वसूल केल्याची माहिती. माहिती टपालाद्वारे किंवा व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केले आहे. माहिती बध्दल प्रत्येक पेजचे १० रुपये प्रमाणे देण्यास तयार आहे."

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अध्यक्ष/सचिव, गृह निर्माण संस्था यांनी "आपण संस्थेला जी माहिती मागितलेली आहे त्यामध्ये ब-याचशा गोष्टींचा अंर्तभाव नाही.

१. सन १.१.१९६८ ते ३१.१२.२००६ संस्थेत असलेले प्रोसेडींग यामध्ये आपणास आमसभेचे किंवा मासिक सभेचे प्रोसेडींग पाहिजे असा उल्लेख नाही (पेसीफीक नमुद करावे)

२. सन २००३ पुर्वी कार्यकारीणी सदस्याची नांवे व त्यांच्याकडून पैसे वसुल केल्याची माहिती याबाबत पैसे वसुलीबाबत कसलाही बोध होत नाही, कुठल्या पैशाच्या वसुलीबाबत स्पष्ट लिहावे.

संबंधीत अर्जातील त्रुटीची पुर्तता करुन पुन्हा अर्ज सादर करावा. संस्थेमध्ये उपलब्ध असलेली माहिती आपणास पुरविण्याची दक्षता घेण्यात येईल."

३. सदरच्या उत्तराने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक ३.१०.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलामध्ये "D-२ (i) अपूर्ण माहिती दाखविणे (ii) चुकीचा मार्ग दाखविणे (iii) माहिती देण्यास टाळाटाळ करणे. D-३ १२.१८.२००७ आमसभेत D-३, D-२ बध्दल खुलासा. १२.८.२००७ D-१ बध्दल खुलासा केला तरीपण D-१ मधील अधिका-यांनी माहिती पुरविली नाही. माहितीचे स्वरुप व विषय D-१ प्रमाणे" असे नमूद केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाची सुनावणी घेऊन निर्णय दिलेला दिसून येतो. सुनावणीस अपीलकर्ता हजर होते. संस्थेतर्फे कोणीही हजर नाही असे नमूद केले आहे. आदेशामध्ये बाळासाहेब वकील पेठ गृह निर्माण सहकारी संस्था मर्या. नागपूर यांनी अर्जदार श्री शामराव चांगोजी ढोरे यांना दिनांक ७.७.२००७ चे पत्रान्वये मागितलेली माहिती तातडीने देण्यात यावी असे आदेश देण्यात येत आहे असे नमूद केलेले असून अपील मंजूर करण्यात आल्याचे दिसून येते. परंतु प्रथम अपीलाच्या आदेशाप्रमाणे माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

४. अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, त्यांना अध्यक्ष/सचिव यांनी मागितलेल्या खुलाशाप्रमाणे दिनांक १२.८.२००७ चे आम सभेमध्ये त्यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये खुलासा करुन सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही. व त्या संदर्भात सुध्दा अध्यक्ष /सचिव गृह निर्माण संस्था यांनी आयोगाकडे खुलासा केलेल आहे, तो खालीलप्रमाणे आहे.

खुलासा : "उपरोक्त विषयांच्या संदर्भा नुसार खुलासा सादर करण्यांत येते की, संस्थेचे सभासद श्यामराव ढोरे यांनी दि माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत दि. ८.७.२००७ ला अर्ज संस्थेत प्राप्त झाला. संस्थेनी दि. २३.७.२००७ ला संस्थेचे पत्र क्रं.११७/२००७ ला संबंधीत अर्जदाराला मागितलेल्या माहिती बाबत पोस्टाद्वारे कळविले. संबंधीत पत्र सभासदास मिळाले.

संस्थेनी आक्षेप घेवून कोणत्या स्वरुपाची माहिती पाहिजे असल्यास तसे संस्थेस कळविण्यास सांगीतले. परंतु संबंधीतांनी आक्षेपाची पूर्तता केलेली नाही. किंवा तसे सुचविले सुध्दा नाही. त्यामुळे अर्जदाराला माहिती देण्यांत आलेली नाही. त्यामुळे माहिती देण्यांत विलंब झाला असे म्हणता येणार नाही. जी माहिती संस्थेत उपलब्ध आहे ती माहिती देण्याची तयारी दि. २३.७.२००७ च्या पत्रानुसार संबंधीत अर्जदारास कळविले आहे. अर्जदार प्रथम अपील मध्ये गेले किंवा नाही हे सुध्दा संस्थेला मा. उपनिबंधका मार्फत संस्थेला कळले नाही. जर अपील अधिका-यांकडून माहिती मिळाली असती तर माहिती देण्यांत आली असती. सबंधीत खुलासा संस्थेतर्फे सादर करण्यांत येत आहे."

५. अध्यक्ष/सचिव यांच्या खुलाशावरुन व दिनांक २३.७.२००७ च्या पत्रावरुन असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांनी मागितलेल्या माहितीच्या संदर्भात स्पष्टीकरण दिल्यास माहिती उपलब्ध करुन देता येईल अशी तयारी त्यांनी दाखवीलेली दिसून येते. खुलाशात सुध्दा माहिती उपलब्ध करुन दिली जाईल व तोंडी सुध्दा आयोगापुढे खुलासा केल्यास माहिती उपलब्ध करुन देण्यात येईल, असे त्यांनी सांगितले. परंतु अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी आमसभेच्या वेळेस खुलासा केला होता. परंतु, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतुदीप्रमाणे एकदा अर्ज केल्यानंतर त्या तरतुदींच्या अधिन राहून पुढील कार्यवाही अवलंबवायची असते. माहितीच्या अर्जाचा व आमसभेचा काहीही संबंध नाही. आमसभा ही महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० च्या तरतूदी प्रमाणे आहे व त्यामुळे ती कार्यपध्दती ही संपुर्णतः स्वतंत्र अशी आहे. दोनही अधिनियमांच्या कार्यपध्दती हया वेगवेगळया आहेत व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.७.२००७ च्या उत्तराप्रमाणे स्पष्टीकरण केले असते तर व त्यानंतर माहिती उपलब्ध झाली नसेल तर अध्यक्ष/सचिव यांना जबाबदार धरता आले असते व

शास्ती लादता आली असती. परंतु अपीलकर्ता यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतुदी प्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब केला नसल्यामुळे त्यांना माहिती उपलब्ध झाली नाही असा निष्कर्ष काढावा लागतो. आजही, दिनांक २३.६.२००७ ची परिस्थिती कायम आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २३.६.२००७ च्या पत्राप्रमाणे अध्यक्ष/सचिव, गृह निर्माण संस्था यांचेकडे स्पष्टीकरण करणे संयुक्तिक राहील व त्यानंतर त्यांना माहिती उपलब्ध करुन देणे हे संस्थेस सुलभ राहील. अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या अर्जामध्ये महितीच्या खर्चाकरीता रुपये १०/- प्रति पृष्ठ देण्यास तयार आहे असे नमूद केले आहे. परंतु, महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या नियम ३ प्रमाणे प्रति पृष्ठ रुपये २/- ची आकारणी करावी लागते व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना त्याप्रमाणे खर्च कळवून माहिती उपलब्ध करुन देणे संयुक्तिक राहील. त्याही पेक्षा अपीलकर्ता यांना संस्थेच्या संपुर्ण अभिलेख्यांचे निरीक्षण करणे आवश्यक त्या माहितीची कागदपत्रे उपलब्ध करुन घेता येते. त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे. अपीलकर्ता यांनी अभिलेख्यांची पाहाणी करुन घेण्याची प्रक्रिया मान्य केली.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांनी बाळासाहेब वकीलपेठ गृह निर्माण सहकारी संस्था यांचे सचिव तथा माहिती अधिकारी यांचेकडे सार्वजनिक सुटीचा दिवसाची तारीख व वेळ कळवून सहकारी संस्थेच्या कर्मचा-यांच्या उपस्थितीत अभिलेख्यांची पाहाणी करुन आवश्यक ती सर्व माहितीच्या कागदपत्राच्या छायांकित प्रतीच्या स्वरुपात उपलब्ध करुन घ्यावी. संस्थेचे अध्यक्ष/सचिव तथा जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांनी कळविलेल्या तारखेस व वेळेस सन १९६८ पासूनचे सर्व अभिलेखे पाहाणीसाठी उपलब्ध करुन देण्यात यावी व त्यापैकी ज्या कागदपत्रांची त्यांना आवश्यकता असेल त्या

कागदपत्रांची छायांकित प्रती प्रती पृष्ठ रुपये २/- प्रमाणे उपलब्ध करुन देण्यात याव्या व पोच घेण्यात यावी.

२)	निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २४.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २००४/२००७

१) श्री प्रकाश बापूराव उके
द्वारा जी.एन. कांबळे, १/७१ श्रीहरीनगर,
नागपूर -२७. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)
जिल्हा परिषद, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी
शिक्षण विभाग, जिल्हा परिषद (माध्यमिक), नागपूर. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक २५.९.२००७)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता गैरहजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांचे प्रतिनिधी हजर आहे.

१. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.९.२००६ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी शिक्षण उप संचालक यांचे कार्यालयाकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

"(१) धरमपेठ शिक्षण संस्थेत उपमुख्याध्यापकाच्या दोन पदापैकी एक पद अनुसूचित जातीच्या उमेदवाराकरिता राखीव होते हे खरे आहे काय?

(२) या पदावर संस्थने नियुक्त केलेल्या खुल्या प्रवर्गातील उमेदवाराची मान्यता शिक्षणाधिकारी (माध्य.) नागपूर यांनी पत्र क्रं.शि/माध्य/कार्या-१५/५८८/०५ दि. ७.२.२००५ अन्वये रद्द केली हे खरे आहे काय?

(३) शिक्षणाधिकारी (माध्य.) नागपूर यांनी माहे फेब्रुवारी २००३ व २००४ मध्ये घेतलेल्या कॅम्पमध्ये संस्थने आरक्षण शिवाय शिक्षण सेवक/नियमित शिक्षक/पदोन्नतीच्या नियुक्त्यास मान्यता दिली हे खरे आहे काय?

(४) या पदावर एस.सी. प्रवर्गातील उमेदवार श्री गं.न.कांबळे यांना नियुक्ती न दिल्यामुळे व मागास वर्गीयासाठी असलेल्या आदेशाची पायमल्ली केल्याबध्दल संस्थेविरुध्द शिक्षण विभागाने कोणती कारवाई केली?

(५) कोणतीही कार्यवाही केली नसल्यास कारणे कोणती?

(६) संस्थेविरुध्द कारवाई न करणा-या व शासन निर्णयाची अवहेलना करणा-या शिक्षणाधिकारी (माध्य.) यांचे विरुध्द कारवाई करण्यात येणार आहे काय? कारवाईचे स्वरुप कोणते?."

माहितीचा कालावधी फेब्रुवारी, २००३ ते फेब्रुवारी, २००५ असा दिलेला आहे.

२. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दिनांक १७.१०.२००६ रोजी माहिती अधिकारी शिक्षण उपसंचालक कार्यालय यांचेकडून मागितलेली माहिती ही प्रश्न उत्तराच्या स्वरुपाची असून सदर माहिती ही शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे स्तरावरील आहे. आपला अर्ज शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, नागपूर यांना पाठविण्यात येत आहे. माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत प्रश्नोत्तराच्या स्वरुपात माहिती देता येत नाही या संदर्भातील अभिलेखे आवश्यक असल्यास तसा अर्ज शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद यांना सादर करावा व सदरच्या पत्राची प्रतिलीपी शिक्षणाधिकारी यांना दिलेली असून अभिलेख्याच्या स्वरुपात माहिती पुरवावी, असे कळविलेले दिसून येते.

३. त्यानंतर अपीलकर्ता यांनी दिनांक २९.१२.२००६ रोजी पुन्हा शिक्षण उप संचालक यांचेकडे अर्ज केलेला दिसून येतो. तसेच दिनांक १०.१.२००७ रोजी पुन्हा शिक्षण उपसंचालक यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व दिनांक २९.१२.२००६ चा अर्ज व दिनांक १२.१.२००७ चे प्रथम अपील या संदर्भात माहिती अधिकारी शिक्षण उपसंचालक कार्यालय यांनी दिनांक १५.१.२००७ रोजी मागितलेली माहिती ही शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) नागपूर यांचे स्तरावरील असल्याचे दिसून आले, असे आपणास कळविण्यात आलेले आहे व त्याप्रमाणे त्यांचेकडे अर्ज करावा असे सुध्दा आपणास कळविण्यात आलेले आहे व सदरचे पत्राची

प्रतिलीपी ही शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) यांना दिलेली दिसून येते. पुन्हा अपीलकर्ता यांनी दिनांक २८.३.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी, शिक्षण विभाग (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, नागपूर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. व प्रथम अपीलामध्ये माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही वगैरे कारण दिलेले आहे. त्याप्रमाणे दिनांक २१.४.२००७ रोजी अपीलीय अधिकारी तथा शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) यांनी मागितलेली माहिती ही प्रश्नोत्तराच्या स्वरुपात असल्याने केंद्रिय माहितीचा अधिकारात प्रश्नोत्तराच्या स्वरुपाची माहिती ही तरतूद नसल्यामुळे नेमके आपणास कोणते दस्तऐवज पाहिजे हे स्पष्ट होत नाही व तसेच आपणास दिनांक २६.२.२००७ रोजी कळविलेले आहे. आपल्या दिनांक २५.९.२००६ च्या अर्जाचे अवलोकन केले असता दिनांक २६.२.२००७ अन्वये कळविलेली माहिती समर्पक आहे व अपील खारीज करण्यात येत आहे, असा निर्णय दिलेला दिसून येतो.

४. अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २८.९.२००६ च्या अर्जातील मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता अपीलकर्ता यांना जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय अपेक्षित आहे असे दिसून येते. व त्यामुळे प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी जो निर्णय दिलेला आहे तो योग्य आहे. व त्यावरुन सदरचे अपील सुध्दा खारीज करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २८.३.२००७ च्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये जो निर्णय दिलेला आहे तो योग्य असल्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २००७/२००७

१) श्री देवेंद्र चंद्रशेन वानखेडे
C/o श्री अविनाश डाखोळे, गल्ली नं.९,
विश्वकर्मानगर, नागपूर -२७. **अपीलकर्ता**

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता
नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक संचालक
(नगर रचना विभाग) नागपूर सुधार प्रन्यास, सदर नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक २५.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ३.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांना दिनांक ६.२.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी, नागपूर सुधार प्रन्यास यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

Particulars of information required :-

"(ii) The period to whish the information relates : January २००५ to December २००६.

(iii) Description of the information required : Rules regarding time limit stipulated for the issuance of N.O.C. to execute sale deed of a plot/property. And information regarding the details of the application for NOC(s) received and responded to in the month of Dec.२००५ along with their respective receipt & issue dates.

(iv) whether information is required by post or in person."

सदरची माहिती स्पिड पोस्टाने घेणार असे नमूद केले आहे.

३. अर्जाप्रमाणे दिनांक २६.२.२००७ रोजी सहाय्यक संचालक, नगर रचना तथा माहिती अधिकारी यांनी "नागपूर सुधार प्रन्यास कार्यालयात अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर संबंधीत विभागाकडून धारिका मागविण्यात यावी. त्यानंतर अर्जाची छाननी करुन आवश्यक असेल तेव्हा अतिरिक्त विकास शुल्क/नामांतर शुल्क इत्यादीची मागणी पत्र देण्याची कार्यवाही करण्यात येते. अर्जदाराने आवश्यक शुल्क भरल्यानंतर विक्रीसाठी/हस्तांतरणासाठी/गहाणासाठी व बक्षीस पत्रासाठी ना हरकत प्रमाण पत्र देण्यात येते. ना हरकत प्रमाण पत्र देण्यासाठी कालमर्यादा निश्चित केलेली नाही. आपल्या अर्जात नमूद केल्याप्रमाणे डिसेंबर, २००५ मध्ये ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी प्राप्त अर्जाची यादी नागपूर सुधार प्रन्यास मध्ये उपलब्ध आहे. त्यासाठी आपण रोख विभाग, नागपूर सुधार प्रन्यास मुख्य कार्यालय स्टेशन रोड, नागपूर येथे रोख रुपये १००/- चा भरणा १५ दिवसाच्या आंत कार्यालयीन वेळेत भरावा. तसेच रोख रक्कम पटविल्याच्या पावतीची छायाप्रत सादर करावी व दस्तावेज घेवून जावेत." त्याप्रमाणे खर्चाचा भरणा अपीलकर्ता यांनी केला आहे, असे प्रथम अपीलावरुन दिसून येते. व प्रथम अपील दिनांक १३.४.२००७ रोजी दाखल केलेले दिसून येते.

४. प्रथम अपीलामध्ये दिलेली माहिती आपल्या कार्यालयाच्या नागरी सनद नुसार खरी आहे का? असल्यास त्या संबंधीचा पुरावा द्यावा. तसेच ना हरकत प्रमाणपत्र देण्यासंबंधात यादी जी ६ पानांची आहे त्याकरीता अतिरिक्त शुल्क नियमबाहय आहे असे अपीलाचे कारण दिलेले दिसून येते. त्याप्रमाणे पुन्हा दिनांक २८.५.२००७ रोजी सहाय्यक संचालक, नगर रचना तथा माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना स्पष्टीकरण दिलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक २९.५.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून अपील हे निकाली काढण्यात आलेले दिसून येते. व त्यामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

५. द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीस जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, ना हरकत प्रमाणपत्रा करीता कोणत्याही प्रकारचे नियम केलेले नव्हते.

व त्यामुळे दिनांक २६.२.२००७ च्या उत्तरामध्ये कार्यपध्दती विहित केलेली आहे. माहितीच्या ६ पृष्ठांकरीता १००/- रुपये आकारणी जी करण्यात आलेली आहे ती त्यांच्या कार्यालयात पुर्वी प्रमाणित प्रती उपलब्ध करुन देण्याकरीता जे नियम आहे त्या नियमाप्रमाणे उपलब्ध करुन दिलेली आहे. अपीलकर्ता यांचे असे म्हणणे आहे की, माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या तरतूदी प्रमाणे प्रती पृष्ठ २/- रुपये प्रमाणे छायांकित प्रत उपलब्ध करुन देण्याची तरतूद आहे. व त्यानुसार शुल्क आकारणी करणे आवश्यक होते. परंतु, महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ४ प्रमाणे दोनही प्रकारचे नियम आहेत. सार्वजनिक प्राधिकरणात पुर्वी प्रमाणित प्रत उपलब्ध करुन देण्याकरीता जे नियम केलेले आहेत त्या नियमाप्रमाणे किंवा जी माहिती तयार आहे त्या माहितीच्या छायांकित प्रती करीता २/- रुपये अशा प्रकारचे नियम करण्यात आलेले आहेत. अपीलकर्ता यांना प्रमाणित प्रत उपलब्ध करुन दिलेली असल्यामुळे त्यांना पुर्वीच्या नियमाप्रमाणे शुल्क भरण्यास सांगितले होते. त्यानंतर आयोगाचा निर्णय आल्यानंतर रुपये २/- प्रती पृष्ठ आता आकारले जातात, असे जन माहिती अधिकारी तसेच प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सांगितले. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना जी माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे ती योग्य असल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांना विहित मुदतीत उपलब्ध झालेली माहिती योग्य असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २००९/२००७

१) श्री रमेश रामजी राठोड
२०, विज्ञाननगर, मानेवाडा,
नागपूर-४४००३४. **अपीलकर्ता**

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी,
नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा तहसिलदार,
हिंगणा, ता. हिंगणा, जिल्हा नागपूर. **उत्तरवादी**

(आदेश पारित दिनांक २५.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १६.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहे. जन माहिती अधिकारी हजर आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी खुलासा व कागदपत्रे दाखल केली आहे.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.१२.२००६ रोजी तहसिलदार यांचेकडे माहिती अधिकारी म्हणून खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन :

"मौजा कान्होली शेत नं. ७२ चे पटवारी (प.ह.न.४८) हयांना सन २००६-२००७ च्या सातबारा मध्ये वहिवाटदार म्हणून नांव नोंदविण्यासाठी कित्येकदा प्रत्यक्षे भेटी घेतल्या आणि त्यानंतर दिनांक १४.७.२००६ व ३.११.२००६ रोजी लेखीपत्र देवून नांव नोंदविण्यासाठी विनंती अर्ज केले. त्यासाठी लागणारे आवश्यक सबळ पूरावे देऊ सुध्दा नांव नोंदविले नाही. आजपर्यंत नांव न नोंदविण्याचे कारण काय? ते मला कळावे आणि शक्य तितक्या लवकर नांव नोंदून द्यावे."

३. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून दिनांक २८.१२.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. दिनांक ६.३.२००७ रोजी उपविभागीय अधिकारी, नागपूर यांनी तहसिलदार, हिंगणा यांना तात्काळ कार्यवाही करुन संबंधीत माहिती वेळेचे आंत अर्जदारास पुरवावी व एक प्रत या कार्यालयाला सादर करावी किंवा संबंधीत माहिती सरळ या कार्यालयाला विनाविलंब सादर करावी असे कळविलेले असून सदरच्या पत्राची प्रतिलीपी ही अपीलकर्ता यांना दिलेली दिसून येते. त्यानंतर तहसिलदार, हिंगणा यांनी तलाठी, साजा क्रमांक ४८ यांना अर्जदार यांनी मौजा कान्होली येथील शेत सर्व्हे नंबर ७२ चा सन २००६-२००७ च्या ७/१२ मध्ये वहिवाटदार म्हणून नोंदीच्या अहवालाची प्रत संबंधीताला विहित कालावधीत सादर करावी असे कळविलेले दिसून येते. व सदरच्या पत्राची प्रतिलीपी अपीलकर्ता यांना दिलेली दिसून येते. त्यानंतर दिनांक ७.५.२००७ रोजी पुन्हा अपीलकर्ता यांनी तलाठी यांना विनंती अर्ज केलेला दिसून येतो. पुन्हा दिनांक १५.५.२००७ रोजी तहसिलदार यांना विनंती केलेली दिसून येते. दिनांक १५.५.२००७ रोजी उपविभागीय अधिकारी, नागपूर व तहसिलदार, हिंगणा यांनी माहितीच्या संदर्भामध्ये पत्र दिलेले दिसून येते व त्याची प्रतिलीपी अपीलकर्ता यांना दिलेले आहे. परंतु, तरी सुध्दा अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती प्रमाणे माहिती उपलब्ध झालेली नसल्यामुळे त्यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे सुध्दा द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

४. द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीमध्ये अपीलकर्ता यांचे म्हणणे ऐकुण घेतल्यावर विचारलेल्या माहितीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांना ७/१२ च्या उता-यावर वहिवाटदार म्हणून नोंद करुन घ्यावयाची आहे व ती झालेली नाही, त्याबाबतची कारणे त्यांनी विचारलेली आहे. अनेक अर्ज करुनही नोंद झालेली नाही, असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु अशा प्रकारे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या अंतर्गत कोणत्याही प्रकरणातील कार्यवाही करुन घेण्यास तसा आदेश देण्याची तरतूद नाही. अपीलकर्ता यांना जी माहिती अपेक्षित आहे त्याकरीता महाराष्ट्र जमीन महसुल संहिता, १९६६ प्रमाणे व त्याखालील नियमाप्रमाणे स्वतंत्रपणे कार्यवाही पध्दती दिली आहे. व त्या पध्दतीप्रमाणेच कोणत्याही शेत जमीनीतील हक्क

नोंदणीबाबत निर्णय करता येतो. माहितीच्या अधिकारात अशा प्रकारे कोणत्याही हक्काच्या संदर्भामध्ये निर्णय देता येत नाही. अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे अर्जदार ज्यावेळेस सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये माहितीसाठी अर्ज करतात, त्यावेळेस त्या सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये कागदपत्रांच्या स्वरुपात जी माहिती उपलब्ध असते ती छायांकित प्रत उपलब्ध करुन देणे अशी तरतूद आहे व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपीलातील मागणी ही मान्य करता येत नसल्यामुळे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

५. दुदैवाची बाब अशी आहे की, सदरच्या अर्जात मागितलेल्या माहितीचे अवलोकन संबंधीत तहसिलदार यांनी केले नाही व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी पण केलेले नाही. वास्तविक महाराष्ट्र जमीन महसुल संहिता, १९६६ प्रमाणे हे दोनही अधिकारी त्या संहितेप्रमाणे त्यांना अधिकार आहेत. परंतु, अर्ज वाचायचाच नाही अशा पध्दतीने या अर्जाची हाताळणी केलेली असल्यामुळे अर्जदाराच्या बाबतीत एक वर्ष कालावधी गेलेला दिसून येतो व त्यामुळे संबंधीत तत्कालीन तहसिलदार व उपविभागीय अधिकारी यांना ताकिद देणे आवश्यक अहे. ताकिद देणे याचा अर्थ कमीत कमी अर्ज व अपील हे स्वत: वाचून योग्य ते मार्गदर्शन करुन निर्णय देणे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे द्वितीय अपीलातील विनंती मान्य करता येत नसल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- २५.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २०११/२००७

१) श्री जगन्नाथ जंगलूजी बालपांडे
मु.पो. सावरगांव, ता.नरखेड, जि.नागपूर. अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी, क्षेत्रिय भविष्य निधी आयुक्त-I
क्षेत्रिय कर्मचारी भविष्य निधी संगठन कार्यालय,
१३२-अ, रिंग रोड, रघुजीनगर, नागपूर-९.

३) जन माहिती अधिकारी, क्षेत्रिय भविष्य निधी आयुक्त-II
क्षेत्रिय कर्मचारी भविष्य निधी संगठन कार्यालय,
१३२-अ, रिंग रोड, रघुजीनगर, नागपूर-९. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३०.९.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ६.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहेत. जन माहिती अधिकारी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २६.१२.२००६ व २७.२.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक भविष्य निधी आयुक्त यांचेकडे अनुक्रमे दोन अर्ज दाखल केलेले दिसून येते. दोनही अर्जामध्ये खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते.

आवश्यक असलेल्या माहितीचा तपशिल :

"(१) आपले कार्यालयास दि. ७.११.२००६ रोजी दिलेल्या अर्जावर केलेल्या कार्यवाहीची माहिती मिळण्याबाबत (P.P.O.No.५७६२४).

(२) स्वेच्छा निवृत्तीधारकांचे सेवानिवृत्ती वेतन त्यांची झालेली सेवा शिल्लक सेवा, सध्या वय, शेवटचे मासिक वेतन यापैकी कशाचे आधारे काढल्या जाते त्याची माहिती मिळण्याबाबत." माहिती अपूर्ण मिळालेली असल्यामुळे दिनांक १४.५.२००७ रोजी श्री आर.सुभाष, आर.सी.-१

(अपीलेट अधिकारी) इ.पी.एफ.ओ. रिजनल ऑफिस, नागपूर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाचा निर्णय दिनांक ३१.५.२००७ रोजी देण्यात आलेला असून समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती ही एम्लॉईज प्रोव्हिडंट फंड ऑरगानायझेशन मिनिस्ट्री ऑफ लेबर, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया यांचे कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी तसेच अपीलीय अधिकारी यांचेकडे मागितलेली असल्यामुळे राज्य माहिती आयोगास सदरच्या अपीलाच्या संदर्भामध्ये कोणत्याही प्रकारचे अधिकार नसून केंद्रिय माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपीला दाखल करणे आवश्यक होते. अपीलकर्ता यांना जी माहिती उपलब्ध झालेली आहे त्यामुळे समाधान न झाल्यास त्यांनी केंद्रिय माहिती आयोगाकडे अपील करणे आवश्यक राहील. त्यामुळे सदरचे अपील हे निकाली काढण्यात येत आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांनी केंद्रिय माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल करावे व त्याकरीता राज्य माहिती आयोगाचे कार्यालयातून कागदपत्रे ही परत घेवून जावी.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- ३०.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र,नागपूर यांच्या समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -

अपील क्रमांक २०१४/२००७

१) श्री मुस्ताक अहमद, सचिव,
महा.वनरक्षक वनपाल संघटना,
सिव्हील लाईन, वनविभाग परिसर, नागपूर-४४०००१ अपीलकर्ता

<u>वि रु ध्द</u>

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा उपवनसंरक्षक
नागपूर वनविभाग, नागपूर. शासकिय मुद्रणालयाजवळ,
नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय वन अधिकारी,
वनविभाग, नागपूर. उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ३०.९.२००८)

<u>नि र्ण य</u>

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.७.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता हजर आहेत. उत्तरवादी हजर आहेत.

२. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २.३.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी तथा उप विभागीय वन अधिकारी, नागपूर यांचेकडे सचिव, नागपूर वनरक्षक वनपाल संघटना, महाराष्ट्र राज्याचे पदाधिकारी म्हणून "नागपूर वन विभागातील झालेल्या वनक्षेत्राच्या पुर्नगठनाबाबत नागपूर वन विभागात पुर्नगठनामुळे ज्या वनपाल, वनरक्षक यांचे बदलीपात्र झालेले आहे अशा कर्मचा-यांची यादी व त्यांची नांवे, त्यापैकी चालू वर्षात २००७ मध्ये बदलीस पात्र धरण्यात

आल्यास त्यांची नांवे, वनपरिक्षेत्रातील कालावधी देण्यात यावा." सदरची माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

३. सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने शासकिय माहिती अधिकारी तथा उप विभागीय वन अधिकारी यांनी दिनांक २९.३.२००७ रोजी "संदर्भिय अर्जान्वये आपणास आवश्यक असलेली माहिती माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ३ अन्वये पुरविता येणार नाही," असे कळविलेले दिसून येते. सदरच्या उत्तरामुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक २१.४.२००७ रोजी प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलाच्या निर्णयामध्ये दिनांक १७.५.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन दिलेली दिसून येते. सदरच्या उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केलेले दिसून येते.

४. द्वितीय अपीलाच्या सुनावणी मध्ये अपीलकर्ता यांनी स्वतःचे प्रतिज्ञापत्र दाखल केले आहे. परंतु प्रतिज्ञापत्रामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या प्रमाणे उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये तक्रार नसून उपलब्ध झालेल्या माहिती वरुन त्यांनी गुणवत्तेच्या संदर्भामध्ये तक्रार केलेली दिसून येते. व त्यामुळे सदरचा खुलासा हा गैर लागू आहे.

५. जन माहिती अधिकारी यांनी आयोगाचे निदर्शनास असे आणले की, श्री नरेंद्र मोतीपूरी गोस्वामी (पूरी), कार्याध्यक्ष, महाराष्ट्र वन रक्षक वनपाल संघटना यांनी सुध्दा दिनांक २७.२.२००७ रोजी सन २००७ मध्ये नागपूर वन विभागामध्ये सन २००७ मध्ये नियत कालाने बदल्यामध्ये किती वनरक्षक, वनपाल बदलीस पात्र आहे याची जेष्ठते प्रमाणे यादी देण्यात यावी.

तसेच शासन धोरणानुसार किती टक्के बदल्या करण्याचे आदेश आहेत. नियत कालीन बदल्या शासनाचे परिपत्रकाप्रमाणे कोणत्या महिन्यात करण्यात येणार आहेत, याची माहिती यथाशिघ्र संघटनेस देण्यात यावी, अशी माहिती मागितलेली दिसून येते व त्याबाबत राज्य माहिती आयोगाचे अपील क्रमांक १६८५/२००७ मध्ये दिनांक ६.८.२००८ रोजी निर्णय दिलेला असून उपलब्ध झालेली माहिती व निर्णय हा योग्य असल्यामुळे अपील खारीज करण्यात आलेले आहे, असे आयोगाच्या निदर्शनास आणण्यात आले.

६. यावरुन अपीलकर्ता यांच्या दिनांक २९.३.२००७ रोजी दिलेल्या उत्तरास समर्थन प्राप्त होते. संघटनेस माहिती मागण्याची तरतूद अधिनियमाचे कलम ३ मध्ये नाही. व ती नागरिकांस आहे. संघटना ही नागरिक नाही. अधिनियमाप्रमाणे नागरिकांस माहिती मागता येते अशी जी तरतूद आहे ती वरील दोनही अपीलांच्या संदर्भात तपासून पाहिली असता योग्यच आहे, असे म्हणावयास हरकत नाही. संघटनेमध्ये अनेक पदाधिकारी व सदस्य असतात व अनेक सदस्य व अनेक पदाधिकारी एकच एक माहिती वेगवेगळया पध्दतीने जर मागत असतील तर अर्थातच, त्याबाबत संघटनेस माहिती मागता येणार नाही हा निर्णय योग्य आहे. तो माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चा गैरवापर दिसून येतो. श्री नरेंद्र मोतीपूरी गोस्वामी, कार्याध्यक्ष यांनी मागितलेली माहिती व श्री मुस्ताक अहमद, सचिव यांनी मागितलेली माहिती यामध्ये कोणत्याही प्रकारचे शब्द बदलले असले तरी गुणात्मक फरक दिसून येत नाही. व त्यामुळे संघटनेस माहिती उपलब्ध करुन दिलेली आहे. याही प्रकरणामध्ये अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध

करुन दिलेली आहे. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे.

<u>आदेश</u>

१) अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध करुन दिलेली असल्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.

२) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- ३०.९.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर